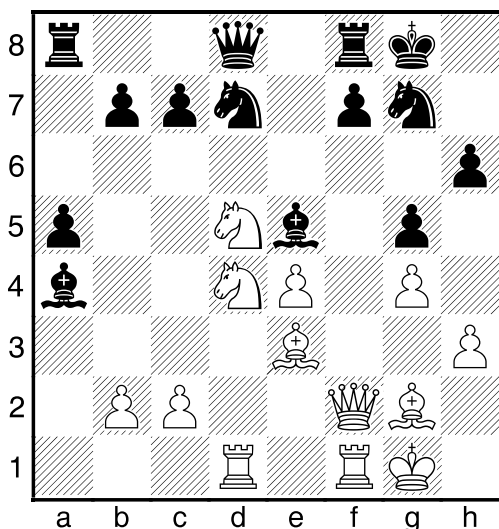

LZE ŽÍT BEZ DÁMY?

Nebojte se vážení přátelé, řeč bude pouze o dámě šachové, která je druhou nejdůležitější figurou hned po králi. Mnoho hráčů má v mysli zakódovanou stupnici „hodnoty“ figur, kde je dáma hodnocena 9 (nebo dokonce 10) body, proto odevzdat ji například za věž a střelce (8 bodů), je pro ně velice obtížné. Tak na tuto stupnici radím zapomenout a pozici posuzovat vždy podle konkrétních kritérií – postavení krále, aktivity a souhra figur, kvalita pěšců apod. Tento článek vám napoví, že dámu lze skutečně odevzdat za příslušný materiální ekvivalent, ale v žádném případě nemůžeme vytvořit rovnici $D = x + y$. Největší ponaučení snad bude, že každá pozice je jiná a převahu dámy nebo její nevýhodu je potřeba vždy dokázat. Šachista 21. století by měl vědět, že nejdůležitější v partii je iniciativa, které je nutno si vážít, a proto materiální zisk provázený ztrátou iniciativy nemusí být vždy dobrý. Vše ale nejlépe pochopíte na příkladech, které jsou většinou vybrány z praxe světových velmistrů

I. DÁMA PROTI VĚŽI A LEHKÉ FIGUŘE

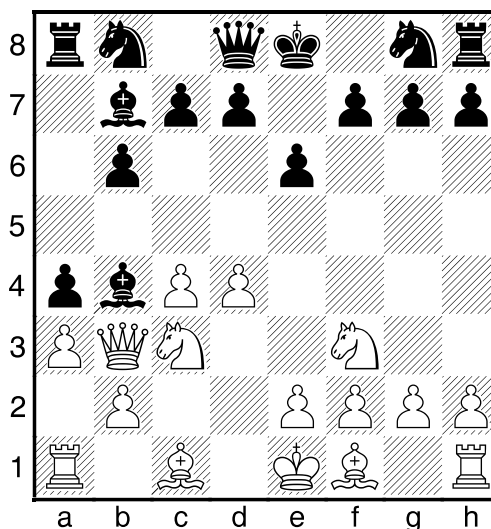
Diagram č. 1

Typický příklad, kdy se bílý nechal svést „ziskem dámy“ a ztratil iniciativu. **1. Jc3** Začátek nesprávného plánu, lepší bylo 1. Jf5 **1. ... Sc6** **2. Jxc6 bxc6** **3. Sc5?! Jxc5!** **4. Vxd8** nebo 4. Dxc5 De8 s dobrou hrou černého **4. ... Vaxd8** **5. Je2** Raději měl bílý forsírovat remízu tahy 5. Jd5!? Jxe4 6. Je7+ Kh8 7. Jg6+ Kg8 8. Je7+= **5. ... Ja4** **6. De3!** Dáma potřebuje prostor, nebylo dobré 6. Va1 Jxb2 7. Vxa5 Vd1+ 8. Sf1 Jc4 9. Vc5 Jd2 10. Vxe5 Vxf1+ 11. Dxf1 Jxf1 12. Kxf1 Je6 s výraznou převahou černého. **6. ... Je6** **7. Vf5!** Černopolný střelec černého je velice silný, bílý je připraven odevzdat za něj věž. **7. ... f6** **8. Db3 Jac5** **9. Dc4 Kg7** **10. c3?** Snaha pokrýt bod d4 je pochopitelná, nutné ale bylo nejprve 10. b3 **10. ... a4!** Upevňuje postavení jezdce a fixuje slabinu b2. **11. Vf3 Vd1+** **12. Sf1 Vb8** **13. Jg3 Vxb2** **14. Jf5+ Kf7** **15. Jd4 a3** **16. Jxe6 Jxe6** **17. Da4 Vdd2** **18. Sc4** **18. Dxa3 Sd6 –+** **18. ... Sh2+** **19. Kh1 Vb1+** **20. Vf1 a2** **21. Sxe6+ Kxe6** **22. Dxc6+ Sd6** **23. Dc4+ Ke7** **24. e5 Sxe5** **25. Dc5+ Kd7** **26. Dc4 0 – 1**

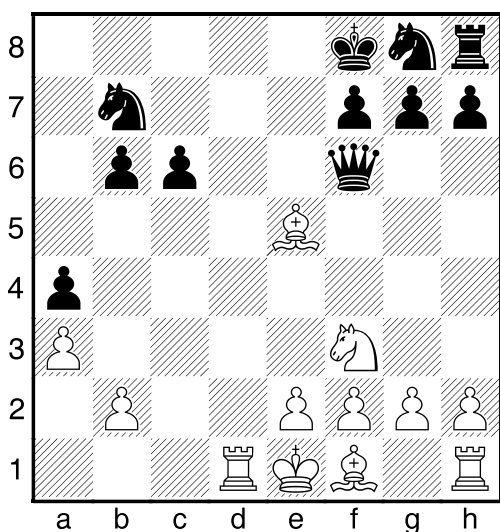
Že je třeba být bdělý už od zahájení, vás přesvědčí následující příklad. **1. d4 e6** **2. c4 b6** **3. Jc3 Sb7** **4. Jf3 Sb4** **5. Db3 a5** **6. a3 a4**

Diagram č. 2

7. **Dxb4!!** Černý počítal jen se zbabělým ústupem dámy, bílý se však nebojí. 7. ... **Jc6** 8. **Db5** **Va5** 9. **d5** **exd5** 10. **cxd5** **Vxb5** 11. **Jxb5** **Ja5** nebo 11. ... **Sa6** 12. **e4** **Sxb5** 13. **Sxb5** **Ja5** 14. **Je5** **Jf6** 15. **Sg5** s velkou převahou bílého. 12. **Sf4** **c6** 12. ... **d6** 13. **Vc1** **Df6** 14. **Jxc7+** **Kd7** 15. **g3** **Dxb2** 16. **Sh3+** **Ke7** 17. **0-0** **Jf6** 18. **e4** +- 13. **Jd6+** **Kf8** 14. **Jxb7** **Jxb7** 15. **dxc6** **dxc6** 16. **Vd1** **Df6** 17. **Se5**

Diagram č. 3

Aktivita figur dává bílému jasnou výhodu. 17. ... **De6** 18. **g3** **f6** 19. **Sc7!** Výborný tah, na dlouhé diagonále už střelec neměl co dělat. 19. ... **Je7** 20. **Sg2** **Jd5** 21. **Jd4** **Dd7** 22. **Sb8** **c5** 23. **Jc2** **Dc8** 24. **Vxd5** **g5** Zoufalý pokus, prohrává také 24. ... **Dxb8** 25. **Vd7** **Jd6** 26. **0-0** **Ke8** 27. **Sc6** +- 25. **Sa7** **Dc7** 26. **0-0** **Ke7** 27. **Je3** **Vd8** 28. **Vxd8** **Kxd8** 29. **Jd5** **De5** 30. **Sxb6+** **Kc8** 31. **Sh3+** **f5** 32. **Sxf5+** 1-0

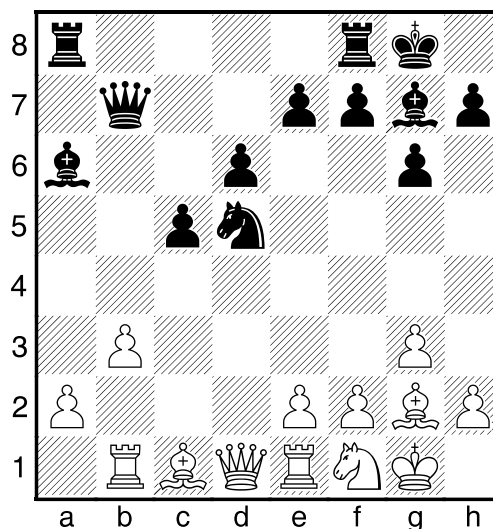
Další ukázka, hraná na mezinárodním mistrovství ČSSR, je zajímavá i z psychologického hlediska. Bílé kameny vedl náš tehdejší nejlepší hráč, velmistr světové třídy Vlastimil Hort, černé do té doby nepřilíš známý mistr sportu Lev Arbut ze SSSR Hort jistě nečekal, že partie bude mít takový průběh, a že se dostane i do příruček.

HORT – ALBURT

DĚČÍN, 1977

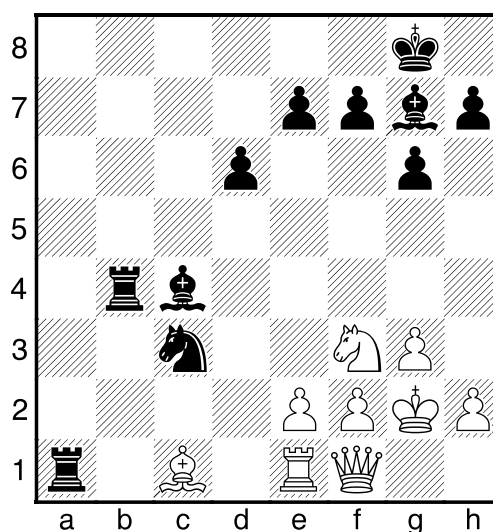
Diagram č. 4

(po 16. tahu bílého)

Černý sebral „otráveného“ pěšce na d5 a bílý se těší, jak hezky využije vazby, čeká ho však překvapení. 16. ... **Jc3!** 17. **Sxb7** **Sxb7!** 18. **Dd3?** Dává černému další tempa, lepší bylo 18. **Dd2** 18. ... **Se4** 19. **De3** **Sd4** 20. **Dh6** **Sxb1** 21. **a3** **Sa2** 22. **Jd2** **Vfb8** 23. **b4** **cxb4** 24. **axb4** **Vxb4** 25. **Jf3** **Sg7** 26. **Dh3** **Se6** 27. **Df1** **Sc4** 28. **Kg2** **Va1** Jednoduchými prostředky dosáhl černý vyhrané pozice.

Diagram č. 5

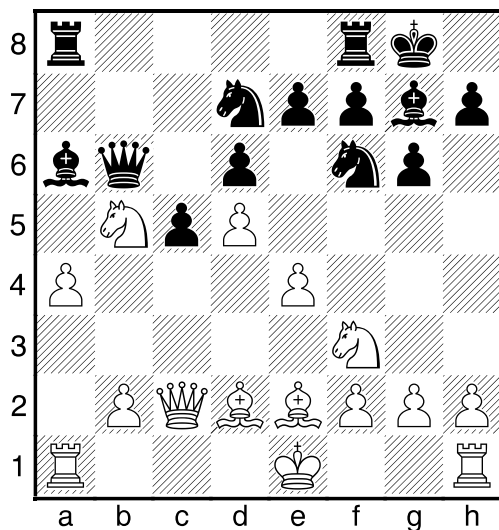

29. Jg1 Vbb1 30. Kh3 h5 31. f4 Se6+
32. Kg2 Jd5 33. Kf3 Sc3 34. Vd1 Sb2 0–1

Je zajímavé, že po pěti letech si Lev Alburt vyzkoušel, jak nepohodlná je pozice z druhé strany.

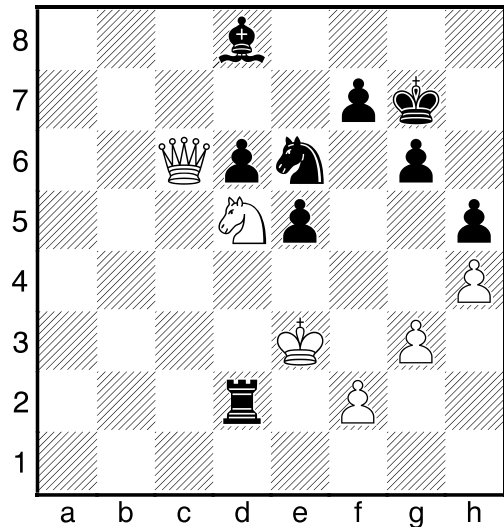
ALBURT – KASPAROV
LUZERN OL, 1982

Diagram č. 6
(po 14. tahu bílého)

14. ... Sxb5! 15. Sxb5 Dxb5! 16. axb5
Vxa1+ 17. Sc1 Jxe4! Likviduje důležitého
pěšce, slabší bylo 17. ... Vb8? 18. 0–0 Vxb5
19. Sd2 s dobrou hrou bílého. 18. 0–0 Jef6
19. b4! Bílý ví, že jedině aktivní protihra
ho může spasit. 19. ... Jxd5 20. Sd2 Vfa8
21. bxc5 Vxf1+ 22. Kxf1 Va1+ 23. Ke2
Jxc5 24. Dc4 e6 25. b6 Jxb6 26. Db5 Jbd7
27. Se3 Sf8 28. Jd4?! Bílý dočasně zatlačil
soupeře do defenzívy, nyní ale bylo nutné
28. h4 se snahou o útok. 28. ... Va2+
29. Kf1 Va1+ 30. Ke2 e5 31. Jc6 Va2+
32. Kf1 Va1+ 33. Ke2 Va2+ 34. Kf1 Va6
Černý se snaží zopakovat tahy, aby získal
čas na rozmyšlenou. 35. Sxc5 Jxc5 36. g3
Va1+ 37. Kg2 Je6 38. Db8 Vd1 39. Db2
Vd5 40. Db8 Vc5 41. Je7+ Kg7 42. Jc8
Vd5 43. Da8 Vd2 44. Jb6 Jc5 45. Jc4
Vd4 46. Je3 Se7 47. h4 h5 48. Jd5 Sd8
49. Kf3 Je6 50. Dc6 Vd2 51. Ke3

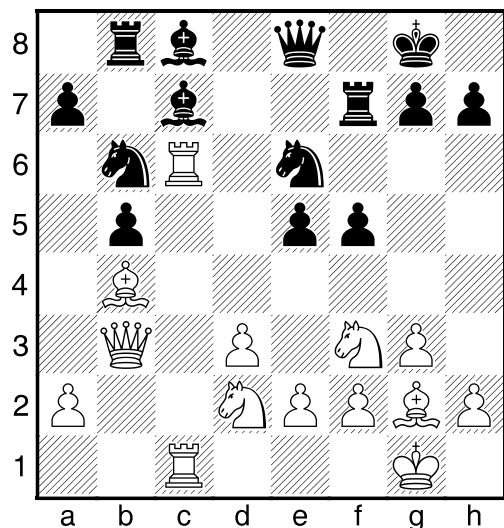
Diagram č. 7

51. ... Ve2+! Závěrečná paráda, ale pozice
bílého byla špatná už dlouho. 52. Kd3 e4+
53. Kc4 Vc2+ 54. Jc3 Sf6 55. Dxe4 Vxc3+
56. Kd5 Vc5+ 57. Kxd6 Se5+ 0–1

HODGSON – IZETA TXABARRI
PULA, 1997

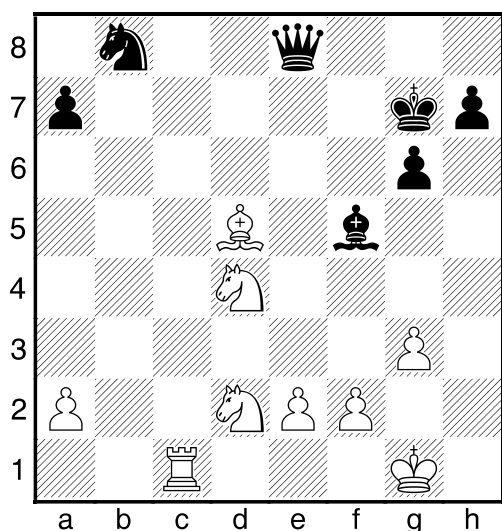
Diagram č. 8
(po 20. tahu bílého)

Bílý svého soupeře přehrál, ten se proto snaží
o komplikace: 20. ... e4! 21. dxe4 Jc4
22. V6xc4 Jednodušší bylo 22. exf5! Dxc6
23. fxe6 Sxe6 24. Jd4! ±, ale Hodgson si
v komplikacích libuje. 22. ... bxc4 23. Dxc4
Sxg3!? Další pokus o zvrát, ale bílý pevně

třímá taktovku. **24. hxg3 Vc7 25. Dxc7 Jxc7 26. Sd6 Ja6** Za pokus stálo 26. ... Vb6!? 27. Sxc7 Vc6 28. Vxc6 Dxc6 s cílem dobýt a-pěšce. **27. Sxb8 Jxb8 28. Jd4 28. e5!?** **28. ... g6 29. exf5 29. e5! 29. ... Sxf5** Závěrečná nepřesnost, nutné bylo 29. ... gxf5 **30. Sd5+ Kg7**

Diagram č. 9

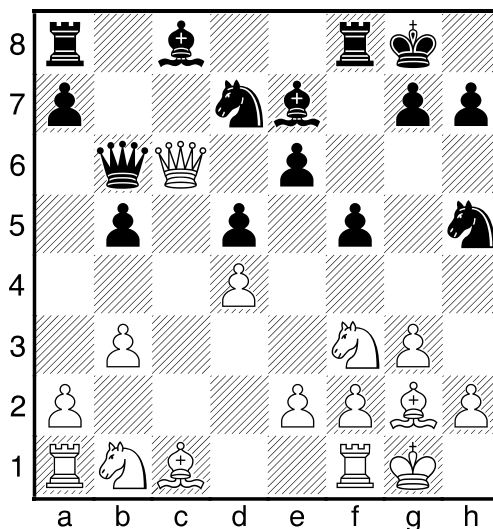
31. e4! Tento pěšec rozhodne. **31. ... Sd7 32. J2f3 Ja6 33. e5 Jb4 34. Sb3! Jc6 35. e6 Jxd4 36. Jxd4 Sa4 37. Sxa4 Dxa4 38. e7 +- Kf7 39. Ve1 De8 39. ... Ke8 40. Je6! +- 40. Jf3 Kf6 41. Jd2 1-0**

Dalším Španělem (stejně jako Izeta Txabarri), který zjistil, že dáma může být slabší než věž s jezdcem byl mistr San Segundo. Nutno ovšem podotknouti, že jeho soupeř – Valerij Salov – patřil v 90. letech minulého století k absolutní světové špičce a technické pozice s uplatňováním malých výhod byly jeho doménou.

SALOV – SAN SEGUNDO
MADRID, 1996

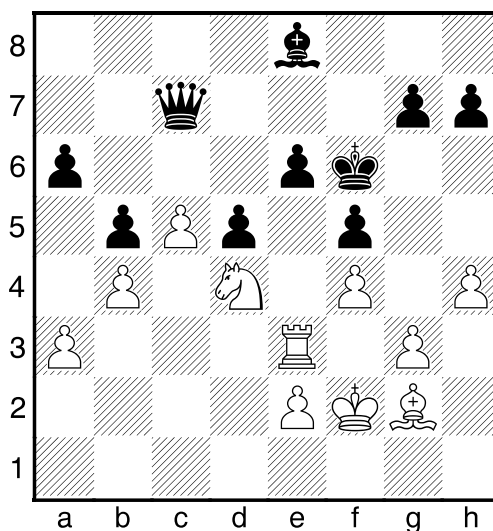
1. c4 e6 2. g3 d5 3. Sg2 Jf6 4. d4 c6 5. Jf3 Sb4+ 6. Sd2 Se7 7. Dc2 0-0 8. 0-0 Jbd7 9. Sf4 Jh5 10. Sc1 f5 11. b3 b5 12. cxd5 cxd5 13. Dc6 Db6

Diagram č. 10

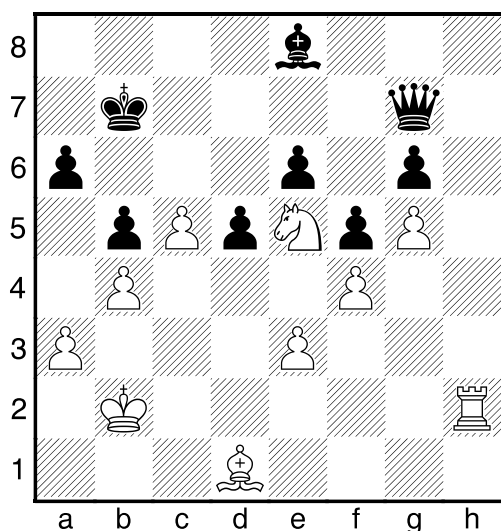
14. Dxa8!? Pěkná oběť dámy, ale v čem bude spočívat kompenzace? **14. ... Jb8 15. Sd2! Sb7 16. Sa5! Da6 17. Dxb8 Vxb8 18. b4!** Už je to jasné, bílý bude chtít využít slabých černých polí soupeře. **18. ... Sd8?** Přiznám se, že tomuto tahu vůbec nerozumím. **19. Sxd8 Vxd8 20. Jbd2 Dd6 21. a3 21. Jb3!?** Dxb4 22. Jc5 Sc8 23. a4 21. ... Jf6 22. Jb3 Jd7 23. Jc5 Sc6 24. Jxd7 Koně je třeba vyměnit, aby se neustájil na c4. 24. Vfc1 Jb6 25. Je5 Jc4 24. ... Sxd7 25. Vfc1 Vc8 26. Vc5! Vytváří si krytého volného pěšce. 26. ... Vxc5 27. dxc5 Dc7 28. Jd4 Sc6 29. Vd1 Kf7 30. f4 Ke7 31. Vd3 Kf6 32. h4 a6 33. Kf2 Se8 34. Ve3

Diagram č. 11

Nyní je výhoda bílého zřejmá, její uplatnění však bude zdlouhavé a náročné. **34. ... Sd7 35. Sf3 g6 36. Ve5 Da7 37. Jb3 Sc8 38. g4 h6 39. g5+ hxg5 40. hxg5+ Kf7 41. Sg2 Dc7 42. Kg3 Sd7 43. Ve3 Da7 44. Vd3 Da8 45. e3 Ke7 46. Vd2 Dh8 47. Jd4 Kd8** Zdá se mi, že černý má ze soupeře přehnaný respekt, jinak by určitě zkusil 47. ... e5!? 48. Je2 e4!? (48. ... Sc6 49. Sxd5) 49. Jd4 Dh5 s protihrou. **48. Vd1!** Černému začíná zvonit hrana. **48. ... Kc7 49. Vh1 Dg7 50. Vh6 Dg8 51. Jf3 Se8 52. Je5 Dg7 53. Sf3 Dg8 54. Se2 Kb7 55. Vh1 Dg7 56. Kf2 Sc6 57. Sf3 Kc7 58. Ke2 Se8 59. Kd2 Sc6 60. Kc2 Se8 61. Vh6 Dg8 62. Se2 Kb7 63. Kb2 Dg7 64. Sd3 Ka7 65. Sc2 Kb7 66. Vh1 Sc6 67. Vh2 Se8 68. Sd1 Ka7 69. Vh6 Kb7 70. Vh1 Sc6 71. Vh2 Se8**

Diagram č. 12

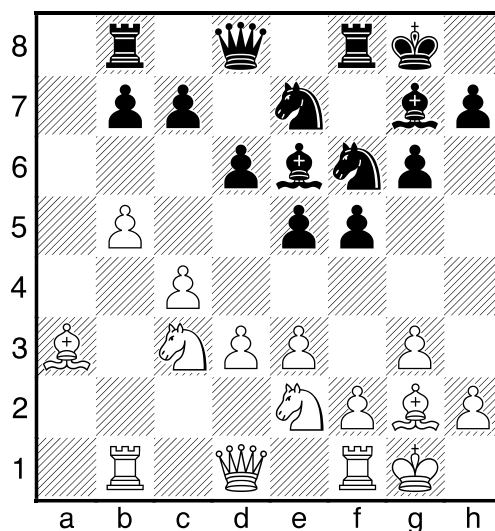
72. a4!? Staré známé – když to nejde na jednom křídle, tak to půjde na druhém. **72. ... bxa4 73. Ka3 a5 74. Sxa4 axb4+ 75. Kxb4 Sxa4 76. Kxa4 Dg8? 77. Kb5 Kc7 78. Jc6! Dg7 79. Va2! +- Dc3 80. Va7+ Kc8 81. Je5 d4 82. Kc6 Kd8 83. Kd6 Kc8 84. Jc6 1-0**

Jednou z nejhezčích partií Vasilije Smyslova je tato:

SMYSLOV – LIBERZON
SSSR, 1968

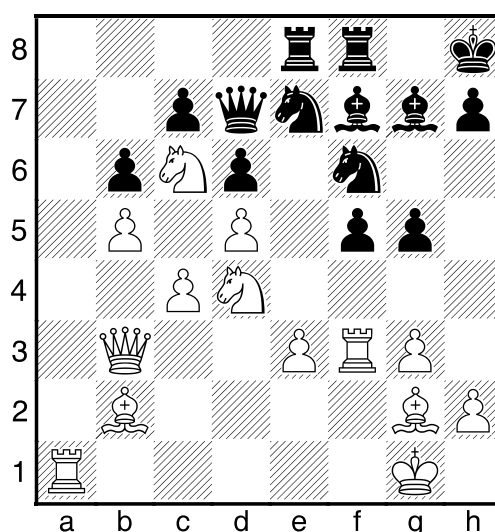
1. c4 e5 2. Jc3 Jc6 3. g3 g6 4. Sg2 Sg7 5. Vb1 d6 6. b4 a6 7. e3 f5 8. Jge2 Jf6 9. d3 0-0 10. 0-0 Sd7 11. a4 Vb8 12. b5 axb5 13. axb5 Je7 14. Sa3 Se6

Diagram č. 13

15. Db3 b6 16. d4 e4 17. d5 Sf7 18. Jd4 Dd7 19. Sb2 g5 20. Jce2 Kh8 21. Va1 Jg6 22. f4 exf3 23. Vxf3 Je7 24. Jc6 Vbe8 25. Jed4

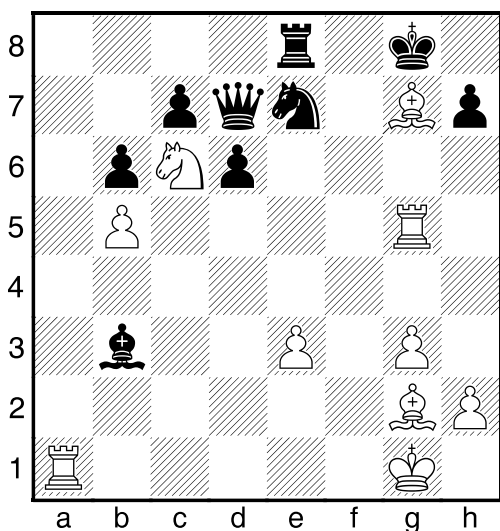
Diagram č. 14

Smyslov láká soupeře do zápletek a má pro něj připraveno překvapení. **25. ... Jfxd5!?** Není dobré, ale i jinak by stál černý špatně.

26. cxd5 Sxd5 27. Jxf5!! Vxf5 27. ... Sxb3
 28. Sxg7+ Kg8 29. Jcxe7+ Vxe7 30. Sxf8
 28. Sxg7+ Kg8 29. Vxf5 Sxb3 30. Vxg5
 Černý nerad přijal oběť dámy, kompenzace
 za ni je převeliká.

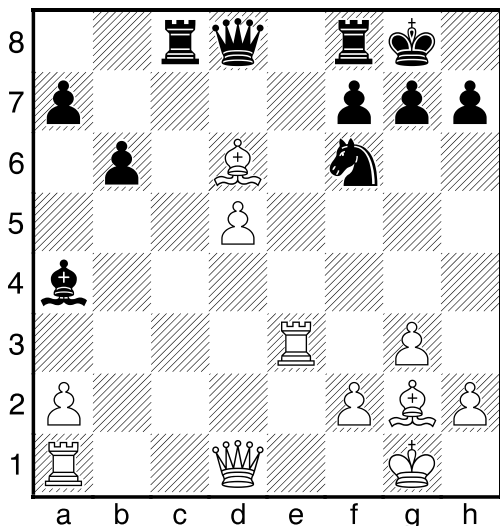
Diagram č. 15

30. ... Jg6 31. Sh6 De6 32. h4 Dxe3+
 33. Kh2 Dc3 34. Vf1 Slabý král černého
 rozhodne. 34. ... Sc4 35. Vf2 De1 36. Vgf5
 Sxb5 37. Sd2 Db1 38. Sd5+ Kh8 39. Sc3+
 Je5 40. Jxe5 dxe5 41. Vxe5 1-0

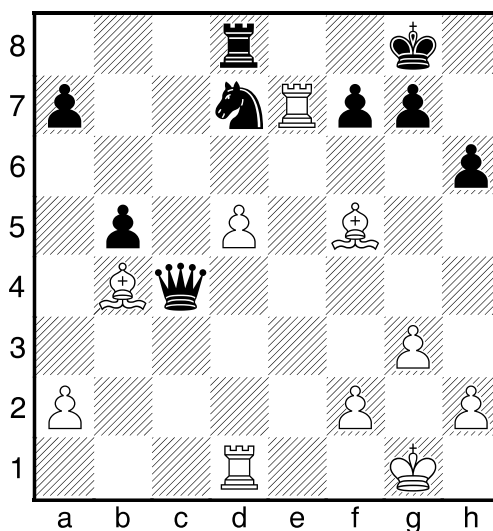
KRAMNIK – ANAND
 LAS PALMAS, 1996

Diagram č. 16
 (po 19. tahu černého)

Doporučili byste bílému oběť dámy? 20. Sxf8
 Ano, ačkoliv i druhá varianta byla nadějná
 20. Dxa4!? Dxd6 21. Dxa7 Jxd5 22. Sxd5
 Dxd5 23. Dxb6 20. ... Sxd1 21. Se7 Dc7
 21. ... Jxd5? 22. Sxd8 (22. Vxd1? Dxe7!)
 22. ... Jxe3 23. Sg5! Jxg2 24. Vxd1 h6 25. Sc1
 Vc2 26. a3 +- 22. Vxd1 Jd7 23. Sh3 h6
 24. Sf5 b5? Lepší bylo 24. ... Db7 25. Sb4 +-
 Vd8 26. Ve7 Dc4

Diagram č. 17

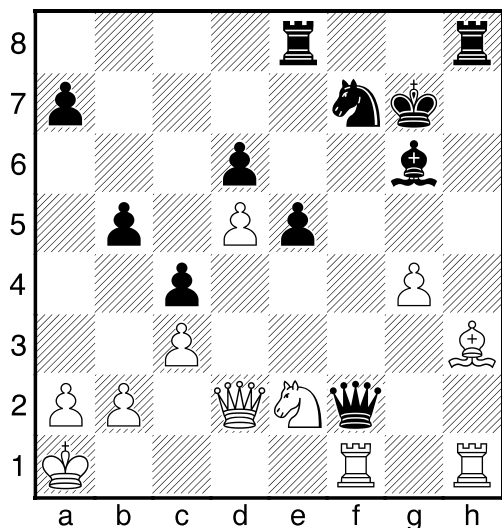
27. Vxd7! Volný pěšec rozhodne. 27. ...
 Vxd7 28. Sxd7 Dxb4 29. d6 Da4 29. ...
 De4 30. Sxb5 Dc2 31. Ve1! Dd2 32. Ve8+
 Kh7 33. d7 Dd1+ 34. Kg2 Dd5+ 35. f3
 Dd2+ 36. Kh3 +- 30. Vd3 Jednodušeji
 vyhrávalo 30. Ve1! 30. ... De4 31. Sxb5
 De1+ 32. Kg2 De4+ 33. Kg1 De1+
 34. Kg2 De4+ 35. Kf1 Dh1+ 36. Ke2 De4+
 37. Kf1 Dh1+ 38. Ke2 De4+ 39. Kd1
 Dg4+ 40. f3 Dh3 40. ... Db4 41. a4 (41. d7
 Db1+ 42. Ke2 Db2+ 43. Kf1 Db1+ 44.
 Kg2 +-) 41. ... Db1+ 42. Ke2 Dg1 43. d7
 41. d7 41. d7 Df1+ 42. Kc2 De2+ 43. Vd2
 1-0

Vynikajícím hráčem s nekonvenčním šachovým
 myšlením byl Vladimír Simagin. Ne-
 dosáhl sice světových úspěchů, ale v kaž-
 dem turnaji se blýskl několika krásnými
 kombinacemi. Mezi jeho oběti patřili mimo

jiné Bronštejn, Petrossjan, Olafsson a další světoví velmistři.

IGNATĚV – SIMAGIN
MOSKVA, 1959

Diagram č. 18

Po ústupu dámy by stál bílý dobře, ale kdo říká, že dáma musí ustoupit? **1. ... Vxh3!** Za dámu bude mít černý nejen věž a střelce, ale především aktivitu a možnost útoku na krále. **2. Vxf2 Vxh1+** **3. Jc1 Veh8** Hrozí zdvojení věží na 1. řadě. **4. Ve2 a5** **5. b3** Snaha vyměnit věže vede k zugzwangu. **5. Ve1 V1h2** **6. Ve2 Vxe2** **7. Dxe2 Vh1** **8. De3 a4** **9. b3 a3** **5. ... V8h3** **6. Kb2 b4!** **7. Ve3** Jediná obrana vede ke ztrátě figury. **7. ... V1h2** **8. Je2 Vxe3** **9. Dxe3 Sd3 0-1**

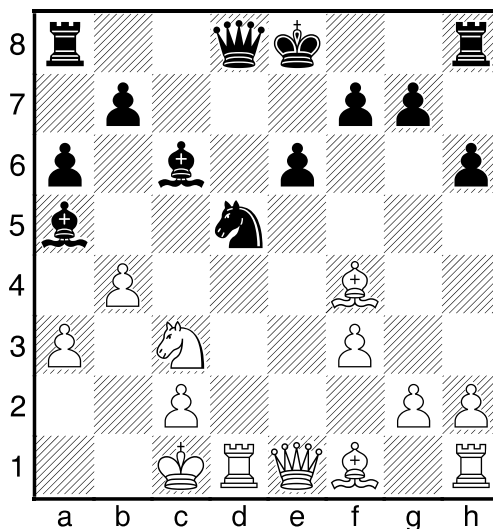
KOSTRO – SIMAGIN
VARNA, 1966

1. e4 c5 **2. Jf3 Jc6** **3. d4 cxd4** **4. Jxd4 Jf6** **5. Jc3 d6** **6. Sg5 e6** **7. Dd2 a6** **8. 0-0-0 h6** **9. Sf4 Sd7** **10. Jxc6 Sxc6** **11. f3 d5** **12. De1 Sb4** **13. a3 Sa5** **14. exd5 Jxd5** **15. b4**

Viz diagram č. 19

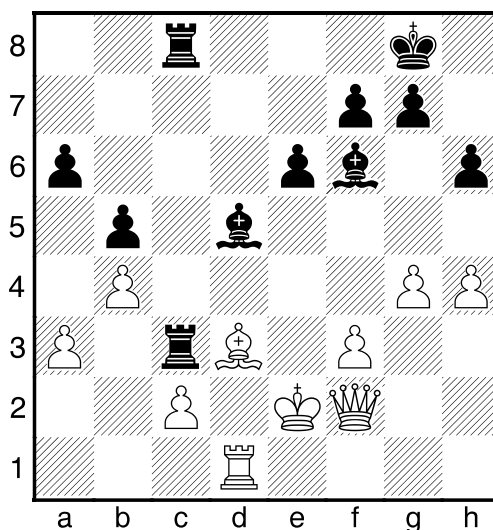
Soupeři rozehráli teoretickou variantu, která slibuje převahu bílému. Ale není všechno zlato, co se třpytí! **15. ... Jxf4!!** Oběti

Diagram č. 19

dámy strhává iniciativu na svou stranu. **16. Vxd8+ Sxd8** **17. Je2 Jxe2+** **18. Sxe2 0-0** **19. Df2?** Bílý hraje velice mdle, zatímco pozice vyžaduje činy. Nutné bylo zahájit pěšcový útok na královském křídle. **19. ... Sf6** **20. Vd1 b5!** Omezuje soupeře na dámském křídle. **21. Kd2 Sd5** **22. Sd3 Vfc8** **23. Ke2 Vc3** **24. h4 Vac8** **25. g4** Všechny figury jsou aktivní, přistoupíme k akci!

Diagram č. 20

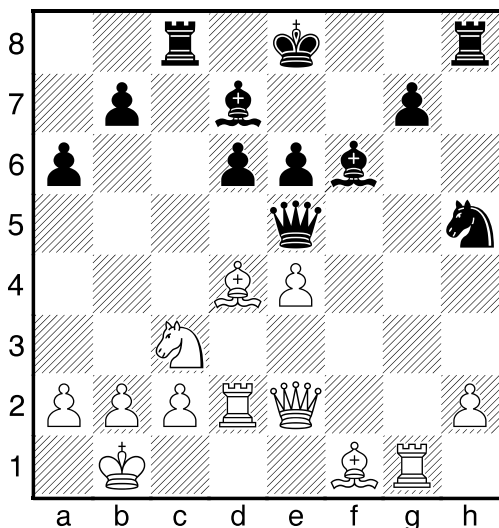

25. ... Sc4! **26. Sxc4 Vxc2+** **27. Vd2 V2xc4** **28. Dg3 g5!** Zjednává pořádek i na královském křídle. **29. h5 Vc3** **30. Dd6 Vxa3** **31. Db6 Vc4** **32. Db8+ Kg7** **33. Dd6 Vcc3**

34. f4 Bílý nemá co hrát, jen čeká na smrt.
 34. ... Ve3+ 35. Kf1 gxf4 36. Dc7 Va1+
 37. Kg2 f3+ 0-1

IVANOVIČ – SOKOLOV
 BAR, 1997

Diagram č. 21
 (po 20. tahu bílého)

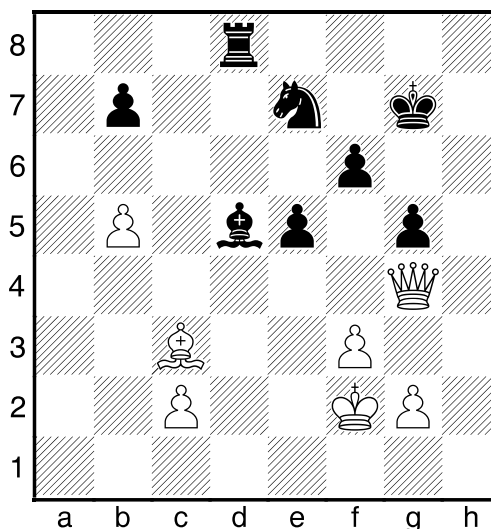
20. ... **Dxd4!**? Šlo i 20. ... Df4, ale oběti dámy černý příliš neriskuje, protože jeho figury budou mít souhru i aktivitu, rovněž slabé body ve svém táboře je schopen pokrýt. 21. Vxd4 Sxd4 22. Vg5 Jf4 23. Dd2 Se5 24. a3 Ke7 25. Vg4 Vcf8 26. h4 Jh5 27. Sd3 Vf4 28. Se2 Vxg4 29. Sxg4 Jf4 30. Df2 Sc6 31. Ka2 31. ... Vf8 32. Db6 Kd7 33. h5 Vc8 34. De3 Vh8 35. Db6?! Pokouší se o útok, ale objektivně bylo lepší 35. Je2!? Jxe2 36. Dxe2 Vf8 37. Dc4 Vf6 38. a4 s mírnou výhodou bílého. 35. ... **Sxc3** Černý správně zjednodušuje pozici, chybou by bylo 35. ... Jxh5? 36. Jd5! +-. 36. **bxc3 Jxh5** 37. e5 37. Dd4 Jf6 38. e5 Jxg4! (38. ... Sd5+ 39. c4 dxe5 40. Dd1 Vh1 (40. ... Vh4 41. Se2 Vd4 42. Dg1 ±) 41. Dd2 Jxg4 42. cxd5 Jf6 43. Dg2 Vh7 44. dxe6+ Kxe6 45. Dxb7 g5 46. Dxa6+ Kf5 47. a4 ±) 39. Dxd6+ Kc8 40. Dxe6+ Sd7 41. Dc4+ Kb8 42. e6 Je5 43. Dd5 Sxe6 44. Dxe6 Jc6 =; 37. De3 Jf6 38. Dg5. 37. ... **dxe5** 38. De3

38. ... Jf6 39. Dxe5 Sd5+ 40. Kb2 Vh4
 41. Se2 Ve4 42. Dh2 Jg4 43. Dh7 Vxe2
 44. Dxc7+ Kd6 45. Dxc7 Ve4 Oboustranně korektní hra způsobila naprosto vyrovnanou koncovku (při postupu e-pěšce by bílý vynutil věčný šach). 1/2

Největším kouzelníkem šachové historie byl bezesporu Michail Tal. S jeho obětovanými dámami se seznámíte v samostatné kapitole, že uměl dokázat i převahu dámy, vás přesvědčí následující partie, kde byl jeho soupeřem opět nešťastný mistr Liberzon.

TAL – LIBERZON
 KISLOVODSK, 1964

Diagram č. 22
 (po 35. tahu černého)

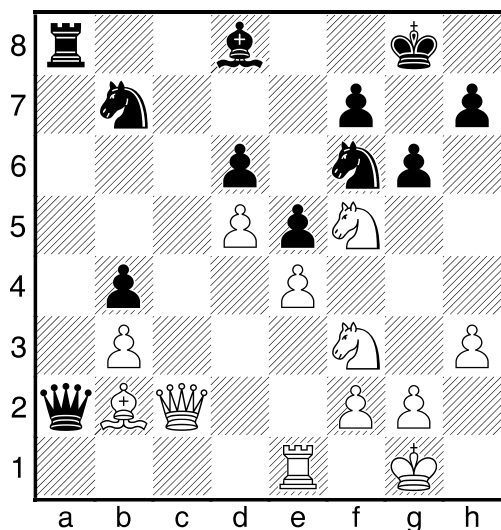

Zhodnot'te postavení a navrhněte bílému plán. 36. **Sb4!** Plánem bílého je postup c-pěšce a útok po černých polích (různobarevní střelci!). 36. ... Jg6 37. Sa5 Va8 38. Dd7+ Sf7 39. Sd8!+- Jf4 40. Kg1 Va2 41. Df5 Jd5 42. c4 Va8 43. Dd7! Svého silného střelce nevydá! 43. cxd5?! Vxd8 44. b6 Sxd5 = 43. ... Jf4 44. De7 Va1+ 44. ... Kg8 45. Dxf6 Va2 46. Dxc7+ Sg6 47. Dxe5 Vxc7+ 48. Kh1 +- 45. Kh2 Va2 45. ... Jh5 46. Dxb7 Vc1 47. De7 Vxc4 48. b6 Vh4+ 49. Kg1 +- 46. Dxf6+ Kg8 47. Dxc7+ Sg6 48. Dxe5 Vxc7+

49. Kh1 Vd2 50. Dxf4 50. Sa5!? Vd1+
51. Kh2 Jh5 +- 50. ... Vxd8 51. Dc7 51. Dc7
Vd1+ 52. Kg2 +- 1-0

ANAND – PIKET
LINARES, 1997

Diagram č. 23
(Po 30. tahu černého)

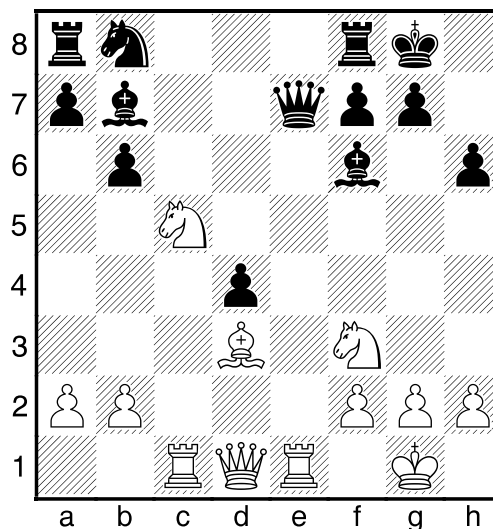

31. Va1 Anand samozřejmě věděl, že nelze mluvit o „zisku“ dámy, ale ostatní tahy byly ještě horší. 31. Jg3 Jc5 32. Va1 Dxa1+ 33. Sxa1 Vxa1+ 31. ... Dxa1+ 32. Sxa1 Vxa1+ 33. Kh2 gxf5 34. Dc8 Jxe4 34. ... Va7? 35. Db8 35. Dxb7 Jxf2 36. Jg1 36. Dc8?? Vh1+ 37. Kg3 Je4# 36. ... Sg5 37. Dc8+ Kg7 38. Dxf5 Sf4+ 39. g3 Va2 Vynucuje remízu, s jiným soupeřem by Píket možná pokračoval v útoku tahem Se3 s dalším Va2. 40. gxf4 Je4+ 41. Je2 Vxe2+ 42. Kg1 Ve1+ 43. Kg2 Ve2+ 44. Kg1 Uniknout z remízové zóny nelze. 44. Kf3 Vf2+ -+; 44. Kf1 Jg3+ 44. ... Ve1+ 1/2

GELLER – IVKOV
BEVERWIJK, 1965

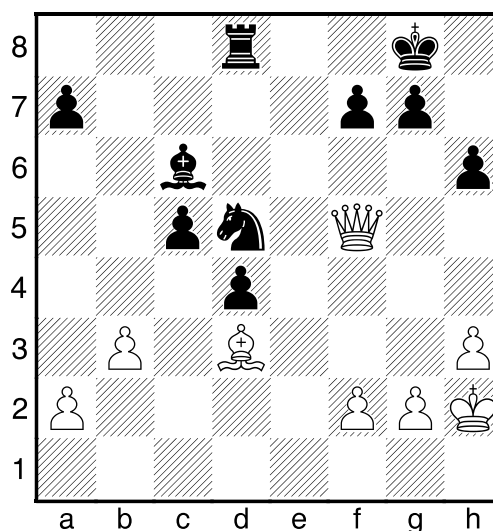
1. d4 d5 2. c4 e6 3. Jc3 Se7 4. Jf3 Jf6
5. Sg5 h6 6. Sxf6 Sxf6 7. e3 0-0 8. Ve1
b6 9. cxd5 exd5 10. Sd3 Sb7 11. 0-0 De7
12. Ve1 c5 13. e4 dxe4 14. Jxe4 cxd4 15. Jc5

Diagram č. 24

15. ... Dxc5 Černý chce své problémy řešit obětí dámy. 16. Vxc5 bxc5 17. Je5! Bílý musí hrát aktivně, aby udržel svou výhodu. 17. ... Sxe5 Nebylo dobré 17. ... Ve8 18. Jg4 Jd7 19. Vxe8+ Vxe8 20. Sb5 Sc8 21. Jxf6+ gxf6 22. h3. 18. Vxe5 Jd7 19. Ve7 Sc6 20. h3 Vfe8 Černý dokončil vývin a bude chtít prosazovat svého volného pěšce. Co poradíte bílému? 21. De1 Bílý se snaží o ohrožení soupeřova krále. 21. ... Jb6 22. b3 Jd5 23. Vxe8+ Vxe8 24. Dc1 Jc3 25. Kh2! výborný profylaktický tah. 25. ... Vd8 26. Df4 Jd5 27. Df5!

Diagram č. 25

27. ... **Jb4** Ani varianta 27. ... g6 28. De5 Jb4 29. Sc4 d3 30. Df6 +- není pro černého uspokojivá. 28. Dh7+ Kf8 29. Sc4 Sd5 30. Sf1 f6 31. a3! Tak jako celou partii i nyní narušuje bílý černému souhru figur. 31. ... Ja2 32. Dh8+ Ke7 33. Dxc7+ Sf7 34. Sc4 Vf8 35. Dh7! Geller svou dámu využívá virtuózně. 35. ... Jc3 36. Df5 Sxc4 37. Dxc5+ Ke6 38. Dxc4+ Ke5 39. Dc5+ Ke4 40. Dxf8 Kd3 41. Dxf6 1-0

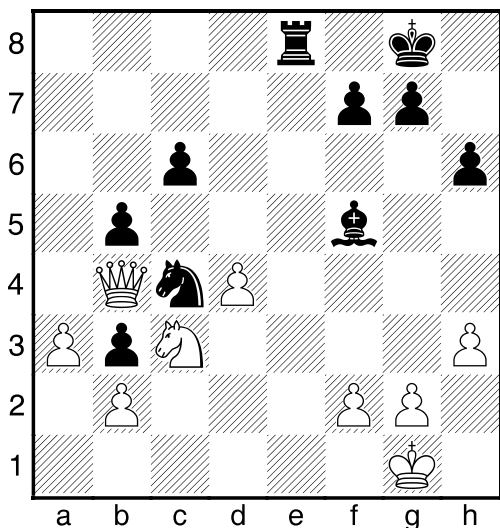
Už chápete proč si Geller vysloužil přezdívku šachový profesor?

Že je 12. mistr světa Anatolij Karpov virtuózem koncovek jistě víte (pokud ne, mohli jste se o tom přesvědčit v článku o různobarevných střelcích). Techniku hry budou u Karpova studovat i naši vnukové.

KARPOV – BĚLJAVSKIJ

MOSKVA, 1986

Diagram č. 26

Černý má slabé pěšce, rovněž souhra figur není velká, proto stojí bílý jasně lépe. 1. d5 cxd5 2. Jxd5 Sc2 3. Dc3! Ale ne 3. Je7+ Vxe7 4. Dxe7 Jxb2 5. De8+ Kh7 6. Dxb5 Jd1 7. Dc4 f5 a výhra bílého není tak jasná. 3. ... Vd8 4. Jf4 Vd1+ 5. Kh2 Jd2 6. h4 Sf5 7. f3 g5 8. hxg5 hxg5 9. Je2 9. Jh5? Jf1+ 10. Kg1 Jg3+ +- 9. ... g4 černý se

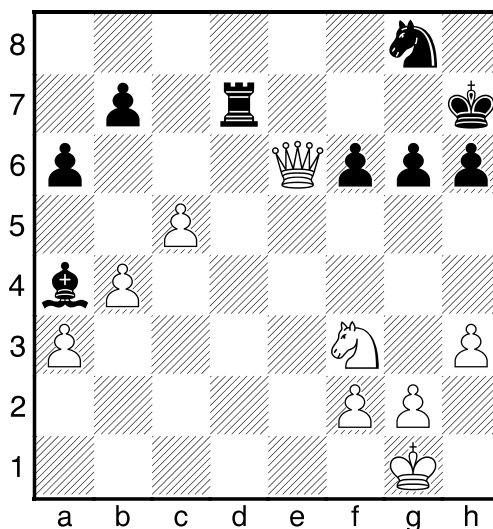
snází vytvořit hrozby bílému králi, leč marně. 10. Jg3! Se6 11. f4 Jf1+ 12. Jxf1 Vxf1 13. De5 Sc4 14. Kg3 Vd1 15. f5 Vd5 16. De4 1-0

RUBLEVSKIJ – KARPOV

POLANICA ZDROJ, 1998

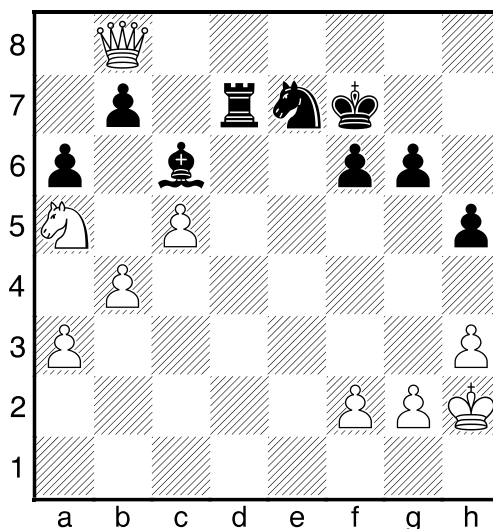
Diagram č. 27

(Po 39. tahu černého)

Tuto pozici neudrží ani Karpov. 40. Kh2 h5 41. De3 Je7 42. Jd2 Jf5 43. Dc3 Sc6 44. Jc4 Kg7 45. Ja5 Sb5 46. Da1 Sa4 47. Jc4 Vd8 48. De1 Vd7 49. De6 Sc6 50. Ja5 Ve7 51. Dc8 Ve8 52. Dc7+ Ve7 53. Db8 Vd7 54. Dc8 Je7 55. Db8 Kf7

Diagram č. 28

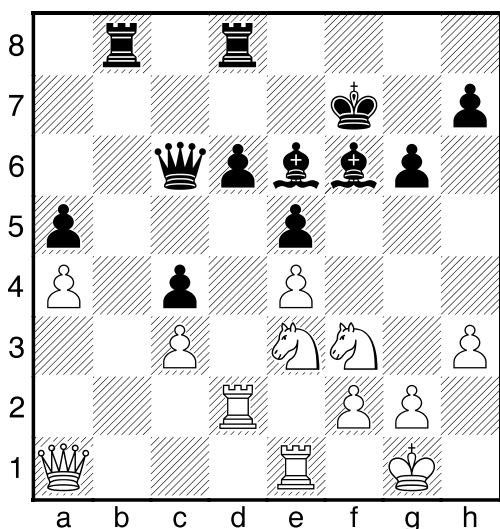

55. ... Sd5 56. De8 Se6 57. c6 bxc6 58. Jxc6
56. a4! h4 57. Jxc6 Jxc6 58. Dh8 Ke7
59. Dg8 g5 60. b5 axb5 61. axb5 Jd8
62. Dh7+ Jf7 63. f4!? Vd4 63. ... gxf4
 64. De4+ Je5 65. Dxf4 Vd5 66. Dxh4 Vxc5
 67. Dh7+ Jf7 68. De4+ ± **64. fxc5 fxc5**
65. Dg6 Vd7 66. Db6 Ke8 67. c6 bxc6
68. bxc6 Vd8 69. c7 1-0

O tom, že oběť dámy je velice dvojsečná zbraň, nás přesvědčí následující ukázka:

ANAND – KORČNOJ
 PAŘÍŽ, 1991

Diagram č. 29
 (Po 28. tahu bílého)

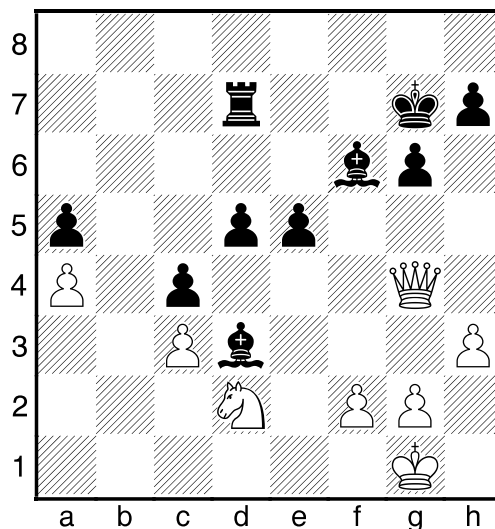

28. ... Dxe4! 29. Jd5 Sxd5 30. Vxe4 Sxe4
31. De1?! První nepřesnost, lepší bylo
 31. Vb2 Sxf3 32. gxf3 d5 = **31. ... Vb1?!**
 Rovněž černý se neodhodlal odevzdat dvojici střelců 31. ... Sxf3 32. gxf3 d5 a pěšci černého jsou velice nebezpeční. 33. Ve2 **32. Vd1 Vxd1 33. Dxd1 d5 34. Jd2!** Kůň se ještě bude hodit. **34. ... Sd3 35. Df3 Kg7 36. Dg3 Vd7 37. Dg4**

Viz diagram č. 30

37. ... Ve7? Pouští bílou dámu do hry, což je velmi nebezpečné. Mírnou výhodu měl černý po 37. ... Sf5 38. Dd1 Vb7 **38. Dc8 e4**

Diagram č. 30

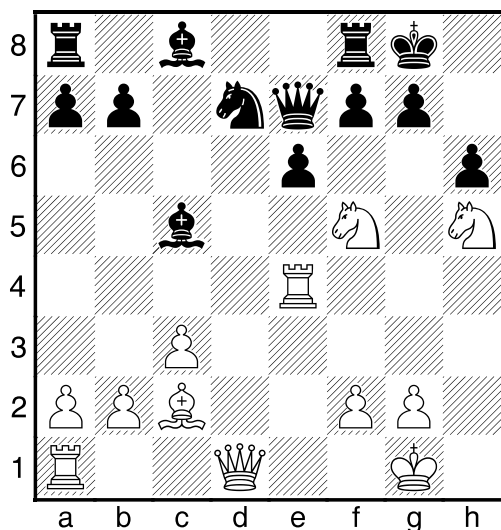
39. Dc5 Sg5 40. Jf1 Sxf1? +- Další chybné rozhodnutí (musíme si ale uvědomit, že jde o partii hranou zrychleným tempem), ovšem i po lepším 40. ... Sf6 41. Je3 by stál lépe bílý. 41. Kxf1 41. Dxd5 Sf6 42. Kxf1 Sxc3 43. Dxc4 Sf6 +- 41. ... Vd7 41. ... Vb7 42. g3 Vb1+ 43. Kg2 42. Dxa5 A je rozhodnuto. **42. ... Sf6 43. Db5 Vd8 44. Db7+ Kh6 45. Db6 Kg7 46. a5 d4 47. cxd4 Vxd4 48. Ke2 48. a6!? Vd7 49. a7 Sc3 +- 48. ... c3 48. ... Vd7 49. Dc6 Ve7 50. Dxc4 +- 49. Dc7+ Kh6 50. Dxc3 Vd6 51. De3+ Sg5 51. ... Kg7 52. Dxe4 Kf8 53. Da8+ Vd8 54. Db7 Ve8+ 55. Kd3 +- 52. Dxe4** Zbytek je jen agónie černého. **52. ... Vd2+ 53. Ke1 Va2 54. Dd5 Va1+ 55. Ke2 Sf6 55. ... Va4 56. g3 +- 56. g4 Kg7 56. ... Va4 57. Df7 Se5 58. Df8+ Sg7 59. Dd8 +- 57. g5 Sb2 57. ... Sxg5 58. Dxg5 Kf7 59. Df4+ Kg8 60. Df6 Va2+ 61. Kd1 Vxa5 62. Dd8+ Kf7 63. Dxa5 +- 58. Db7+ Kg8 59. Dxb2 Vxa5 60. Db8+ 60. Db8+ Kg7 61. Dc7+ Kf8 62. Dxa5 1-0**

II. OBĚŤ V OBRANĚ

V následující ukázce se můžete znovu přesvědčit, že oběť dámy má i psychologický účinek.

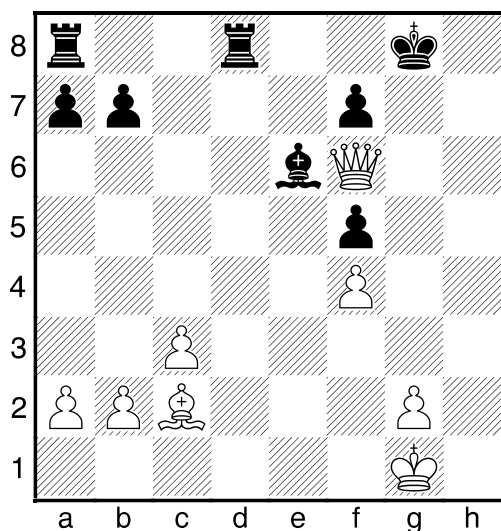
CEŠKOVSKIJ – BAGIROV
SSSR TELAVI, 1982

Diagram č. 30
(Po 18. tahu bílého)

Bílý má silný útok, jediná šance černého spočívá v odevzdání dámy. 18. ... **exf5** 19. **Vxe7 Sxe7** 20. **De2 Sg5** 21. **Vd1 g6** 22. **f4 Sd8** 23. **Vd6 gxh5** 24. **Dxh5 Jf6** 25. **Dxh6 Se6** 26. **Dg5+ Kh8** 27. **Vxd8 Vfxd8** 28. **Dxf6+ Kg8**

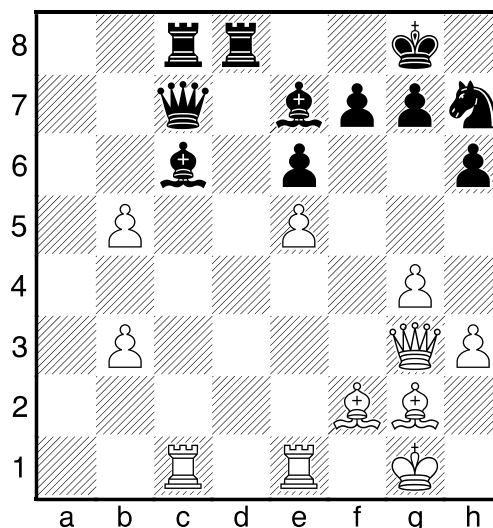
Diagram č. 31

29. g4? Doposud hrál bílý rázně, nyní však silně podcenil možnosti soupeře a přepjal strunu. K výhře vedlo 29. **Sxf5**. 29. ... **Vd2** Využívá pozvání na slabou 2. řadu. 30. **gxf5 Sd5** 31. **Sb3 Ve8** 32. **Dg5+ Kf8** 33. **Dh4??** Nechce se spokojit s věčným šachem, přehlíží však soupeřův trik. 33. ... **Sxb3** 34. **f6 Vd1+** 35. **Kf2 Vd2+** 36. **Kg1 Ve1+!** 37. **Dxe1 Vd1** 38. **Dxd1 Sxd1** 39. **Kf2 Ke8** 40. **Ke3 Kd7** 41. **f5 Kd6** 42. **c4 Sc2** 43. **Kf4 a5** 0–1

HORT – ANDERSSON
MALTA OL, 1980

Diagram č. 32
(Po 27. tahu bílého)

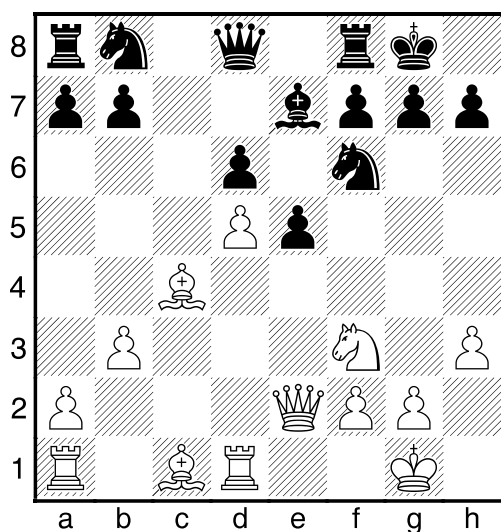

Černý stojí podezřele, zachrání ho však předem plánovaná oběť dámy. 27. ... **Sxb5!** 28. **Vxc7 Vxc7** 29. **Sb6 Sc5+** 30. **Sxc5 Vxc5** 31. **De3 Vcc8** 32. **Vc1** Bílý se rozhodl neprověřovat obranyschopnost černé pozice. 1/2

Na svém prvním mezinárodním mistrovství republiky si váš oblíbený trenér Marek Vokáč nevedl špatně, ale prvních šest partií bílými prohrál v různých gambitech. Do posledního kola si předsevzal solidní hru, pokud možno bez obětí. Jak to provedl se můžete podívat.

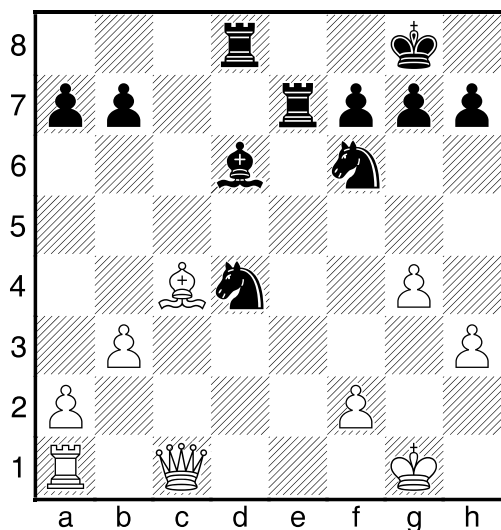
VOKÁČ – BARCZAY
TRENČIANSKÉ TEPLICE, 1979

Diagram č. 33
(Po 13. tahu černého)

Bílý obětoval v zahájení pěšce a nyní přistupuje k akci (nic jiného mu také nezbyvá). 14. Jxe5?! dxe5 15. d6 Sxd6 16. Sa3 Sxa3! Jednoduše vyvrací koncepci bílého. 17. Vxd8 Vxd8 18. Dxe5 Jc6 19. Df4 Vd4 20. Dc7 Vd7 21. Df4 Vad8 22. g4 Sd6 23. De3 Ve7 24. Dc1 Jd4

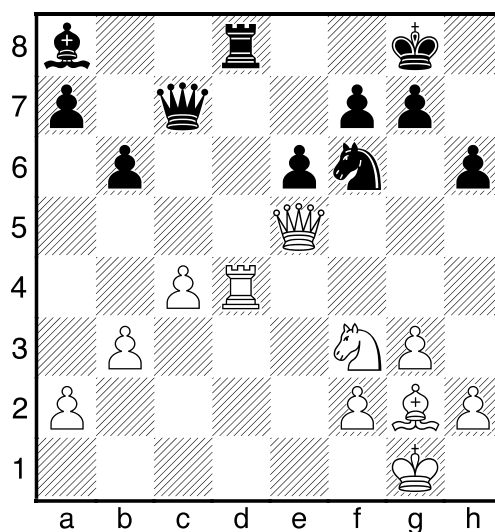
Diagram č. 34

O výsledku partie není pochyb. 25. Kg2 b5 26. Sf1 Je4 27. Db2 Je6 28. Vd1 b4 29. Dc1 Jc3 30. Vd3 Ved7 31. Vf3 Sf4 32. Vxf4 Vd1 33. De3 0-1

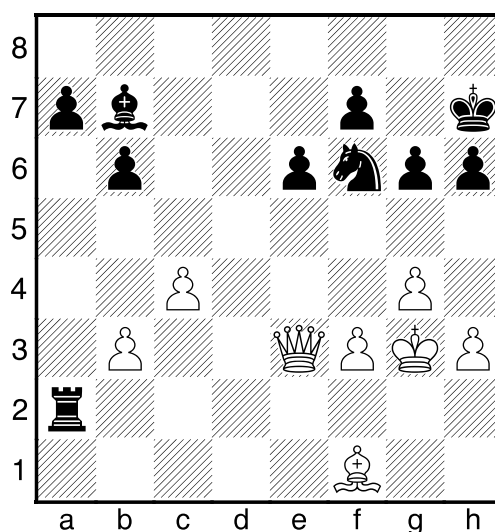
PINTER – TUKMAKOV
LAS PALMAS, 1982

Diagram č. 35
(Po 26. tahu bílého)

Bílý stojí díky prostorové převaze lépe, černý nechce trpět a odhodlává se k pochybné oběti. 26. ... Vxd4? 26. ... Dc8 27. Dxc7 Vd1+ 28. Je1 Vxe1+ 29. Sf1 Sf3 30. Dd8+ Kh7 31. Dd3+! Možná, že černý přehlédl tento tah, po kterém je výrazně narušena souhra jeho figur. 31. ... Se4 32. Dd2 Vb1 33. De2 Sf5 34. Kg2 Vc1 35. h3 Vc2 36. De3 g6 37. g4 Se4+ 38. Kg3 Vxa2 39. f3 Sb7

Diagram č. 36

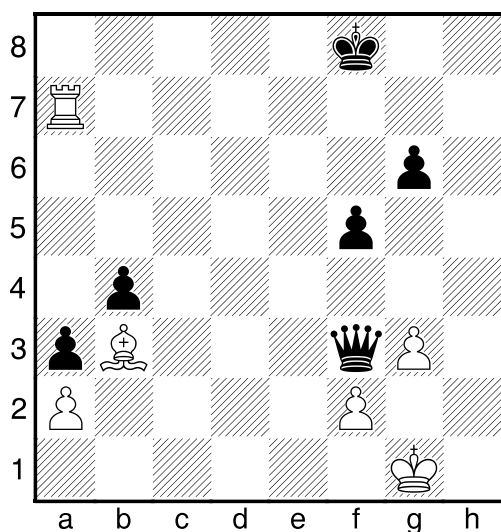
40. Dd4! Přečází do rozhodující protiakce.
 40. ... Kg7 41. h4 Va5 42. b4 Va3 43. Se2
 g5 44. hxg5 hxg5 45. Db2 1–0

III. DÁMA PROTI VĚŽI A STŘELCI V KONCOVCE

V koncovkách tohoto typu lze dosáhnout výhry prosazením volných pěšců, někdy též přímým útokem na krále. Při otevřené pozici bývá dáma zpravidla silnější, slabší strana se často stáhne do pasivity a snaží se vybudovat pevnost. Často se však jedná pouze o pevnost zdánlivou, kterou lze chytřím nápadem zrušit.

SALOV – ADAMS
 DOS HERMANAS, 1995

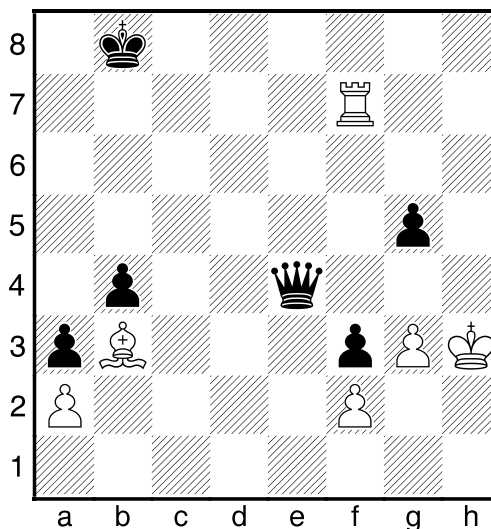
Diagram č. 37
 (Po 52. tahu bílého)

Navrhněte černému plán hry.

Převést krále na dámské křídlo, vytlačit věž a hrozbou Dxb3 narušit souhru bílých figur. Poté lze nastoupit pěsci královského křídla.
 52. ... De4 53. Vf7+ Ke8 54. Vg7 Dc6
 55. Kh2 Kd8 56. Vf7 Kc8 57. Kg1 Dd6
 58. Vg7 Kb8 59. Vf7 De5 60. Vd7 De1+
 61. Kg2 De4+ 62. Kg1 g5 63. Vf7 f4 64. Kh2
 f3 65. Kh3

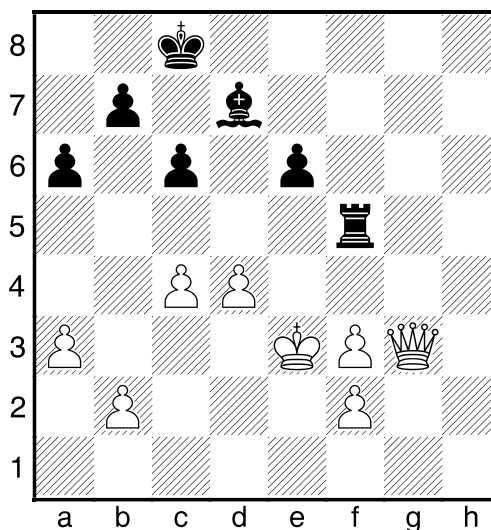
Diagram č. 38

Adams provedl naznačený plán a rozhodil bílé figury. Nyní pomocí taktiky rozhodne.
 65. ... Dd4! 66. Vf5 66. Vxf3 g4+ 66. ...
 Dxf2 67. Sd5 Df1+ 0–1

LASKER – CAPABLANCA
 MOSKVA, 1935

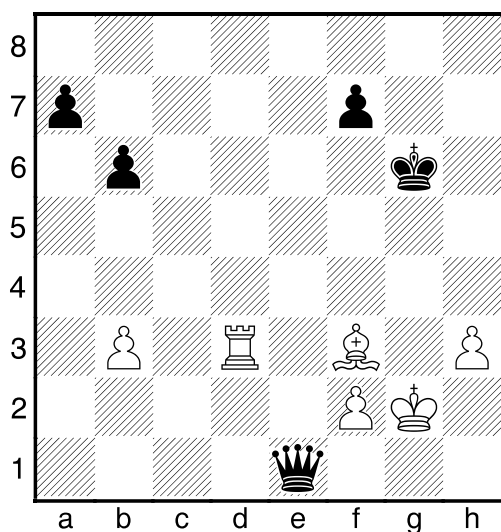
Diagram č. 39
 (Po 65. tahu černého)

Může bílý prolomit obranu černého? Ano!
 66. Kd3! Zahajuje vyhrávající manévr. 66. ...
 Vh5 67. Kc3 Vf5 68. Kb4 Vh5 69. c5 Vd5
 70. Ka5 Vxd4 71. Kb6 1–0

KARLSSON – ERMENKOV
NOVI SAD (OL), 1990

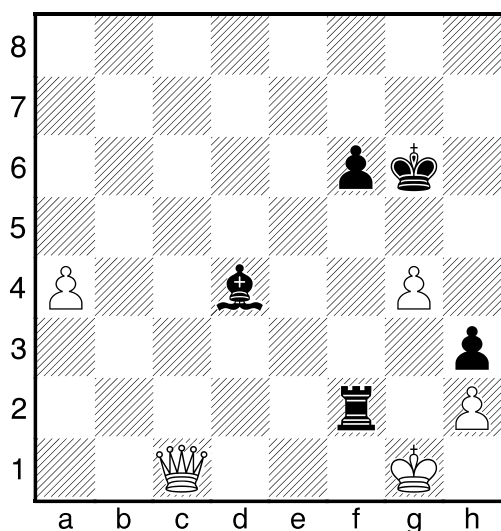
Diagram č. 40
(Po 38. tahu černého)

Postaví bílý pevnost nebo ne? Černý přesnou hrou dokáže prostupnost bílé pozice.
39. Sd5 f5 40. Sf3 Db4 41. Sd5 a5 42. Kf3 Kf6 43. Ke2 b5 44. Kd1 Ke5 45. Sg8 Df8 46. Ve3+ Kd4 47. Se6 f4 48. Ve2 Da3 49. Vd2+ Ke5 50. Sg8 f3 51. Kc2 Da2+ 52. Kc1 52. ... Da1+ 53. Kc2 a4 54. bxa4 bxa4 55. Sc4 a3 56. Kd3 0–1

ANAND – DREJEV
MADRAS, 1991

Diagram č. 41
(Po 40. tahu černého)

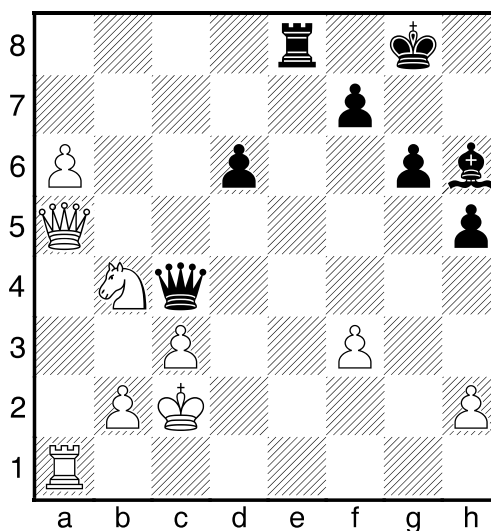
Jak dopadne partie? 41. Kh1 Se5 42. Dg1 Vg2 43. a5!! Anand vymyslel pěknou patovou záchranu. 43. ... Vxg1+ 44. Kxg1 = Kg7 45. a6 Sb8 46. Kh1! Kg8 47. Kg1 Kf8 48. Kh1 Ke8 49. g5 f5 50. g6 f4 51. g7 Kf7 52. g8D+ Kxg8 53. a7 Sxa7 1/2

IV. DÁMA PROTI VĚŽI A JEZDCI
V KONCOVCE

POLGÁROVÁ, J – ŠIROV
LINARES, 2001

1. e4 c5 2. Jf3 d6 3. d4 cxd4 4. Jxd4 Jf6 5. Jc3 a6 6. Se3 e5 7. Jb3 Se6 8. f3 Jbd7 9. Dd2 b5 10. a4 b4 11. Jd5 Sxd5 12. exd5 Jb6 13. Sxb6 Dxb6 14. a5 Db7 15. Sc4 g6 16. Va4 Vb8 17. Jc1 h5 18. Jd3 Sh6 19. Dxb4 Dc7 20. Da3 0–0 21. Jf2 Sc1 22. Jd3 Se3 23. Kd1 Vfc8 24. Ve1 Sh6 25. c3 Vb5 26. Sxb5 axb5 27. Vb4 Jxd5 28. Vxb5 Dc4 29. Vxd5 Dxd5 30. Kc2 Va8 31. a6 Dc6 32. Va1 e4 33. Jb4 Dc4 34. Da5 exf3 35. gxf3 Ve8

Diagram č. 42

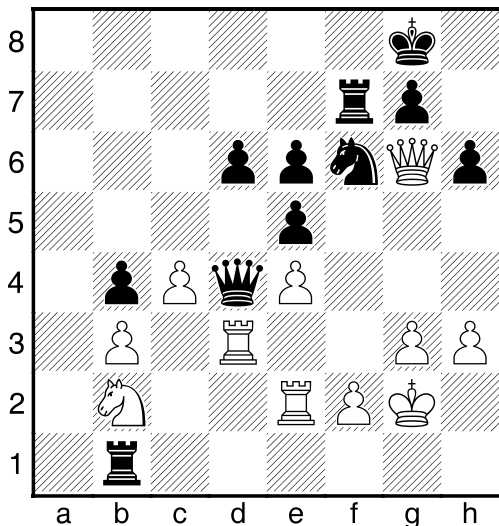

Myslíte, že se bílý může ubránit? Pokud ano, jak? 36. Dd5!! Tento tah, který odráží všechny hrozby černého, plánovala Judita už dříve. 36. ... Ve2+ 37. Kd1! Vd2+ 38. Dxd2 Sxd2 39. Kxd2 Df4+ 40. Kc2

Df5+ 41. Jd3 Dxf3 42. Va5! Brání šachování soupeře. **42. ... Da8 43. a7 d5 44. Jb4 d4 45. Jd5 dxc3 46. bxc3 Kg7 47. Kb3 1–0**

KAMSKY – ILLESCAS CORDOBA
DOS HERMANAS, 1996

Diagram č. 43
(Po 59. tahu bílého)

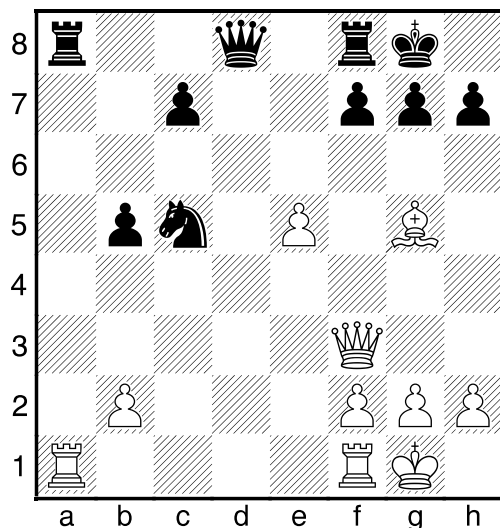
Má černý ustoupit, anebo mu poradíte něco lepšího? Kromě citu zkuste zapojit i propočít! **60. ... Vxb2!** Po ústupu by stál hůř, takto vynucuje remízu. **61. Vxd4 Vxe2 62. Kf1??** Bílému je remíza málo a žene se do záhuby! **62. Vxd6 Je8 63. Vd1 Vxf2 += 62. ... Vxf2+ 63. Kxf2 exd4 64. Ke2 Va7??** Dobrá myšlenka, ale špatné provedení. Vyhrávalo **64. ... Vc7!** **65. Kd3 Vc5!** (Snaží se chytit dámu). **66. h4 Ve5 67. g4 Kf8! –+ 68. g5 hxg5 69. hxg5 Jxe4 70. Kxd4 Jf2! –+ (ale ne 70. ... Jc5?? 71. Df7+!! Kxf7 72. g6 += a bílý se zachraňuje patem.) 65. c5! +- Va5 65. ... dxc5 66. e5 Jd7 67. Dxe6+ +- 66. cxd6 Vg5 66. ... e5 67. Df5 Kf7 68. Dc8 Va7 69. Dc7+ +- 67. d7??** I velmistři jsou jenom lidé, vyhrávalo prozaické **67. Dxf6 +- 67. ... Vxg6 68. d8D+ Kh7 69. g4?!** Opět nepřesnost lepší bylo **69. e5 Jd5 70. g4 Vg5 71. Dd6 h5 72. Kf3 hxg4+ 73. hxg4 Vg6 74. Dc5 Vh6**

75. Kg3 d3 76. Dc4 Kg8 = 77. Dxd3?? Vh3+; 69. Dxd4! Vxg3 70. De5 Vxb3 71. Dxe6 Vc3 72. Df5+ Kh8 73. e5 Jg8 69. ... e5! 69. ... Jxe4? 70. Dxd4 Jc3+ 71. Ke1 Jd5? 72. De4 +- 70. De7 Vg5 71. Kd3 71. Dxb4? Jxe4 72. Db7 Jf6 73. Kd3 h5 71. ... h5 72. h4 Gata vynucuje remízu, kterou by černý držel i po **72. gxh5 Kh6!?** **73. Dxb4 Vg3+ 74. Kc4 Vc3+! 75. Kb5 Jxe4 76. Df8! Vxb3+ 77. Kc4 Vxh3 78. Dh8+ Kg5 79. Dxc7+ Kf4 80. h6 d3 81. Kd5 Vh5 = 72. ... Vxg4 73. Dxe5 Vxe4 = 74. Df5+ Kh6 75. Dg5+ Kh7 76. Df5+ Kh6 77. Dg5+ Kh7 1/2**

TOPALOV – ANAND
DOS HERMANAS, 1996

1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sb5 a6 4. Sa4 Jf6 5. 0–0 Jxe4 6. d4 b5 7. Sb3 d5 8. dxe5 Se6 9. Jbd2 Jc5 10. c3 d4 11. Sxe6 Jxe6 12. cxd4 Jcxd4 13. a4 Sc5 14. Je4 0–0!?!N 15. Jxc5 Jxf3+ 16. Dxf3 Jxc5 17. axb5 axb5 18. Sg5

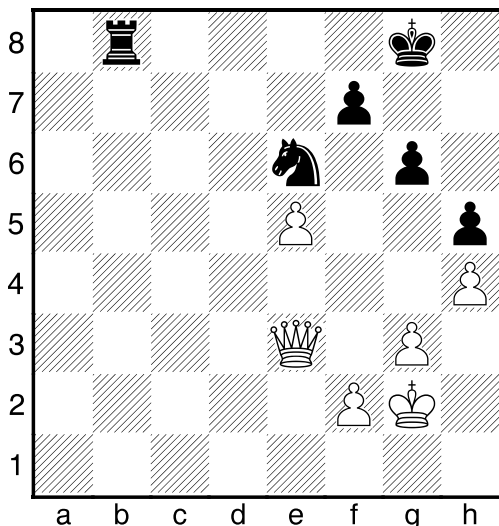
Diagram č. 44

18. ... Vxa1!? Pravděpodobně doma připravený přechod do koncovky, kde má černý velké šance na remízu. **19. Sxd8 Vxf1+ 20. Kxf1 Vxd8 21. g3 Je6 22. Db7 g6 23. Dxb5 c5 24. h4** Po tomto tahu už bílý

vyhrát nemůže, ale asi ani jinak by pevnost černého neprorazil. 24. ... h5 25. b4 cxb4 26. Dxb4 Kg7 27. Kg2 Kg8 28. Dc3 Va8 29. Df3 Vb8 30. De3

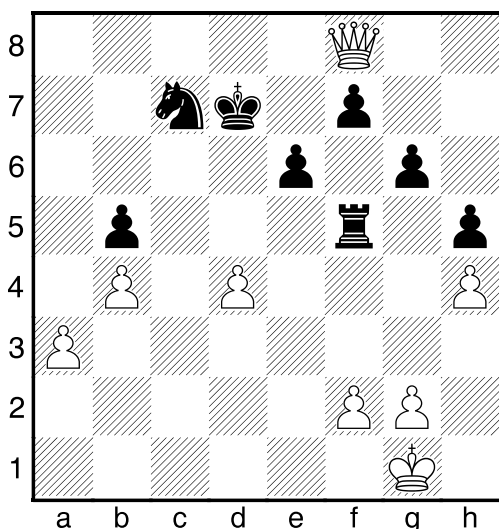
Diagram č. 45

Bílý nemá nic jak zesílit pozici. 1/2

ORAL – VOLOŠIN
PARDUBICE, 2000

Diagram č. 46
(Po 39. tahu bílého)

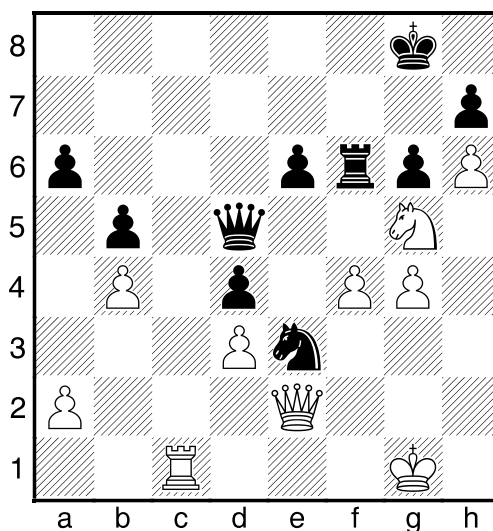

Černý postavil zdánlivou pevnost, náš reprezentant ji však zručně rozvrátí. 40. f3! Je8 41. Kf2 Jd6 42. Ke3 Jc4+ 43. Ke2 Jd6 44. g4! Narušuje královské křídlo čer-

ného. 44. ... Vd5 45. Ke3 Kc7 46. De7+ Kb6 47. Dd8+ Kb7 48. Dd7+ Kb6 49. De7 Kc6 50. Da7 Jb7 51. a4! A prolamuje i dámské! 51. ... bxa4 52. Da6+ Kc7 53. b5 Jd6 54. Dc6+ Kd8 55. b6 Ke7 56. b7 Jxb7 57. Dxb7+ Kf8 58. Da8+ Kg7 59. Dxa4 hxg4 60. fxg4 e5! Černý správně redukuje počet pěšců (jinak by hrozila oběť dámy na d5). 61. dxe5 Vxe5+ 62. Kf4 Ve6 63. Dd4+ Kh7 64. Kg5 Va6 65. Dc4 f6+ 66. Kf4 Va7 67. Dd4 Vf7 68. h5! Závěrečné rýpnutí. 68. ... gxh5 69. gxh5 Vg7 70. Kf5 Vg8 71. Da7+ Vg7 72. Db8 Vg8 73. Dc7+ Vg7 74. Dd8 Vg8 75. Dd3 Kh6 76. Kxf6 Vf8+ 77. Ke7 Vg8 78. Kf7 1-0

PAVASOVIČ – ORAL
MITROPA CUP BADEN, 1999

Diagram č. 48
(Po 30. tahu černého)

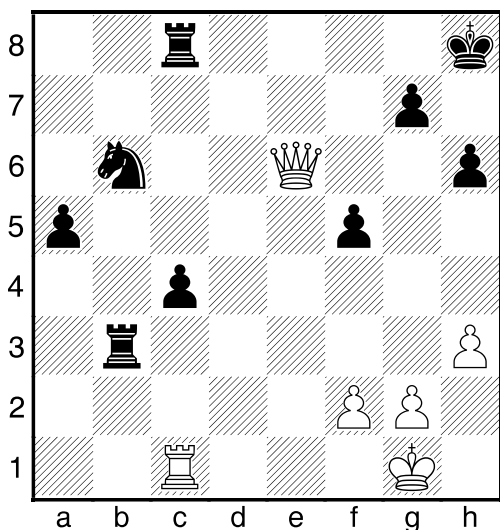

Malou kombinací získá bílý dámu za věž a jezdce a spolehlivě ji uplatní. 31. Vc8+ Vf8 32. Jxh7! +- Vxc8 33. Jf6+ Kh8 34. Jxd5 exd5 35. De1! Rozhodující rozehraní dámy. 35. ... Kh7 35. ... Jxg4 36. De7 Vc1+ 37. Kg2 Jxh6 38. Df6+ Kh7 39. Dxd4 Jf5 40. Da7+ Kh6 41. Dxa6 +- 36. Dh4 Vc2 37. Kh1 Vg2 38. De7+ Kxh6 39. Df8+ Kh7 40. g5! Vf2 41. Dh6+ Kg8 42. Dxg6+

Kf8 43. Df6+ Kg8 44. Dxa6 Vxf4 45. Dxb5 Kg7 46. Db6 Vg4 47. Dh6+ Kf7 48. Df6+ Kg8 49. g6 1-0

GUREVIČ – PISKOV
NĚMECKO, 1992

Diagram č. 49
(Po 33. tahu černého)

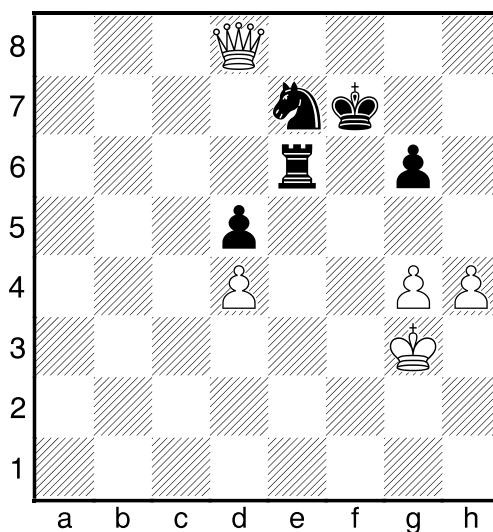

Zhodnot'te pozici a porad'te bílému pokračování. **34. Vd1!?** Pozice je v rovnováze, ale bílý se snaží aktivní hrou soupeře pozlobit. **34. ... Vd3 35. Vb1 35. Vxd3? cxd3 36. Dxb6? d2 +- 35. ... Jd7 36. Dxf5 a4 37. Vb7 c3?!** Černý se také nebojí, ale jistější bylo zamířit do remízového přístavu. **37. ... Vd1+ 38. Kh2 c3 39. Vxd7 c2 40. Vxd1 cxd1D 41. Dxc8+ Kh7 42. Df5 += 38. Dxd3 c2 39. Vb1 Je5?!** Černý (snad v časové tísní) se nechce spokojit s remízou a pokouší osud. **39. ... Vc3?? 40. Vb8+ +-; 39. ... cxb1D+ 40. Dxb1 a3 41. Db7 Jb6! 42. Dxb6 Vc1+ 43. Kh2 a2 44. Dd8+ Kh7 45. Dd3+ Kh8 46. Dd8 += 40. Df5 cxb1D+ 41. Dxb1 a3 42. Db7 Vc1+?** Poslední šancí bylo **42. ... Ve8 43. Db5 Ve7 44. Dc5 Ve8 45. Dxa3 Jd7 46. Dd6 Jf6 43. Kh2 Jc4 44. h4!** Ruší šanci černého na věčný šach. **44. Db3? Jd2! 45. Dxa3 Jf1+ 46. Kg1 Jg3+ 47. Kh2 (47. Dxc1? Je2+ -+) 47. ... Jf1 += 44. ... Vc3 44. ... Kh7 45. h5 Kh8 46. f4 ...**

f5-f6 45. Da8+ Kh7 46. De4+ Kh8 47. De1 Vb3 48. De8+ Kh7 49. De4+ Kh8 50. Dxc4 Vb2 51. Dd4 Vb8 52. De5 Va8 53. De4 Va5 54. Db4 Va8 55. Db7 Va5 56. Db8+ Kh7 57. Dc7 Va6 58. Dc4 Va7 59. Dd4 Vf7 59. ... Va5 60. Dd3+ Kh8 61. Dd8+ 60. Kg3 Vf6 61. Da4 1-0

GULKO – ALBURT
USA (CH), 1996

Diagram č. 50
(Po 57. tahu černého)

Další příklad na dobývání pevnosti. **58. Dh8 Vf6 59. Dh7+ Kf8 60. Kg2 Jg8 61. g5 Vc6 62. h5 gxh5 63. g6 Vf6 64. Kg3 Vf1 65. Dxb5?! 65. Kg2 Vf6 66. Kg1 +- 65. ... Jf6 66. Dh8+ Jg8? 66. ... Ke7 67. g7 Vg1+ 68. Kf2 Vg6 69. Df8+ Ke6 70. Ke2 Vg3 71. Kd2 Kf5 72. Df7 Vg1 73. Kc3 Vg3+ 74. Kb4 Vg1 75. Kc5 Vg2 76. Kc6 (76. Kd6? Vxg7) 76. ... Vg1 77. Df8! (77. Kc7?? Vxg7; 77. Kb7 Vb1+ 78. Kc8 Va1!) 77. ... Vg2 78. Kb7 Vg1 79. Kc8 Vg2 80. Kd8 Ke6 81. De7+ Kf5 82. De5+ Kg6 83. Ke7 Jg8+ 84. Kf8 Kh7 85. Df5+ Vg6 86. Dxb6+ +- 67. Dh7 Vf6 68. Kg2 Vf4 69. g7+ 1-0**

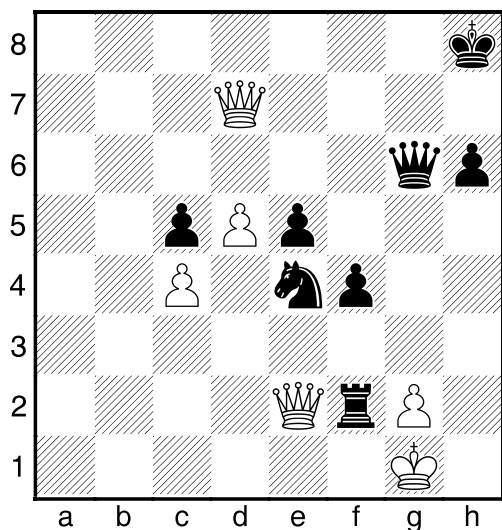
Jeden bonbónek pro náročné:
Že ani dvě dámy nezaručují jednoduchou výhru, vás přesvědčí následující ukázka.

CHRISTIANSEN – GUREVIČ

PHILADELPHIA, 1989

Diagram č. 51

(Po 39. tahu černého)

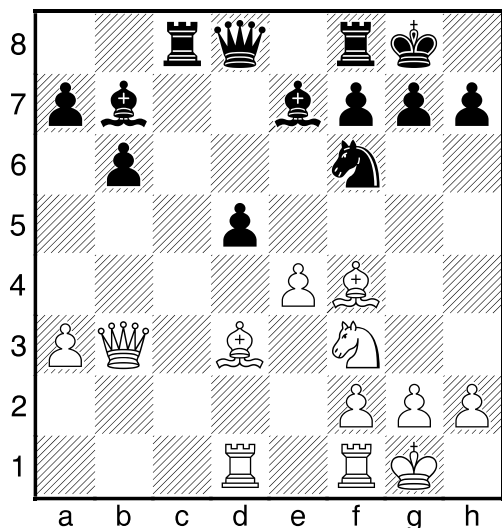
Má bílý s dvěma dámami dát věčný šach nebo může hrát na výhru? **40. Ddg4!** Jedině tak! 40. Deg4? Vf1+! 41. Kxf1 Jg3+ 42. Dxc3 fxc3 = 40. ... Vxe2 41. Dxc6 +- Jg3 42. Dxc6+ Kg8 43. De6+ Kg7 44. Kh2 Jf1+ 45. Kh3 f3! 46. Dg4+! 46. gxf3?? Vh2+ 47. Kg4 Je3 += 46. ... Kh6 47. Dxf3! Ve3 48. d6 1-0

MILES – POLUGAJEVSKIJ

SARAJEVO, 1987

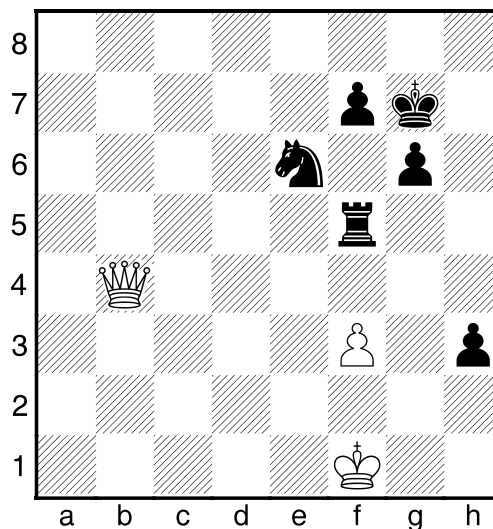
Diagram č. 52

(Po 16. tahu bílého)

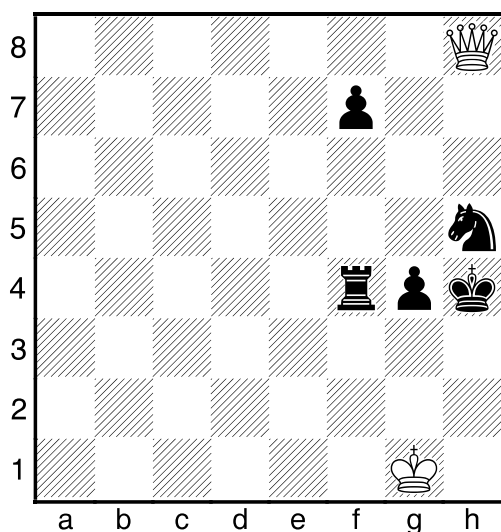
16. ... dxe4! Polugajevskij přijímá výzvu. **17. Sxe4 Jxe4 18. Vxd8 Vfxd8 19. Ve1 Jc5 20. Da2 Sxf3! 21. gxf3 Sf8 22. Se3 Vd3 23. Vc1 Vcd8 24. Vc4 Je6 25. a4 Sc5!** Mění důležitou obrannou figuru soupeře. **26. Sxc5 26. Ve4? Sxe3 27. Vxe3 Vd1+ 28. Kg2 Jf4+ 29. Kg3 g5 30. Kg4 V8d5 31. Ve8+ Kg7 32. Db2+ f6 33. Ve7+ Kg6 -+ 26. ... bxc5 27. Kg2 g6 28. Ve4 V3d6 29. f4 Vb8 30. h4 h5 31. Kh2 Vb4 32. Vxb4 cxb4 33. Dc4 Vd4 34. Dc8+ Kg7 35. a5 Vxf4 36. Db7 Vxh4+ 37. Kg2 Vg4+ 38. Kf1 38. Kh2 Jd4 39. f3 (39. Dxa7 Jf3+ 40. Kh3 Vg1 g5 -+; 39. a6 b3 40. f3 Vg5 -+)** 39. ... Vg5 40. Dxb4 Jxf3+ 41. Kh3 h4 -+ **38. ... h4 39. f3? 39. Dxa7! h3 40. Db8 39. ... Vg5 40. Dxa7 h3 41. Db8 Vxa5 42. Dxb4 Vf5**

Diagram č. 53

Tato pozice se nejspíš udržet nedá. **43. Dc3+ Kg8 44. Kg1! Jf4 44. ... Jg5 45. Kh1! Jxf3 46. Dg7+ 45. Kh2 Vd5 46. Dc8+ Kg7 47. Dc3+ Kh7 48. Df6 Vf5 49. Dd4 Je6 50. De3 Jg5 51. f4 Je6 52. Kxh3 Vxf4 53. Da7 g5 54. De7 Kg6 55. Dd6 Ve4 56. Dc6 Ve3+ 57. Kg2 g4 58. Kf2 Vf3+ 59. Kg1 Kg5 60. Dd5+ Kh4 61. De5 Jf4 62. Dh8+ Jh5 63. Dh7 Vf4 64. Dh8**

Diagram č. 54

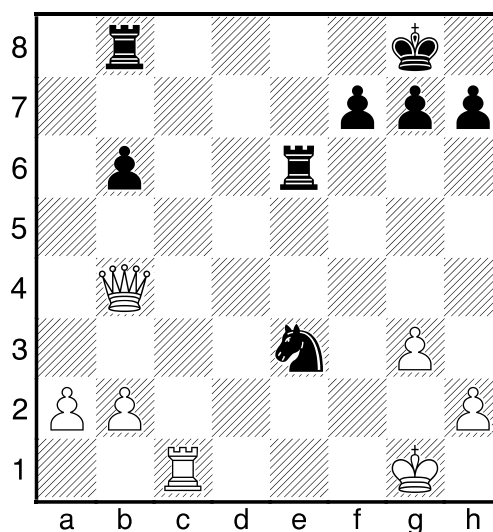
64. ... g3?! Podivný tah, vyhrávalo 64. ... f6! 65. Kg2 Ve4 65. Dh7 f6 66. Dh6 Vg4 67. Kg2 Vg7 68. Dd2! 68. Dh8 Kg4 69. Dc8+ f5 –+; 68. Dc1 Vd7! 69. Dc4+ Kg5 70. Kf3 (70. Dc1+ Kg4 71. Dc8 Jf4+ 72. Kg1 Kf3 –+) 70. ... f5 71. Dc1+ f4 72. Dc5+ Kh4 73. Df5 Vg7 74. Kg2 Ve7 –+ 68. ... Vg5 69. Dc1 Ve5 70. Dh6? Chyba plynoucí nejspíš z únavy, po 70. Dc4+ by se černý ještě nadřel. 70. ... Kg4 –+ 71. Dg6+ Vg5 72. Dc2 Jf4+ 73. Kg1 Vd5 74. Dc8+ f5 75. Dc2 Ve5 76. Dd1+ Ve2 77. Kh1 Kh3 78. Dxe2!?! Pěkný pokus, který bohužel nevychází. 78. ... g2+ 0–1

KARPOV – SPASSKIJ
RIGA, 1975

1. d4 Jf6 2. c4 e6 3. Jf3 b6 4. g3 Sb7 5. Sg2 Se7 6. Jc3 0–0 7. Dc2 d5 8. cxd5 Jxd5 9. 0–0 Jd7 10. Jxd5 exd5 11. Vd1 Jf6 12. Je5 c5 13. dxc5 Sxc5 14. Jd3 Sd6 15. Sf4 Ve8 16. e3 Je4 17. Sxd6 Dxd6 18. Jf4 Vac8 19. Da4 De7 20. Dxa7 Jxf2 21. Jxd5 Sxd5 22. Dxe7 Jxd1 23. Vc1 Vb8 24. Db4 Sxg2 25. Kxg2 Jxe3+ 26. Kg1 Ve6

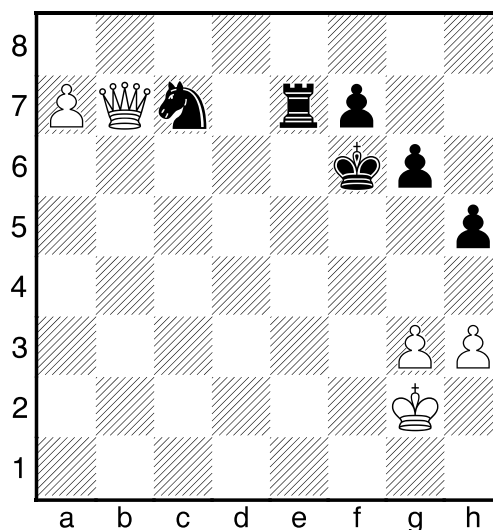
Viz diagram č. 55

Diagram č. 55

Bílý má zřetelnou výhodu, jak má však pokračovat? 27. Df4 Vd8 28. Dd4 Vde8 29. Dd7 Jg4 30. Vc8! Po výměně jednoho páru věží bude černý bezmocný. 30. ... Jf6 30. ... Ve1+ 31. Kg2 V1e2+ 32. Kf3! +– 31. Vxe8+ Vxe8 32. Db7 Ve6 33. Db8+ Je8 34. a4! Vytvoření volného pěšce rozhodne. 34. ... g6 35. b4 Kg7 36. Db7 h5 37. h3 Kf6 38. Kg2 Vd6 39. a5 bxa5 40. bxa5 Ve6 41. a6 Jc7 42. a7 Ve7

Diagram č. 56

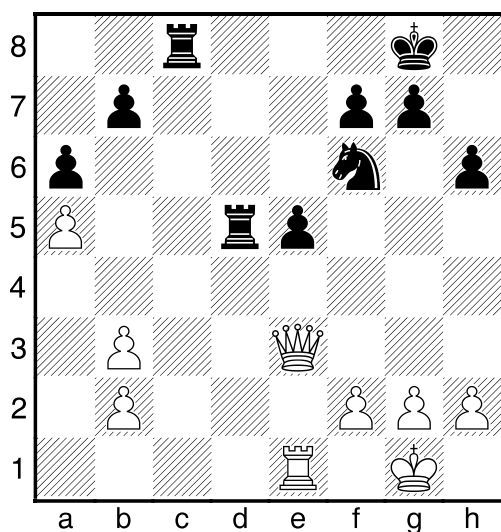
Co byste doporučili bílému? 43. Dc6+ Ke5 44. Kf3! 1–0

CHALIFMAN – DVOJRYS

KYJEV, 1986

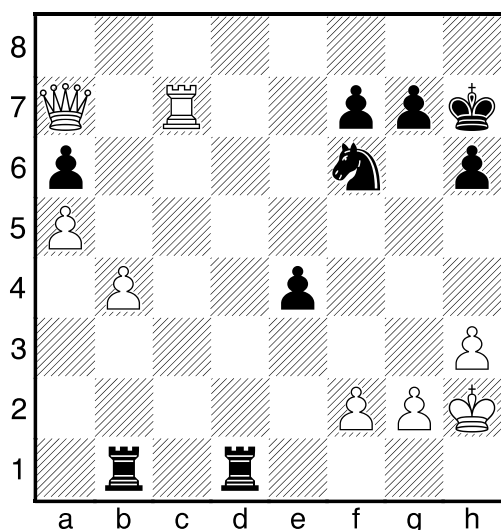
Diagram č. 57

(Po 24. tahu černého)

Aby vyřešil své problémy, odevzdal černý dámu za věž a jezdce. Zdá se, že by aktivita jeho figur mohla stačit k udržení rovnováhy. Ale bílý použije jednoduchý recept (známý z předešlé partie) – výměnu věží – a pak postupně zvítězí. **25. b4 Vc2 26. h3! e4** Varianta 26. ... Vxb2 27. Dc3 Vdd2 28. Vxe5 Vxf2 29. Dc8+ Kh7 30. Dxb7 se černému oprávněně nelíbila. **27. Vc1 Vxb2 28. Dc3 Va2 29. Dc8+ Kh7 30. Dxb7 Vdd2 31. Da7 Vab2 32. Vc7! Vd1+ 33. Kh2 Vbb1**

Diagram č. 58

34. Dc5! 34. Vxf7?? Jh5 –+ 34. ... Kg6 35. De7! Rozhoduje partii, další průběh je vynucen. **35. ... Kg5 36. Vc5+ Kg6 37. De5 h5 38. Df5+ Kh6 39. Dg5+ Kh7 40. Df5+ Kh6 41. Vc8 Jh7 42. Vh8 g6 43. Dxf7 1–0**

V. DÁMA PROTI VĚŽI, STŘELCI A JEZDCI

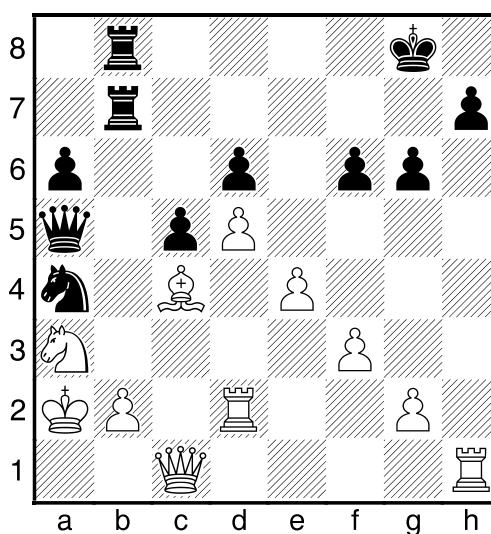
Věž, střelec a jezdec bývají většinou silnější než dáma. Pokud však nemají souhru, anebo dáma podporuje volné pěšce v postupu, mají i tyto tři figury velké problémy.

NOVIKOV – ISKUSNYH

NOVGOROD, 1995

Diagram č. 59

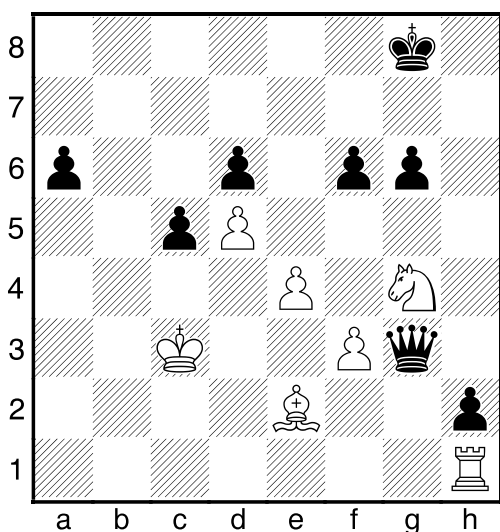
(Po 24. tahu černého)

Ohodnoťte postavení a navrhněte černému pokračování. **26. ... Vxb2+** Jednoduše vede do vyhrané koncovky. **27. Vxb2 Vxb2+ 28. Dxb2 28. Ka1 Db4 –+ 28. ... Jxb2 29. Kxb2 Dd2+ 30. Jc2 Dxc2 31. Vf1 h5!** Zastavit tohoto pěšce bude velice obtížné. **32. Kc3 h4 33. Je3 Dg3 34. Se2 h3 35. Vh1 h2 36. Jg4 36. Jf1 De1+ 37. Kd3 c4+ 38. Ke3 c3 –+**

Viz diagram č. 60

Diagram č. 60

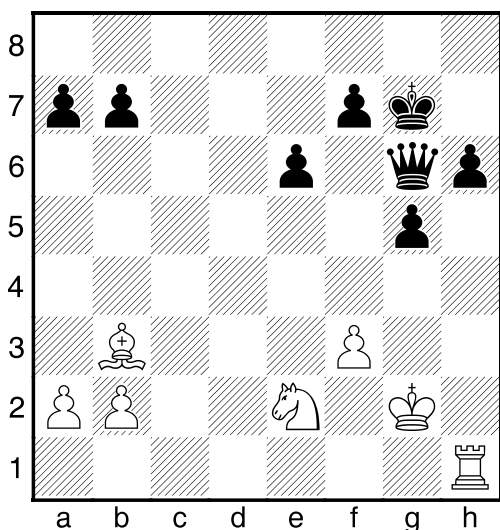

36. ... f5! –+ Získává figuru. 37. exf5 gxf5
38. Jxh2 Dg2 39. Ve1 Dxxh2 40. Sxa6 Df2
41. Vd1 Dxf3+ 42. Vd3 Df4 43. Sc4 Dc1+
0–1

I v partii Hjartarson – Pigusov z mezipásmového turnaje slavila úspěch dáma černého. Je třeba ovšem zdůraznit, že partii v podstatě rozhodla pěšcová falanga černého.

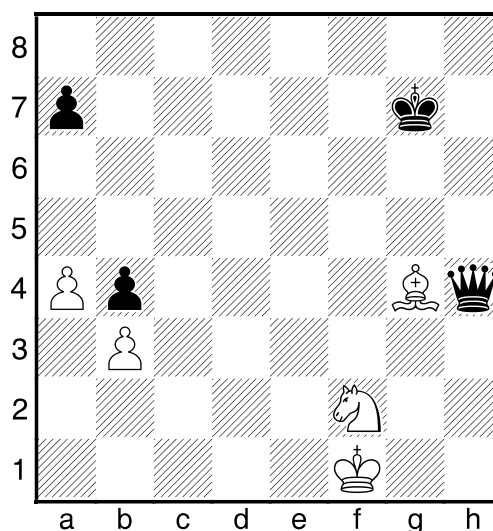
HJARTARSON – PIGUSOV
BIEL, 1993

Diagram č. 61
(Po 37. tahu bílého)

Černý má dámu a tři pěšce za věž, střelce a jezdce, jelikož se však jedná o pěšce spojené, je převaha jednoznačně na jeho straně. 38. ... h5! Pěšci musí jít dopředu. 39. Jg3 h4 40. Je4 Df5 41. Sd1 Df4 42. b3 f5 43. Jf2 b5! Výborný tah – do budoucna získává možnost hry i na dámském křídle. 44. a4 b4 45. Se2 De5 46. Sc4 Po 46. Sd1 Kf6 by byl bílý jako svázaný, takto však prohraje ještě rychleji. 46. ... Dg3+ 47. Kf1 Dxf3 48. Vh3 48. Sxe6 g4 48. ... Df4 49. Sxe6 g4! To zřejmě bílý nedocenil. 50. Vxh4 Dc1+ 51. Ke2 51. Kg2 Dc6+ 51. ... Dc2+ 52. Kf1 Dc1+ 52. ... g3 53. Jh3 Dd3+ 54. Kg2 De2+ 55. Kxg3 Dxe6 53. Ke2 Db2+ 54. Kf1 Df6 55. Sxf5 Dxxh4 56. Sxg4

Diagram č. 62

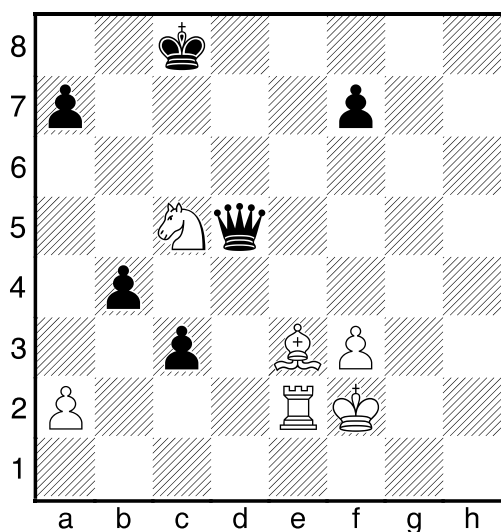

Tuto koncovku bílý udržet nemůže. 56. ... Kf6 57. Se2 Ke5 58. Sc4 Kd4 59. Jd1 Dh2 60. Ke1 a5 61. Jf2 Dg3 62. Ke2 De3+ 63. Kf1 Dd2 64. Kg1 Dc2 65. Kf1 Ke3 66. Jg4+ Kf3 67. Je5+ Kf4 0–1

Podobný poměr materiálu a podobný závěr má i poslední ukázka z tohoto tématu. V ostré Botvinnikově variantě dámského gambitu Rublevskij obětoval dámu, poté však nepokračoval přesně a umožnil soupeři zvítězit.

RUBLEVSKIJ – SAVČENKO
HELSINKI, 1992

Diagram č. 63
(Po 37. tahu bílého)

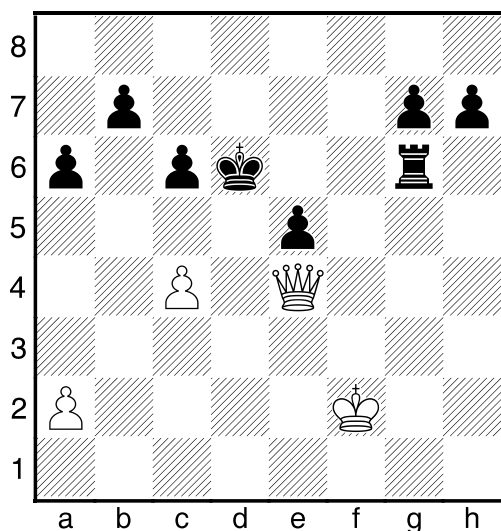
37. ... a5 38. Vc2 f5 39. Jb3 a4 40. Jc1 f4
-+ 41. Sxf4 Df5 42. Vxc3+ bxc3 43. Se3
Kb7 0-1

VI. DÁMA PROTI VĚŽI

Rázně se se soupeřem vypořádal velmistr
Sax v následující ukázce.

SAX – PAVASOVIČ
MARIBOR, 1996

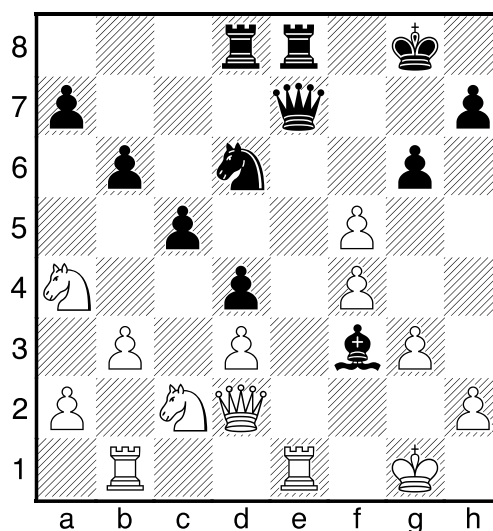
Diagram č. 64
(Po 42. tahu černého)

43. Dd3+ Kc5 44. De3+ Kxc4 45. Db3+
Kd4 46. Db4+ Kd3 47. Dxb7 c5 48. Dd5+
Kc3 49. Dxc5+ Kb2 50. Dd5 e4 51. Db3+
Ka1 52. a4 Vf6+ 53. Ke2 Vf3 54. Db7
1-0

SMYSLOV – TAL
MOSKVA 1964

Diagram č. 65
(Po 24. tahu bílého)

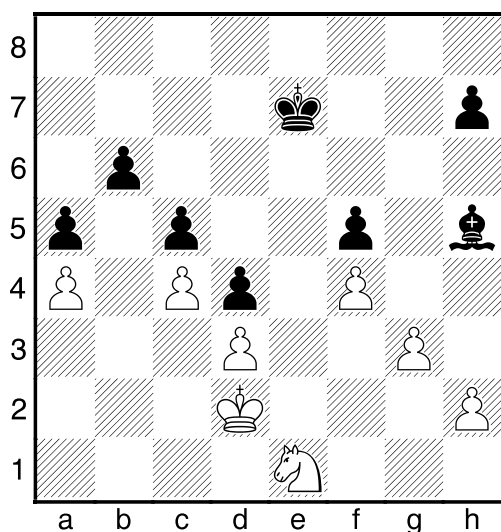

Černý obětoval pěšce za útok. Jak má
pokračovat? 24. ... De2!! Krásná poziční
oběť dámy. 25. Vxe2 Vxe2 26. Dxe2
Smyslov správně vycítil, že varianta 26. Dc1
Vg2+ 27. Kf1 Vxh2 28. Je1 Sd5 29. Vb2
Vh1+ 30. Kf2 Ve8 je beznadějná. 26. ...
Sxe2 27. Jb2 gxf5 28. Ve1 Sh5 29. Jc4
Jxc4 30. bxc4 Ve8 31. Kf2 Vxe1 32. Kxe1
Kf8 33. Kd2 Ke7 34. Je1 a6 35. a4 a5!

Viz iagram č. 66

Ač se jedná o polozablokovanou pozici, je
černý střelec lepší, neboť může napadnout
slabinu a4 a především omezuje bílého
jezdce. 36. Kc2 Se8 37. Kb3 Sc6! 38. Ka3
Kf6 Dalším plánem černého je vynutit h3
a poté postavit bílého do zugzwangu.
39. Kb3 Kg6 40. Ka3 Kh5 41. h3 Kg6
42. Kb3 Kg7! 43. Ka3 Kf6 44. Kb3 Se8!

Diagram č. 66

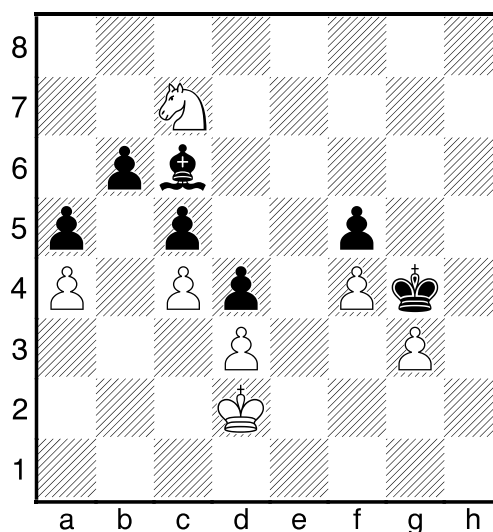

Vyjasňuje se význam 42. tahu, chce se dostat na d1 se šachem. **45. Jg2** 45. Jf3 Sh5 46. Je5 Sd1+ 47. Ka3 Ke6 48. Jc6 Sc2 49. Je5 h6 50. g4 Sd1 –+ zugzwang **45. ... Sh5** **46. Kc2 Se2** **47. Je1 Sf1** **48. Jf3** Po 48. h4 by se střelec vrátil na c6 a král by pronikl k bílým pěšcům. **48. ... Sxh3!** V jednoduchosti je síla! Zbytečně komplikované bylo 48. ... h6?! 49. Je5! Sxh3 50. Kd2! Ke6 51. Kd1 Sg4+ 52. Jxg4 fxc4 53. Ke2 h5 54. Kd2 b5! 55. cxb5 h4! 56. gxh4 g3! 57. Ke2 g2 58. Kf2 c4! –+ **49. Jg5 Sg2** **50. Jxh7+ Kg7** **51. Jg5 Kg6** **52. Kd2 Sc6** **53. Kc1 Sg2** **54. Kd2 Kh5** **55. Je6** 55. Ke2 Kg4 56. Kf2 Sc6 57. Jf7 Sxa4 58. Jh6+ Kh5 59. Jxf5 Sd7 60. Jd6 a4 61. Je4 a3 62. Jd2 Sa4 –+; 55. Jf7 Kg4 56. Jh6+ Kxg3 57. Jxf5+ Kxf4 58. Je7 Ke5 59. Kc2 Ke6 60. Jg6 Sc6 61. Kb3 Kf6 62. Jf4 Kf5 –+ **55. ... Kg4** **56. Jc7 Sc6**

Diagram č. 67

Závěr partie je jednoznačný. **57. Jd5 Kxg3** **58. Je7 Sd7** **59. Jd5 Sxa4** **60. Jxb6 Se8** **61. Jd5 Kf3** **62. Jc7 Sc6** **63. Je6 a4** **64. Jxc5 a3** **65. Jb3** 65. Je6 a2 66. Jxd4+ Kxf4 67. Jb3 Sa4 68. Ja1 –+ **65. ... a2** **66. Kc1 Kxf4** **67. Kb2 Ke3** **68. Ja5 Se8** **69. c5 f4** **70. c6 Sxc6** **71. Jxc6 f3** **72. Je5 f2 0–1**

Diagram č. 67

VII. DÁMA PROTI DVĚMA VĚŽÍM

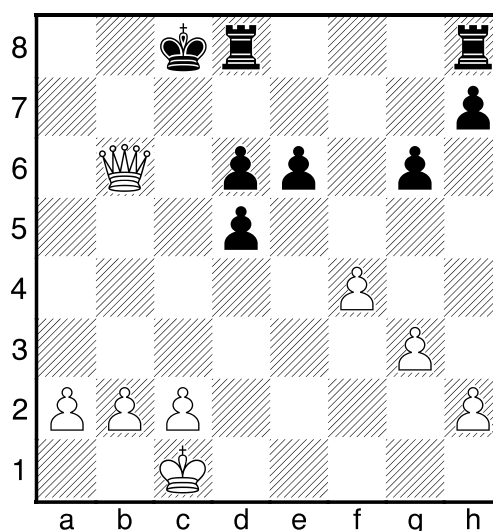
Dáma bývá zpravidla slabší než dvě věže, ale jak už bylo řečeno záleží především na aktivitě a souhře figur.

ČIGORIN – MACKENZIE

VÍDEŇ, 1882

Diagram č. 68

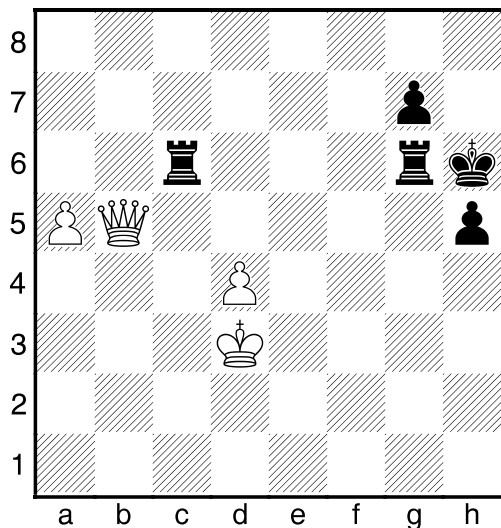
(Po 28. tahu černého)

Zhodnoťte pozici a navrhněte bílému plán hry. **29. b4!** Bílý stojí na výhru a plánem je postup pěšce za účelem proměny, popř. matu. **29. ... Vhe8** **30. Da7 e5** **31. b5 1–0**

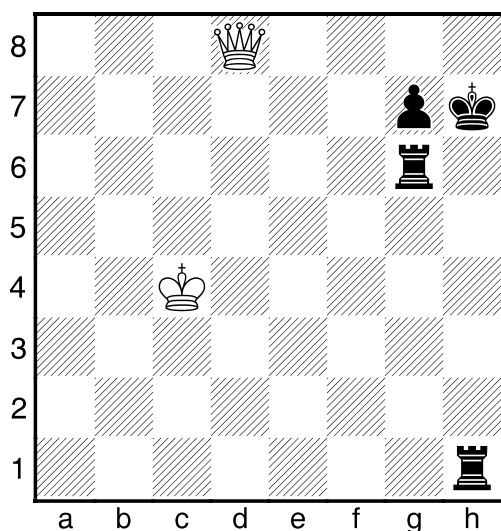
ČIGORIN – JANOWSKI
KARLOVY VARY, 1907

Diagram č. 69
(Po 54. tahu černého)

Zde máme opačný příklad, černé věže dominují nad bílou dámou (bílému samozřejmě také škodí to, že jeho pěšci nejsou spojení). Přehrajte si zbytek partie, abyste pochopili způsob realizace převahy. 55. **Db8 Vcd6** 56. **Kc4 h4** 57. **Kc5 Kg5** 58. **d5 h3** 59. **De8 Kf4** 60. **De1 Vh6** 61. **Df2+ Kg4** 62. **Dg1+ Kf5** 63. **Df2+ Kg6** 64. **Dc2+ Kf7** 65. **Dh2 Vdf6** 66. **Dc7+ Kg8** 67. **a6 Vxa6** 68. **Db8+ Kh7** 69. **Db1+ Vag6** 70. **d6 Vh5+** 71. **Kc4 h2** 72. **d7 h1D** 73. **Dxh1 Vxh1** 74. **d8D**

Diagram č. 70

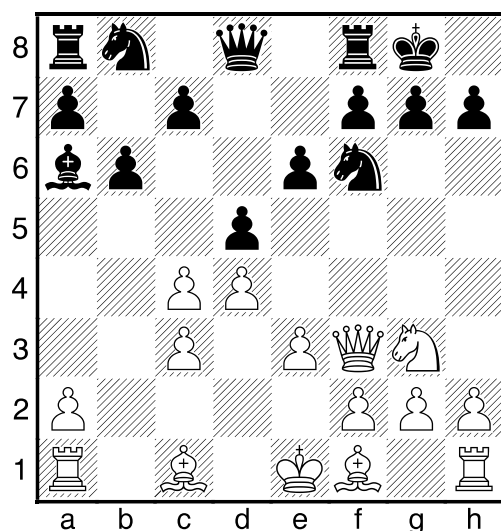
A zase znovu! 74. ... **Vg4+** 75. **Kb5 Vh5+** 76. **Kb6 Vg6+** 77. **Ka7 Vf5** 78. **Dd3 Vgf6** 79. **Kb7 g6** 80. **Kc7 Kg7** 81. **Dd4 Vf4** 82. **Dc3 Ve4** 83. **Kd7 Va4** 84. **Ke7 Va7+** 85. **Ke8 Va8+** 86. **Ke7 Vaa6** 87. **Db2 g5** 88. **Dc3 g4** 89. **Ke8 Vac6** 90. **Dg3 Vce6+** 91. **Kd7 Ve4** 92. **Dh4 Kg6** 93. **Dh1 Kf5** 94. **Dh5+ Kf4** 95. **Dh2+ Kg5** 96. **Dd2+ Vff4** 97. **Dg2 Vd4+** 98. **Kc6 Vf3** 99. **De2 Vdf4** 0–1

Po dvou učebnicových příkladech ruského mistra zde máme ukázkou z tvorby dalšího velikána světového šachu Bobby Fischera. Není to náhodou. Prakticky v kterékoliv kapitole šachové strategie od zahájení až po koncovku najdeme partie tohoto génia. Naše ukáзка je zajímavá i z hlediska teorie zahájení, proto ji uvádíme celou.

PORTISCH – FISCHER
SANTA MONICA, 1966

1. **d4 Jf6** 2. **c4 e6** 3. **Jc3 Sb4** 4. **e3 b6** 5. **Jge2 Sa6** 6. **Jg3 Sxc3+** 7. **bxc3 d5** 8. **Df3** 0–0

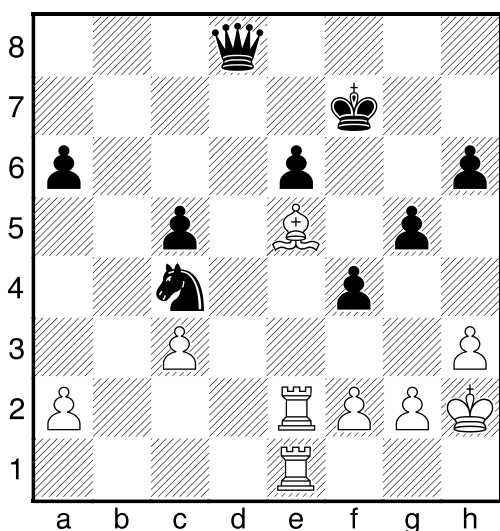
Diagram č. 71

9. **e4?!** Velmistr Portisch je znám svou vynikající přípravou, zde ale neměl šťastnou ruku. 9. **cxd5 exd5** 10. **Sxa6 Jxa6** 11. **De2 Dc8** 12. **0–0 c5** 13. **dxcc5 Jxc5** 14. **c4 = 9. ...**

dxe4 10. Jxe4 Jxe4 11. Dxe4 Dd7! Tímto výborným tahem vyvrací koncepci bílého. 11. ... Jd7 12. Sd3 Jf6 13. Dh4 **12. Sa3** 12. Dxa8? Jc6; 12. Sd3 f5 13. De2 Jc6 14. 0-0 Vfe8! 15. f4 15. ... Ja5 **12. ... Ve8 13. Sd3 f5 14. Dxa8?!** Vznikající postavení se určitě bílému nelíbilo, ale i po ústupu by stál špatně. **14. ... Jc6 15. Dxe8+ Dxe8 16. 0-0 Ja5 17. Vae1 Sxc4** 17. ... Da4! 18. Sb4 (18. Sc1 Sxc4 19. Sxc4 Dxc4 -+) 18. ... Sxc4 19. Sxc4 Jxc4 20. Vxe6 a5 21. Se7 Jd2 22. Vfe1 Je4 23. f3 Dxa2! -+ **18. Sxc4** 18. Sxf5? Da4 -+ **18. ... Jxc4 19. Sc1 c5 20. dxc5** 20. d5? e5 **20. ... bxc5 21. Sf4 h6! 22. Ve2 g5 23. Se5?** Kupodivu bude střelec v centru desky stát špatně, šance by měl bílý po 23. Se3! **23. ... Dd8 24. Vfe1** 24. f4 Jd2! 25. Vfe1 Je4 **24. ... Kf7 25. h3 f4 26. Kh2 a6**

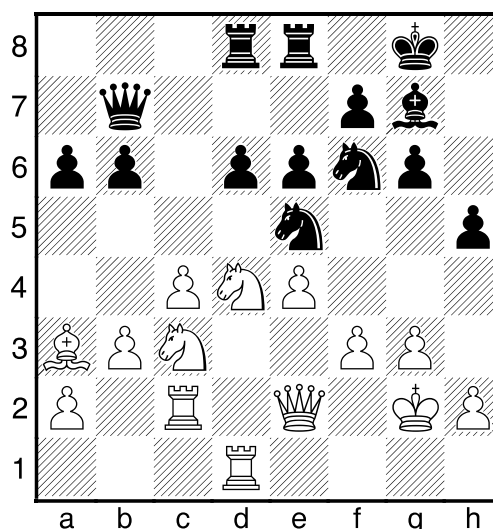
Diagram č. 72

Černé figury jasně převyšují bílé. **27. Ve4 Dd5 28. h4** Umožňuje malou kombinaci soupeře, ale záchrany už nebylo. 28. V4e2 f3! 29. gxf3 (29. Ve4 f3g2 -+) 29. ... Jd2 -+ **28. ... Je3 -+ 29. V1xe3** 29. f3 Dd2 30. Vg1 Df2 -+ **29. ... fxe3 30. Vxe3 Dxa2** **31. Vf3+** 31. f3 Df2 32. Ve4 gxh4 -+ **31. ... Ke8 32. Sg7 Dc4 33. hxg5** 33. Sxh6 Dxh4+ 34. Vh3 Dxf2 35. Sxg5 a5 -+ **33. ... hxg5** **34. Vf8+ Kd7 35. Va8 Kc6 0-1**

ANAND – MILOV
BIEL, 1997

Diagram č. 73
(Po 23. tahu bílého)

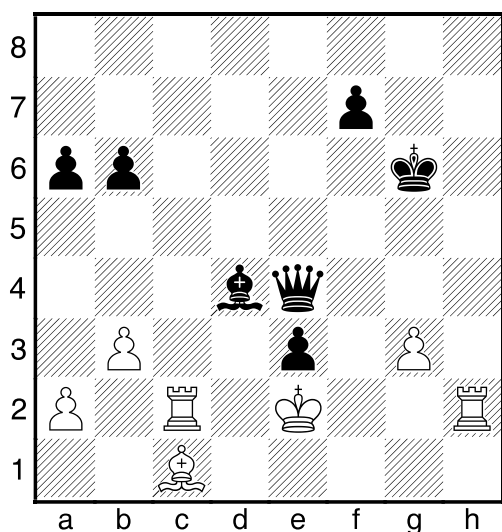

Co byste doporučili černému?

23. ... d5 24. f4? Prohrávající tah, lepší bylo 24. cxd5 exd5 25. f4 Jed7 (25. ... Jcg4 26. e5 Je4 27. Jxe4 dxe4 28. h3 e3+ 29. Jc6) 26. e5 Jc5 ... 27. b4 Jce4 **24. ... Jcg4 25. cxd5** 25. h3 Jxe4! 26. hxg4 Jxc3 27. Vxc3 dxc4+ -+ **25. ... Jxe4!** 25. ... exd5?! 26. e5 - 24. cd5 **26. Jxe4** 26. Dxe4 exd5 **26. ... exd5 27. Jc6 Vxe4 28. Dxe4 dxe4 29. Vxd8+** 29. Jxd8? Je3+ 30. Kgl1 Da8 -+ **29. ... Kh7** Materiálně na tom není bílý špatně, ale jeho král je velmi slabý. **30. Sc1 e3 31. Kf3 Jxh2+** **32. Ke2** 32. Kxe3 Sf6 -+ 33. Vd3 Jg4+ 34. Ke2 Dc8 **32. ... Sf6!** -+ Věž kontroluje pole d7 a c8, odkud se může rozehrát černá dáma, a proto je nutné ji vyhnat. **33. Vd5** 33. Vd6 Se7 **33. ... Dc8 34. f5!?** Snaží se zabránit aktivizaci dámy. 34. Sxe3 Dg4+ 35. Kd3 Jf1 -+ **34. ... gxf5 35. Jd4** 35. Sxe3 De8 **35. ... Da8! 36. Vxf5 36. Jc6 Dg8 36. ... Sxd4** 36. ... Jg4?! 37. Jf3 De4 (37. ... Kg6 38. Vf4) 38. Vxh5+ Kg6 39. Vc4 **37. Vxh5+ Kg6 38. Vxh2 De4**

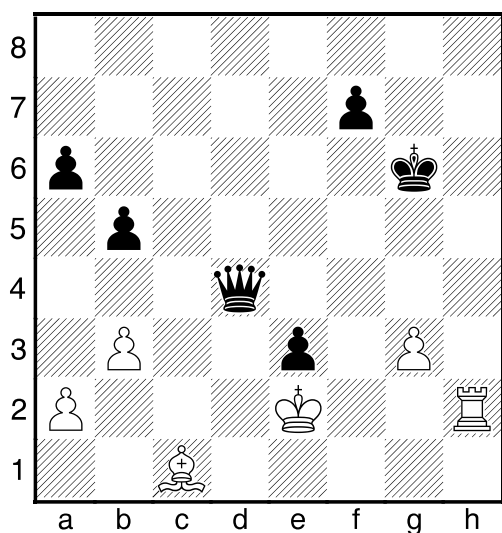
Viz diagram č. 74

Diagram č. 74

Dáma je jasně silnější než bílé věže. **39. Vc4** 39. Kd1 Dd3+ -+; 39. Ke1 Se5 -+; 39. Kf1 Df3+ -+ **39. ... b5** 39. ... Dg4+ 40. Kd3 Dd1+ 41. Sd2 Sc5 42. Vc1 (42. Vxc5 bxc5 43. Kxe3 Dc2 -+) 42. ... Df3 43. Se1 (43. Sc3 e2+ 44. Kd2 (44. Kc2 Sf2) 44. ... Sf2) 43. ... e2+ 44. Kd2 Sa3 -+ **40. Vxd4** Odevzdává kvalitu a snaží se vystavět pevnost. **40. ... Dxd4**

Diagram č. 75

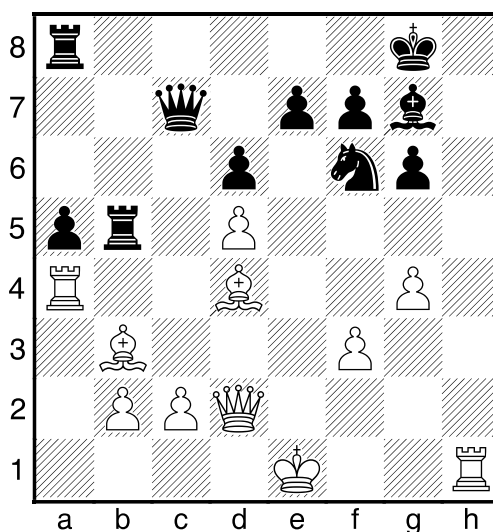

41. Sxe3 Db2+ **42. Sd2 Dxa2** 42. ... a5?! 43. Vh6+ Kg7 44. Vh5! **43. b4 Dc4+** 43. ... a5?! 44. bxa5 b4 45. Vh6+ Kf5 46. Vb6 b3 47. a6 = **44. Kf2 Dd4+?!** Jednodušeji vyhrávalo 44. ... Dd3! 45. Se1 a5 46. bxa5 b4

-+ **45. Ke2 Dc4+** **46. Kf2 Dd4+** **47. Ke2 Dg1** **48. Vh6+ Kf5** 48. ... Kg7 49. Vxa6 Dxc3 -+ **49. Vh5+** 49. Se1 Dg2+ 50. Ke3 De4+ 51. Kf2 Dc2+ 52. Kf1 (52. Ke3 Dc1+ 53. Sd2 Dg1+ 54. Kf3 Dd1+ 55. Ke3 Kg4 -+) 52. ... Kg4 -+ **49. ... Kf6??** Hrubá chyba, vyhrávalo 49. ... Kg4 50. Vg5+ (50. Vh4+ Kxc3 51. Se1+ Dxe1+) 50. ... Kh3 51. Vf5 Dg2+ 52. Ke3 Dc6 -+ s průnikem černého krále. **50. Sf4??** Odvetná chyba znamená konec nadějí bílého, remíza byla na dosah po 50. Se1 Dg2+ 51. Ke3 Dg1+ **50. ... Dg2+** **51. Ke3 Da2** -+ x b4 **52. Vh4** 52. Vh6+ Kf5 53. Vh5+ Ke6 54. Ve5+ Kf6 55. Ve4 Kf5 56. Ve5+ Kg4 57. Vg5+ Kh3 -+ **52. ... Kf5** **53. Sh6** 53. Sc7 Db3+ 54. Kd2 a5! 55. bxa5 b4; 53. Vh5+ Ke6 - 52. h6 **53. ... Dg2!** Udržet obě slabiny bílý nedokáže. **54. g4+ Ke6** **55. Sf4 Kd5** **56. Vh5+ Kc4** **57. Vh6 Dxc4** **58. Vxa6 Kxb4** **59. Vd6 Df5** **60. Vd4+ Kc3** **61. Ve4 Dd5** 0-1

HORT – FORINTOS
ATHÉNY, 1969

Diagram č. 76
(Po 21. tahu bílého)

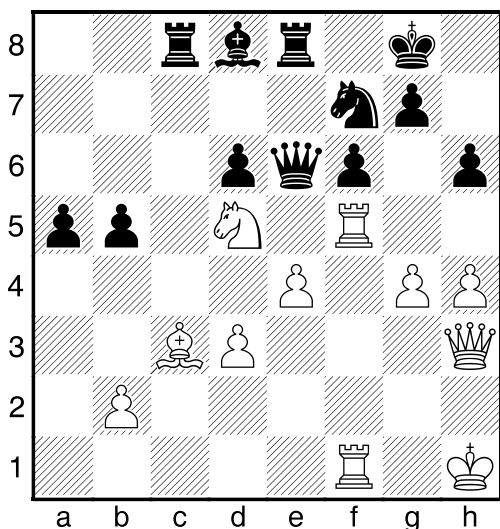

21. ... Vb4? Chvilkový výpadek koncentrace stojí černého partii. **22. Dxb4!** axb4 **23. Vxa8+ Sf8** **24. Kf2!** Černá dáma je

zcela bezmocná. 24. ... g5 25. Vha1 Dd7 26. V1a7 Jxg4+ 27. fxg4 Dxg4 28. Vxf8+! Kh7 29. Vxf7+ Kg6 30. Vg7+ Kh6 31. c3 Df4+ 32. Ke2 Dh2+ 33. Kd1 Dh1+ 34. Kc2 De4+ 35. Kc1 bxc3 36. bxc3 Věčný šach to opravdu nebude. 1–0

BOTVINNIK – BOLESLAVSKIJ
SVERDLOVSK, 1943

Diagram č. 77
(Po 28. tahu černého)

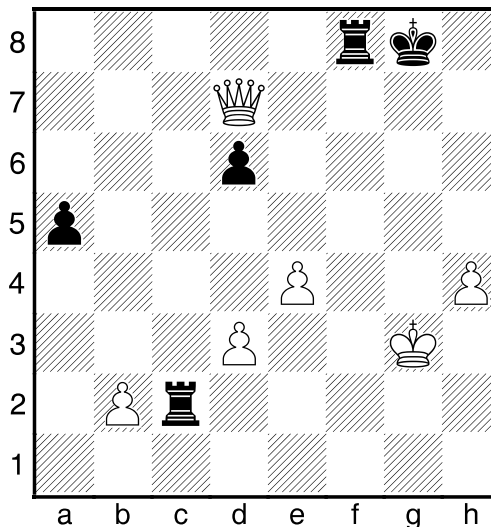

Co byste doporučili bílému? 29. Sxf6! Přechází do koncovky dámy proti dvěma věžím. 29. ... Sxf6 30. Jxf6+ gxf6 31. Vxf6 Dd7 32. Vxf7 Dxf7 33. Vxf7 Kxf7 34. g5? Lepší bylo zapojit krále do hry. 34. Kg2 Vc2+ 35. Kf3 d5 36. g5 dxe4+ 37. dxe4 +- 34. ... hxg5 35. Df5+ 35. Dd7+ Kg6! (35. ... Kg8 36. hxg5+-) 36. hxg5 Kxg5 = 35. ... Kg7 36. Dxg5+ Kh7 37. Dxb5 Vf8! Aktivizuje se a chystá silnou protihru. 38. Dd7+ Kg8 39. De6+ Kg7 40. Dd7+ Kg8 41. Kg2 Vc2+ 42. Kg3

Viz diagram č. 78

42. ... Vcf2? Nutné bylo zlikvidovat pěšce b2 a vytvořit si tak volného pěšce, což by mimo jiné bránilo bílému v odevzdání dámy za černé věže. 42. ... Vxb2! 43. Dxd6 Vbf2

Diagram č. 78

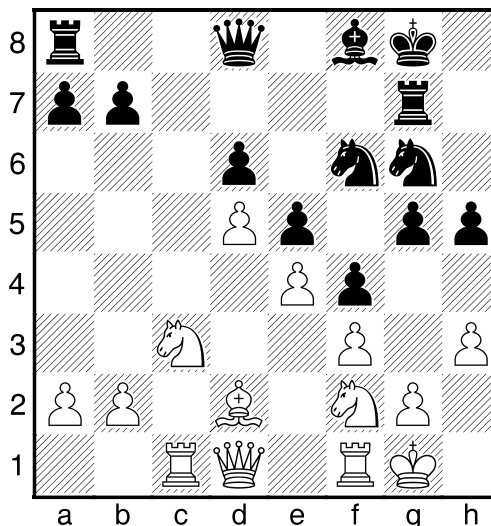

44. Dd5+ V2f7 = 43. Dxd6 V2f7 44. Dd5 Kh8 45. e5 Vg7+ 46. Kh3 Vg6 47. d4 Vf1 48. De4 Vgg1 49. d5 Vh1+ 50. Kg4 Vhg1+ 51. Kh5 Vf7 52. e6 Volní pěšci bílého rozhodli. 1–0

FTÁČNÍK – LERCH
EXTRALIGA, 1984

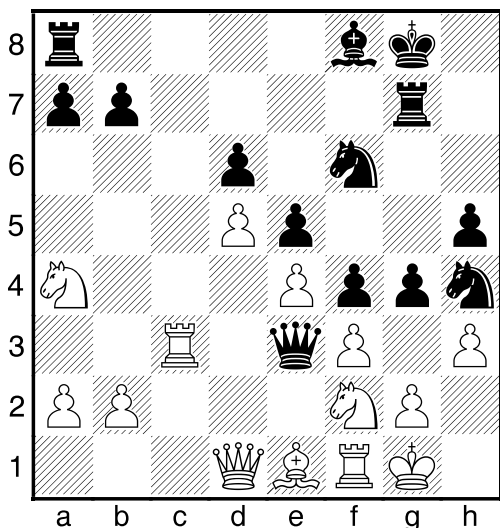
1. d4 Jf6 2. c4 g6 3. Jc3 Sg7 4. e4 d6 5. Jf3 0–0 6. Se2 e5 7. 0–0 Jc6 8. d5 Je7 9. Je1 Je8 10. Jd3 f5 11. Sd2 f4 12. Sg4 g5 13. c5 Jg6 14. h3 Sxg4 15. Dxg4 Vf7 16. Vac1 Jf6 17. Dd1 h5 18. cxd6 cxd6 19. f3 Sf8 20. Jf2 Vg7

Diagram č. 79

Soupeři rozehráli vedlejší variantu královské indické obrany, bílému se sice podařilo vyměnit bělopolné střelce, ale naprosto zůstal s protihrou na dámském křídle. **21. Jb5 Jh4 22. Se1 Db6!** Jako dalekonosná figura může dáma útočit z dámského křídla na královské. **23. Jc3 g4 24. Ja4 De3 25. Vc3**

Diagram č. 80

25. ... gxf3! Černý si nechal chytit dámu, ale dostane za ni dvě věže a jeho útok potrvá nadále. **26. Vxe3 fxe3 27. Jc3 fxg2 28. Jh1 gxf1D+** **29. Kxf1 Jg2 30. Jg3 Jf4 31. Df3 Jxh3 32. Dxe3 Jg4 33. Dd2 Se7 34. Jf5 Vf8 35. Ke2 Sg5 36. Dc2 Je3!** Likvidace jezdce f5 definitivně řeší partii. **37. Jxe3 Jg1+ 38. Kd3 Sxe3 39. Dd1 Vf3 40. Kc4 Sd4 41. a3 a6 42. Kb3 Vg2 43. Sh4 Kf7 44. a4 Vg4 45. Sd8 h4 46. Dd2 Se3 47. Dd3 Sg5 48. Dc4 Sxd8 49. Dc8 Vg8 50. De6+ Kg7 51. Dxd6 0-1**

VIII. DÁMA PROTI DVĚM LEHKÝM FIGURÁM

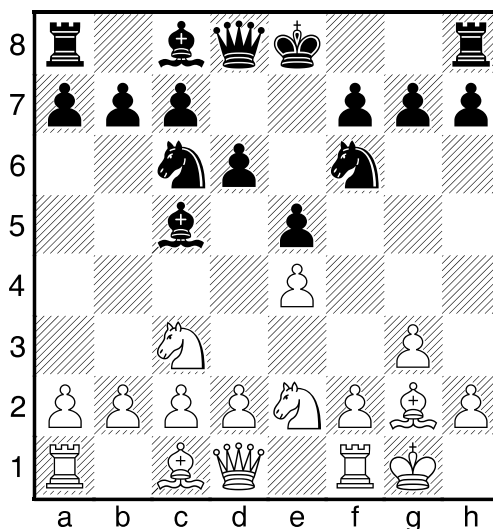
Oběť dámy za dvě lehké figury je drastickým prostředkem, který vnáší na šachovnici chaos, ve kterém neutronout, vyžaduje velké umění. Dost často se připojuje faktor psychologický, říkáte si: „Co si to ten rošťák dovoluje?! Však já mu ukážu!“ a cesta

do pekla je nastoupena. Zapamatujte si – emoce do šachu nepatří!!! A nyní se přesvědčte, že to skutečně může fungovat.

AUGUSTIN – NUNN
MOSKVA, 1977

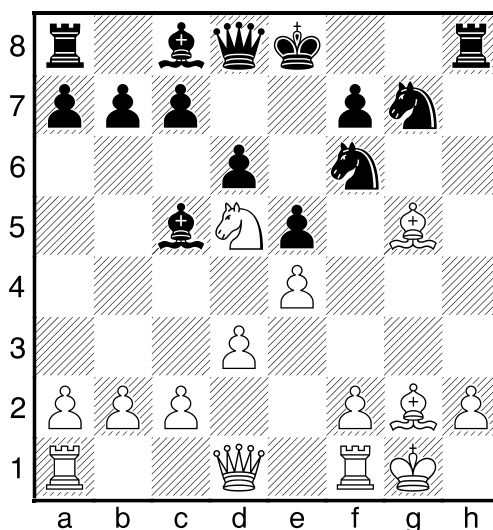
1. e4 e5 2. Jc3 Jf6 3. g3 Sc5 4. Sg2 d6 5. Jge2 Jc6 6. 0-0

Diagram č. 81

6. ... h5! Černý zahajuje nebezpečný útok. **7. d3 h4 8. Sg5 hxg3 9. Jxg3 Jd4! 10. Jh5 Je6 11. Jxg7+ Jxg7 12. Jd5** Na tuto vazbu bílý spoléhal, bude však nemile překvapen.

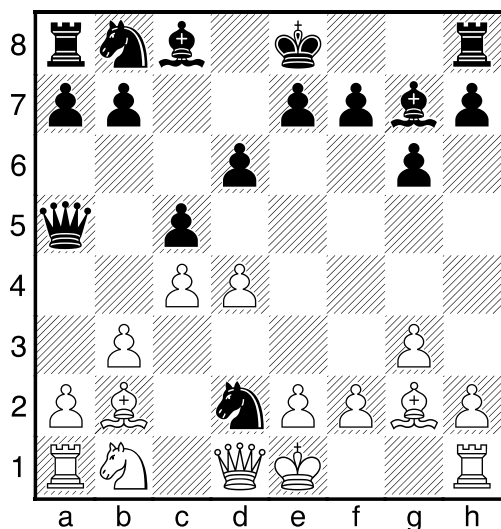
Diagram č. 82

12. ... **Jxd5!!** Šokující tah, po kterém vůbec není jednoduché organizovat obranu bílého.
 13. **Sxd8 Jf4!** Jedině tak má hra černého smysl. 14. **Sg5 Jge6** 15. **Sxf4 Jxf4** 16. **Kh1 Se6** 17. **Sf3?** Jediná šance spočívala ve variantě 17. **Df3 Ke7** 18. **Vg1 Vh6** 19. **Sf1 Vah8** 20. **Dg3 Sg4** 21. **Vg2 Jxg2** 22. **Sxg2 Vg6**, ovšem i zde se silnou iniciativu černého. 17. ... **Vh4!** 18. **Vg1 Ke7** 19. **Vg2 Jxg2** 20. **Sxg2 Vah8** 21. **Dd2 Vxh2+** 22. **Kg1 V2h4** 23. **Ve1 Vg8** 24. **Ve3** Zoufalství. 24. ... **Sxe3** 25. **Dxe3 Sh3** 26. **Kf1 Sxg2+** 27. **Ke2 c5** 28. **Dd2 b6** 29. **Dc3 Vf4** 30. **Da3 a5** 31. **Db3 Sh3** 32. **f3 Vg2+** 33. **Ke3 Sg4!** 0-1

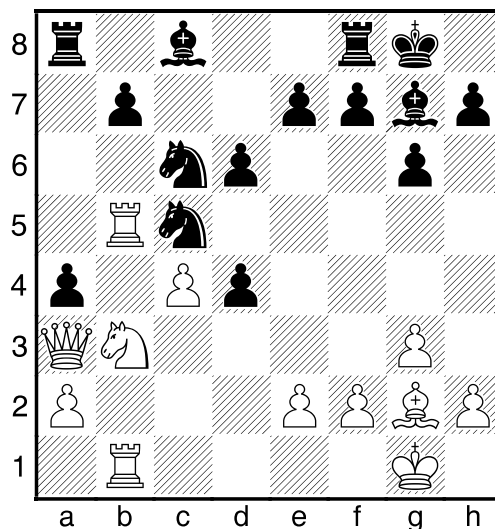
PSACHIS – MAGERRAMOV
 SSSR, 1978

Diagram č. 83

1. **Sc3?!** Zdánlivě neškodný tah povede k zásadní změně hry. 1. ... **Jxb3!!** Vynikající oběť dámy za dvě lehké figury a pěšce. 2. **Sxa5 Jxa5** 3. **Da4+ Jac6** 4. **Jd2** 4. **d5 Sd7!** -+ 4. ... 0-0 5. **Vb1 cxd4** 6. 0-0 **Jd7** 7. **Da3 a5** 8. **Vb5 a4!** Maximálně omezuje bílou dámu. 9. **Vfb1 Jc5** 10. **Jb3?** Podruhé v partii je bílý bezelstný a podruhé bude potrestán.

Diagram č. 84

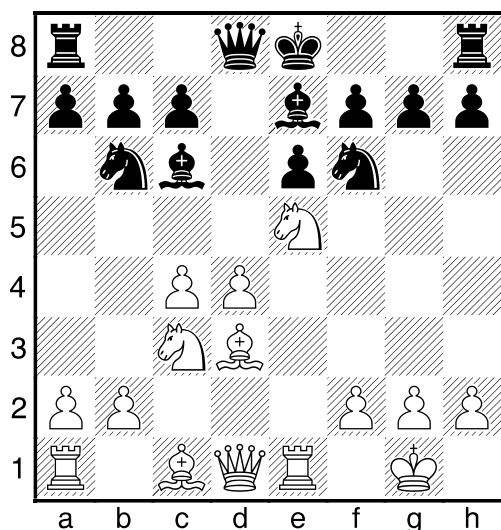

10. ... **axb3!** 11. **Dxa8 Sf5** 12. **Da3?** Bílý je zjevně otráven, jinak by určitě zkusil 12. **Dxf8+ Sxf8** 13. **V1xb3** (13. **Val Sc2** -+) 13. ... **Jxb3** 14. **axb3 Sc8**, i když i zde by měl černý zvítězit. 12. ... **Sxb1** 13. **axb3 d3!** Oběť pěšce za další aktivizaci figur. 14. **exd3 Jd4** 15. **Vxc5 dxc5** 16. **Sxb7 Sxd3** 17. **Dxc5 Jxb3** Vzniklá pozice je vyhraná pro černého, sledujte jeho techniku. 18. **Dc7 Sd4** 19. **Dxe7 Sxc4** 20. **Kg2 Kg7** 21. **h4 h5** 22. **Se4 Sf6** 23. **Db4 Se6** 24. **Sd3 Vd8** 25. **Db5 Jd4** 26. **Db1 Sd5+** 27. **Se4 Sxe4+** 28. **Dxe4 Jf5** 29. **Kh3 Vd2** 30. **Df4 Vb2** 31. **f3 Jd4** 32. **g4 Vf2** Poznámka pro méně znalé: vůdce bílých kamenů nebyl žádný salát, naopak v letech 1980 a 1981 se stal dvojnásobným přeborníkem Sovětského svazu (asi se z této prohry poučil). 0-1

V zemi, kde zítra již znamená včera ještě zůstaneme, jen se přesuneme z mužského šampionátu na ženský. Sovětské šachistky získávaly na šachových olympiádách jednu medaili za druhou. Ale víte jaké bylo složení jejich družstva? Většinou samé Gruzinky, což nebylo některým ruským nacionalistům po chuti, o to větší měli radost z následující partie, kde mladá studentka z Moskvy černými vycvičila zkušenou Gruzinku.

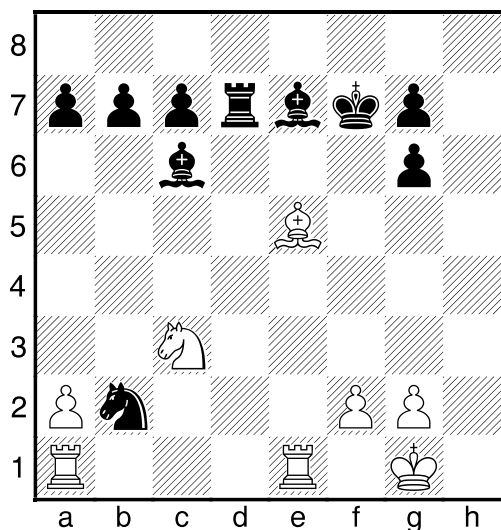
GURIELI – MATVEJEVA
SSSR, 1985

Diagram č. 85

Bílý má prostorovou převahu, pěšec d4 je nepřímě krytý. Přesto následovalo 1. ... **Dxd4!!** 2. **Jxf7** Přijímá výzvu, ale výhodnější bylo 2. **Jxc6!** **bxc6** 3. **Df3** s kompenzací. 2. ... **Kxf7** 3. **Sg6+ hxg6!** 4. **Dxd4 Vad8** 5. **De3** 5. **De5 Sd6!** 6. **Dxe6+ Kf8** –+ 5. ... **Vxh2** 6. **Kxh2?!** Lepší bylo 6. **f3 Jxc4** 7. **Df4 Sc5+** 8. **Kxh2 Vh8+** 9. **Kg3 Sd6** 10. **Dxd6 cxd6** 11. **b3** s nejasnou pozicí. 6. ... **Jg4+** 7. **Kg1 Jxe3** 8. **Sxe3 Jxc4** 9. **Sf4 e5** 10. **Sg3** Po 10. **Sxe5 Jxe5** 11. **Vxe5 Sf6** by dvojice střelců černého ovládla šachovnici. 10. ... **Jxb2** 11. **Sxe5 Vd7** –+

Diagram č. 86

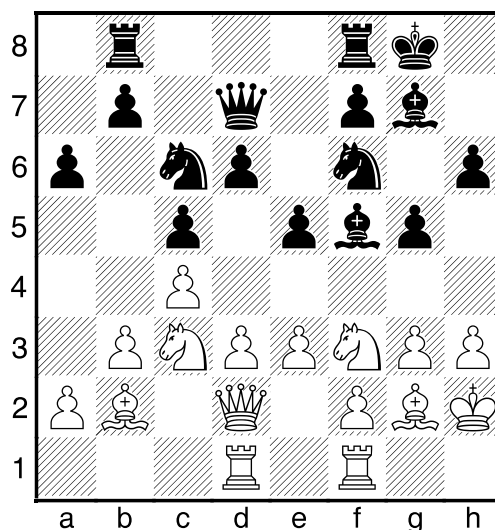

V dalším průběhu černý spolehlivě uplatnil svou výhodu.

SPEELMAN – MARTIN
ANGLIE, 1982

1. **Jf3 Jf6** 2. **c4 g6** 3. **g3 Sg7** 4. **Sg2 d6**
5. **0–0 0–0** 6. **b3 e5** 7. **Sb2 c5** 8. **Jc3 Jc6**
9. **d3 h6** 10. **e3 Sf5** 11. **h3 Dd7** 12. **Kh2**
Vab8 13. **Dd2 g5** 14. **Vad1 a6**

Diagram č. 87

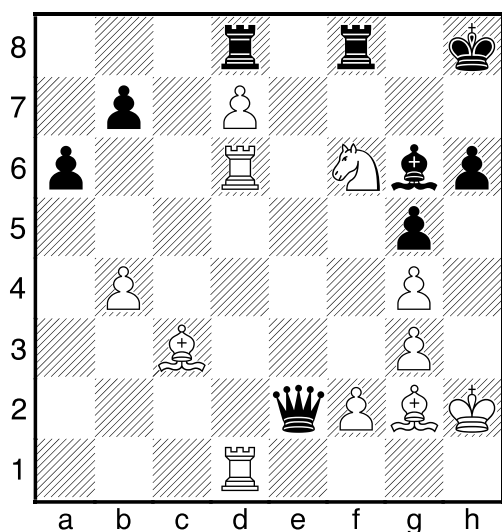

Může bílý hrát d4? 15. **d4!?** Pokud je odvažný, ano. 15. ... **cxd4** 16. **exd4 exd4** 17. **Jxd4 Jxd4** 18. **Dxd4 Jg4+** Jinak by rozhodla velká poziční převaha bílého. 19. **hxg4 Sxd4** 20. **Vxd4 Sg6** 20. ... **Sxg4** 21. **Je4 f5** 22. **Jxd6** 21. **c5 Vbe8** 22. **Jd5 f6?** Patrně rozhodující chyba, šanci černému dávalo **Ve6**. 23. **Je3 Db5** 24. **cxd6 De2** 25. **Sc3 Dxa2** Na takovém pěšci samozřejmě nezáleží, naopak d-pěšec je reálnou silou, která nedává černým věžím šanci se rozehrát. 26. **d7 Vd8** 27. **Vd6 Kh7** 28. **Jd5 Da3** 29. **b4 Da4** 30. **Va1 Db5** 31. **Vd1 De2** 32. **Jxf6+ Kh8**

Viz diagram č. 88

Můžeme skutečně říci, že černý má materiální převahu? 33. **Ve1 Dc4** 34. **Sa1 Da2** 35. **Kg1 Dc4** 36. **Sf3 Db3** 37. **Kg2 Dc4**

Diagram č. 88

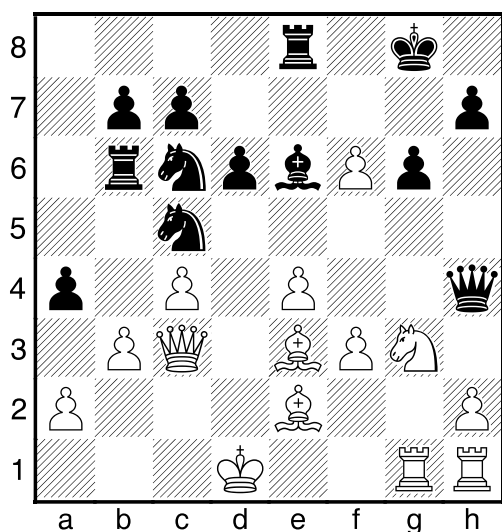

38. Je4+ Kh7 39. Jxg5+! hxg5 40. Vh1+ Kg8 41. Vxg6+ Kf7 42. Vg7+ 1-0

LALIČ – ŠIROV
MOSKVA (OL), 1994

1. c4 e5 2. Jc3 Sb4 3. Jd5 Se7 4. d4 d6 5. e4 Jf6 6. Jxe7 Dxe7 7. f3 exd4 8. Dxd4 Jc6 9. Dc3 0-0 10. Je2 Jh5 11. g4 Dh4+ 12. Kd1 Jf6 13. Jg3 Se6 14. Se3 Jd7 15. Se2 a5 16. Kd2 Jc5 17. b3?! Vfe8 18. Vag1 f6 19. Kc1?! Va6! 20. Kd1 Vb6 21. g5! a4 22. gxf6 g6

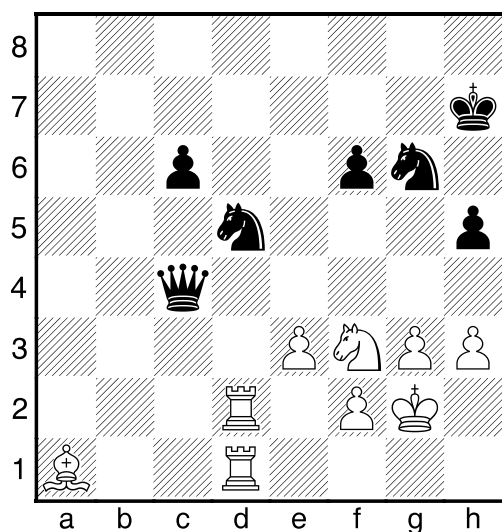
Diagram č. 89

Pozice je ostrá jako břitva, oba soupeři bojují o iniciativu. 23. Sg5!? Dxc5 24. Jf5 Dxf5! Vzhledem k hrozbám bílého vynuceno, ale černý bude na koni. Což je celkem logické, protože těžké figury bílého nemají prostor pro své uplatnění. 25. exf5 Sxf5 26. Vg5?! Nutné bylo 26. f7+! Kxf7 27. Vg5 axb3 28. Vxf5+ gxf5 29. f4 Vxe2! 30. Kxe2 bxa2 31. Vg1 Je6 32. Dh8 = 26. ... Kf7! 26. ... axb3 27. f7+!? 27. Vxf5 axb3!! Pěšec f6 funguje jako obránce černého krále. 28. Vh5!? 28. axb3 Vxb3 29. Dxb3 (29. Dc1 Jd4!) 29. ... Jxb3 30. Vb5 Jbd4; 28. Vxc5 dxc5! 29. axb3 Jd4 28. ... gxh5 29. axb3 Vxb3 30. Dc2 Kxf6 31. Dxb3 Va3 32. Dh6+ Ke7 33. Dg7+ Kd8 34. Vg1 Ja4? Chyba v časové tísní, k velké výhodě vedlo 34. ... Kc8! 35. Df7? Va1+ 36. Kd2 Va2+ -+ 35. Df6+ Kc8 36. Vg8 Vxg8 37. De6+ Kb8 38. Dxc8+ Ka7 39. Dg7 Kb6 40. h4! Připomíná černému, že už se nehraje na jednu branku. 40. ... Jc5 41. f4 Vh3 42. Sxh5 Vxh4 43. Sg4 Ja5 43. ... Jd3 44. Kd2! Jxf4 45. Dg5! Vh2+ 46. Ke3 44. Dc3! Jab3 44. ... Vxg4?! 45. Db4+ Ka6 46. Db5+ Ka7 47. Dxa5+ Kb8 48. Dd2 Je6 49. De3 (49. f5? Vd4 50. fxe6 Vxd2+ 51. Kxd2 Kc8 -+) 49. ... Jxf4 50. De8+ = 45. Df3 45. Sf3!? Vxf4 46. Db4+ Ka7 47. Sxb7 Vd4+ 48. Ke2 Jc1+ 49. Kf1 (49. Ke3 Vd3+! 50. Kf2 Vb3 -+) 49. ... Vf4+ (49. ... Jld3 50. Db5! =) 50. Kg1! = (50. Kg2? Jld3 51. Db5 Vf2+ 45. ... Jd4?! 46. Dg2 Vh8 46. ... Jd3 47. Kd2! Jxf4? 48. Dg3 47. f5 Vf8 48. Df2 Jc6 49. f6? 49. Db2+ Ka7 50. Dg7 49. ... Je5 50. Sh5 Jxc4 51. f7 c6? 51. ... Je5 52. Df6 Jcd7 53. De7 Kc5 52. Df4! Je5 53. Dh6 Vxf7 54. Sxf7 Jxf7 55. Df6 Je5 56. Dxd6 = Jcd3 Vznikla pozice naprosté rovnováhy. 57. De7 c5 58. Kd2 Jc6 59. Dg7 Jde5 60. Kc3 Ka6 61. Df8 b6 62. Da8+ Kb5 63. De8 c4 64. Dg8 1/2

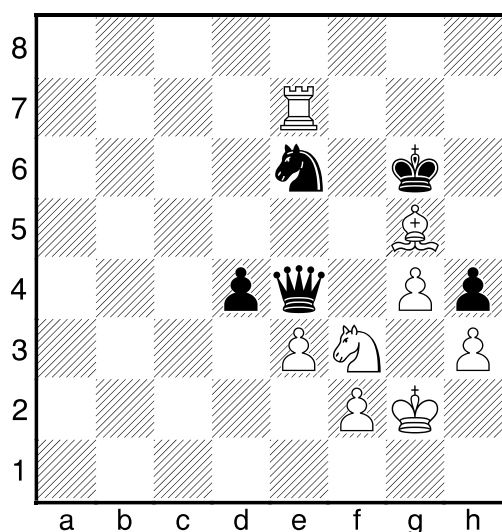
HJARTARSON – OLL
EVROPSKÝ POHÁR, 1991

Diagram č. 90

Bílý má dvě věže za dámu, je však velkorysý. 34. Vxd5! cxd5 35. Sxf6+– De4 36. Va1 Jf8 37. Va7+ Kg6 38. Ve7 Je6 39. Se5 Jc5 40. Sd6 Je6 41. Se5 Jc5 42. Vg7+ Kh6 43. g4 h4?! 43. ... hxg4 44. Vxg4 Dc2 (44. ... Df5 45. Sf4+ Kh7 46. Jg5+ Kh8 47. Se5+! Kg8 48. Je4+ Kf8 49. Jxc5+–) 45. Jd4 Db1 46. h4+– Kh5 47. Vg5+ Kxh4 48. Jf3# 44. Ve7 Kg6 45. Vg7+ Kh6 46. Ve7 Kg6 47. Sf6 Je6 48. Sg5 d4

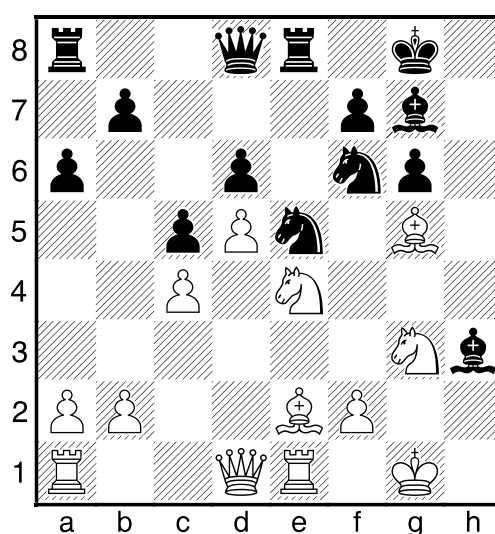
Diagram č. 91

49. Vxe6+! Ani druhou věž bílý nepotřebuje. 49. ... Dxe6 50. exd4 De4 51. Sxh4 Proti čtyřem zajícím je černý bezmocný. 51. ... Kg7 52. Sg3 Kf6 53. Se5+ Ke6 54. Kg3 Dd3 55. Sf4 Kd5 56. Se3 Dd1 57. Kf4 Db1 58. h4 Db8+ 59. Je5 Df8+ 60. Kg3 Ke4 61. h5 Da8 62. h6 Da1 63. Kh2 1–0

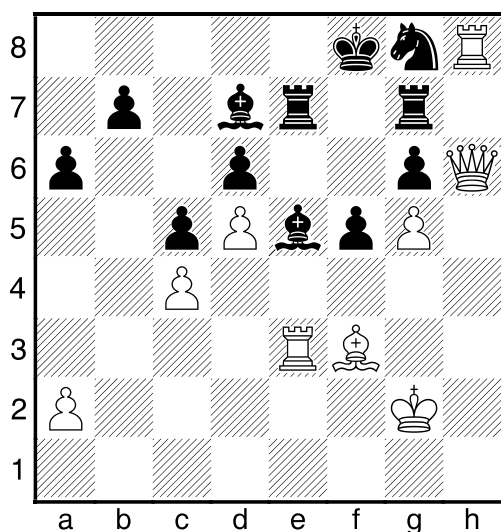
KUŠNIR – ČIBURDANIDZE
ZÁPAS KANDIDÁTEK MS, 1978

Diagram č. 92

Bílý obětoval pěšce za vazbu jezdce f6. Pozice černého je nepohodlná, hrozí mj. f4. Mladičká kandidátka titulu mistryně světa se rozhodla k oběti dámy. 1. ... Jxe4!? 2. Sxd8 Jxg3 3. fxg3 Vaxd8 4. Db3 Sc8 Výsledkem kombinace je pevná pozice černého, kterou se bude bílý snažit dobýt. Ale najít účinný plán není jednoduché. 5. Vf1 Vd7 6. Vae1 Vde7 7. Kg2 Jd7 8. Dd1 Sxb2 9. Sg4 Se5! S věžemi se pevnost drží lépe. 10. Vh1 f5 11. Sf3 Jf6 12. Dd2 Sd7 13. Vh6 Kf7 14. Dg5 Vg8 15. g4 Vg7 16. Vf1 Bílý se maximálně zaktivizoval, leč postavení černého i nadále působí nepřístupným dojmem. 16. ... Sd4 17. Vh8 Jg8 18. Dh4 Sf6 19. g5? Blokáda určitě prospěje černému. 19. ... Se5 20. Ve1 Kf8 21. Ve2 Vgf7 22. Dh6+ Vg7 23. Ve3

Diagram č. 93

23. ... b5! Mája vidí, že bílá si neví s pozicí rady, a proto se odhodlává k aktivní hře. 24. Va3 bxc4 25. Vxa6 c3 26. Sd1 Sb5 27. Va5 Kf7 28. Dh3 Sc4 29. Df3 Sd4 30. Va4 Sb5 31. Vxd4? Psychické zhroucení, po 31. Va5 by nejspíš došlo k opakování tahů. 31. ... cxd4 32. Df4 d3 33. Dxd6 c2 34. Sxc2 dxc2 35. Vh1 Sd3 36. Va1 Vh7 37. Dg3 Ve2+ 38. Kf3 Vhh2 39. a4 Se4+ 40. Kf4 Sxd5 0–1

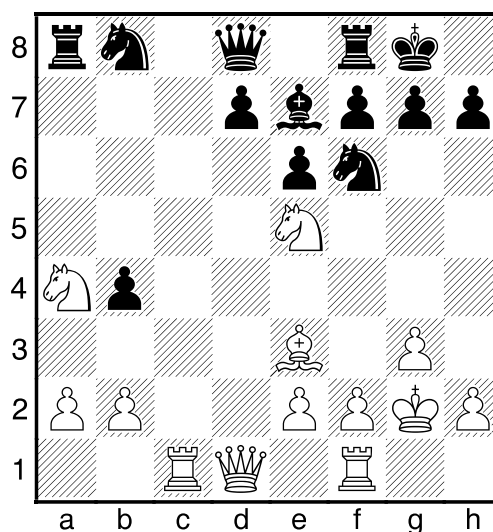
Velice zajímavý souboj na téma poziční kompenzace za dámu sehráli naši dva velmistři (tehdy ještě mladí a nadějní mezinárodní mistři). Malá návnada – pro příští příručku slíbil Marek Vokáč okomentovat své vybrané partie.

HÁBA – VOKÁČ
MČR, 1994

1. d4 Jf6 2. c4 e6 3. g3 c5 4. Jf3 a6 5. Sg2 b5 6. Je5 Va7 7. cxb5 axb5 8. dxc5 Sxc5 9. Jc3 Sb7 10. 0–0 Sxg2 11. Kxg2 b4 12. Ja4 Se7 13. Se3 Va8 14. Vc1 0–0

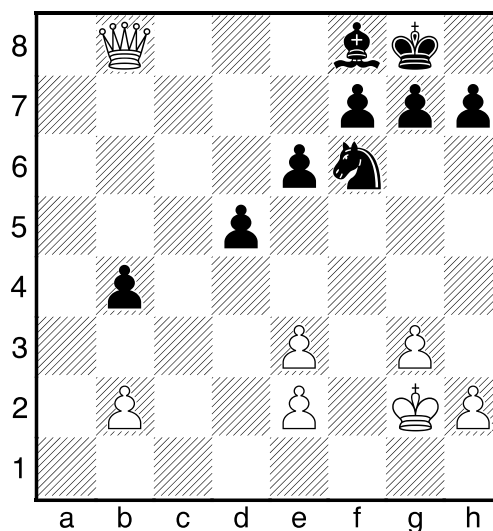
Viz diagram č. 94

Diagram č. 94

Bílý má převahu a rozhoduje se „získat“ dámu. 15. Jb6 Vxa2 16. Vc8 Dxc8 17. Jxc8 Vxc8 18. Db1 Va5 19. Vc1 Snaží se využít špatného postavení Jb8. 19. ... Vxc1 20. Dxc1 Vxe5 21. Dc8+ Sf8 22. Dxb8 Vxe3! 23. fxe3 d5

Diagram č. 95

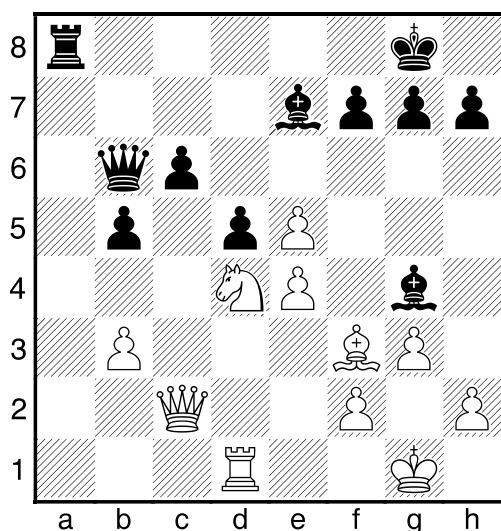
Černý vystavěl pevnost, kterou se bílý marně pokoušel ztéci ještě 35 tahů. 24. Da8 h5 25. Dd8 Je4 26. Kf1 g6 27. Ke1 Kg7 28. Kd1 Sc5 29. Db8 Sd6 30. Db7 Sc5 31. Kc2 Sd6 32. Db5 Sf8 33. Dd3 Sc5 34. Kb3 Sf8 35. Dd4+ Kg8 36. Ka4 Sc5 37. Dd3 Sf8 38. Kb5 Sd6 39. Kc6 Sf8

40. Dd4 Se7 41. De5 Sf8 42. Df4 Kg7
 43. Dh4 Kg8 44. g4 hxg4 45. Dxc4 Sg7
 46. b3 Sc3 47. Df4 Kg7 48. Kd7 Jf6+
 49. Ke7 Jg8+ 50. Ke8 Jf6+ 51. Ke7 Jg8+
 52. Kd8 Jf6 53. h4 Jh5 54. Df3 Jf6 55.
 Df4 Jh5 56. Df3 Jf6 57. h5 Jxh5 58. e4
 Jf6 59. exd5 exd5 60. Ke7 Jg8+ 61. Kd6
 1/2

DÁMA PROTI DVĚMA STŘELCŮM

LPUTJAN – ŠULSKIS
 NEW YORK, 1999

Diagram č. 96
 (Po 27. tahu bílého)

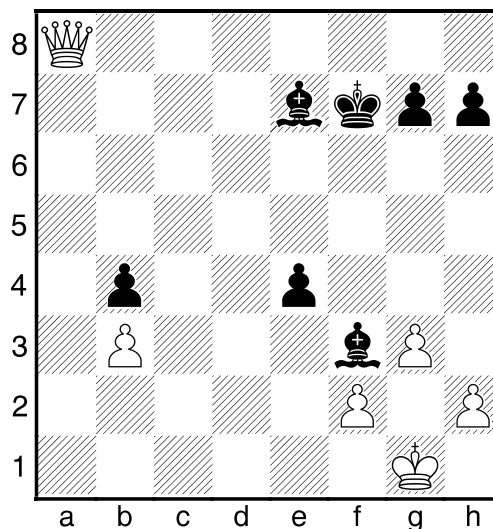

27. ... Dxd4?! Hazardní rozhodnutí, příst-
 řující hru, prostá výměna ale byla lepší.
 28. Vxd4 Sxf3 29. Vd1 Vd8 Blafuje i na-
 dále, protože i dobrání kvality vedlo k špat-
 né pozici. 29. ... Sxd1 30. Dxd1+– 30. Va1
 dxe4 31. Dxc6 b4 32. e6 fxe6 33. Dxe6+
 Kf8 34. Df5+ Kg8 35. Va8! Vxa8 36. Dd5+
 Kf8 37. Dxa8+ Kf7

Viz diagram č. 97

Při vši úctě k dvojici střelců je výhra bílého
 jen otázkou času. 38. Dd5+ Kf6 39. Dc6+
 Kf7 40. Dd5+ Kf6 41. Dd4+ Kf7 42. h3
 h5 43. De5 g6 44. Kf1 Poté, co znehybnil
 černé střelce, přistupuje k aktivizaci krále.

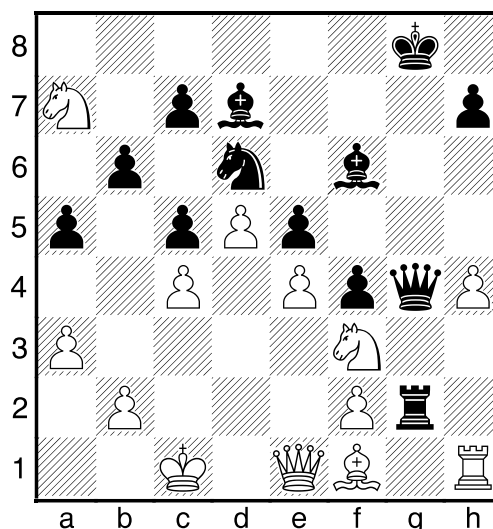
Diagram č. 97

44. ... Sf8 44. ... Sf6 45. Dd5+ Kf8 46. Dd6+
 +- 45. Ke1 Sg2 46. Dd5+ Kf6 47. Dd8+
 Kf7 48. Dd7+ Kf6 49. Dc8 Kf7 50. Ke2
 Sf3+ 51. Ke3 Sh6+ 52. Kd4 Sg7+ 53. Kc5
 Sc3 54. Kd6 Kg7 55. Ke7 Sd4 56. Df8+
 1–0

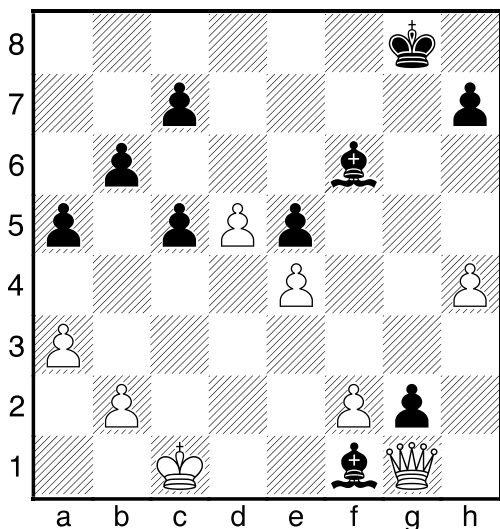
PIKET – NUNN
 WIJK AAN ZEE, 1990

Diagram č. 98
 (Po 29. tahu bílého)

Jak má černý pokračovat? 29. ... Dxf3
 30. Sxg2 Dxc2! 31. Vg1 f3! To Piket ne-
 docenil. 32. Jb5 Jxb5 33. cxb5 Sxb5
 34. Vxc2+ fxc2 35. Dg1 Sf1 –+

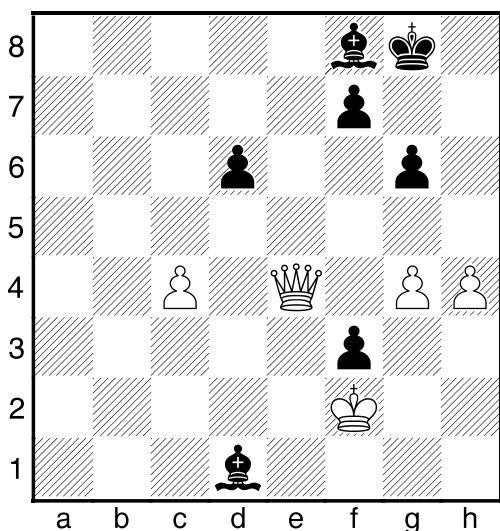
Diagram č. 99

Bílý nemůže zabránit prosazení pěšce do dámy (za pomoci černopolného střelce nebo h-pěšce). **36. Dh2 Sxh4 37. Dxh4 g1D 38. Dd8+ Kg7 39. Dxc7+ Kh6 40. Dxb6+ Kh5 41. b4 Sd3+ 42. Kd2 Dxf2+ 0-1**

ŠTOHL – JOBAVA
BATUMI, 1999

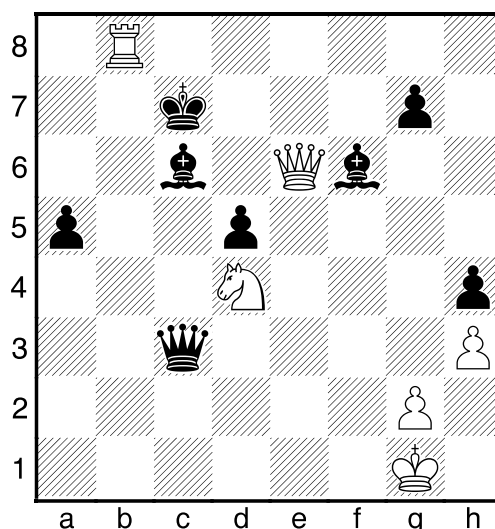
Diagram č. 100
(Po 51. tahu černého)

52. De8 Se2 53. h5 gxh5 54. gxh5 Sxc4 55. h6 Sd3 56. Kxf3 Sg6 57. Kf4 d5 58. Kg5 d4 59. Kf6 d3 60. h7+ 1-0

FEDOROV – VOLKOV
ST PETERSBURG, 1997

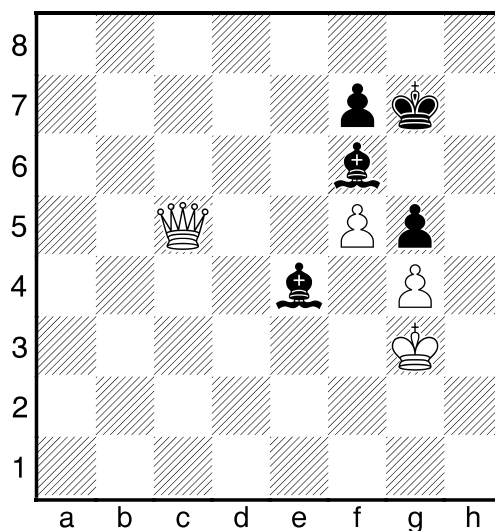
Diagram č. 101
(Po 45. tahu černého)

Bílý může získat dámu. Vede tento zisk výhře? Nikoliv **46. Jb5+!? 46. Vc8+ Kb7 47. Jxc6 Dc1+ 48. Kf2 Dd2+ = 46. ... Sxb5 47. Vc8+ Kb7 48. Vxc3 Sxc3 49. Dxd5+ Kb6 50. Dd8+ Kc5 51. Kf2 Kb4 52. Dxh4+ Sc4 53. De7+ Kb3** Bílý musí forsírovat remízu. **54. Db7+ Ka2 55. Dc7 1/2**

POLUGAJEVSKIJ – GELLER
SKOPJE, 1968

Diagram č. 102
(Po 42. tahu černého)

Tato pozice je velice těžkým příkladem (určeným pro hráče s ELO min. 2100–2200) uplatnění převahy dámy v koncovce. Úkolem (a jedinou šancí) bílého je dostat krále na e8, což povede k zisku pěšce f7. Nejtěžší bude přejít centrální diagonály – k tomu bude potřeba vzorné spolupráce dámy a krále. Navíc nesmí bílý dopustit vytvoření následujících pevností černého:

Diagram č. 103

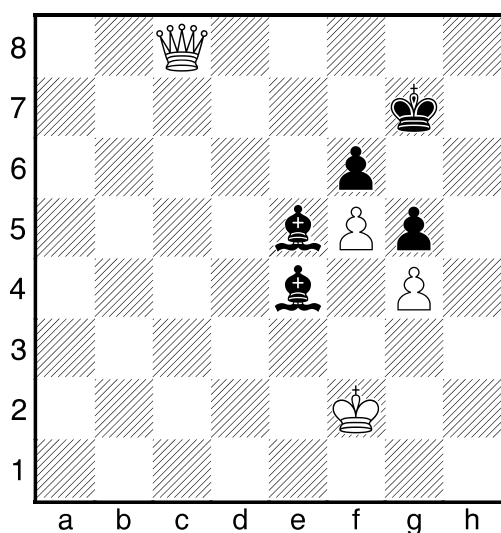
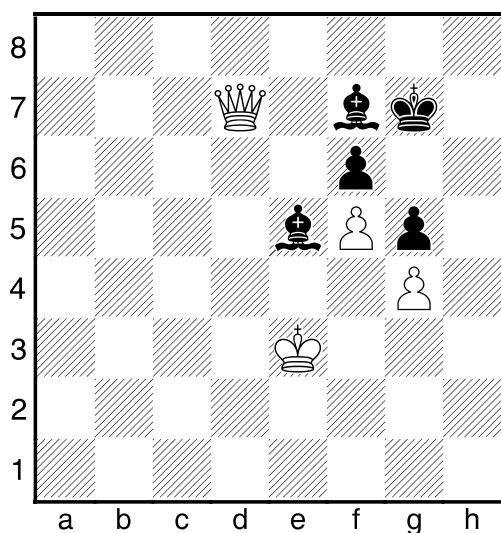

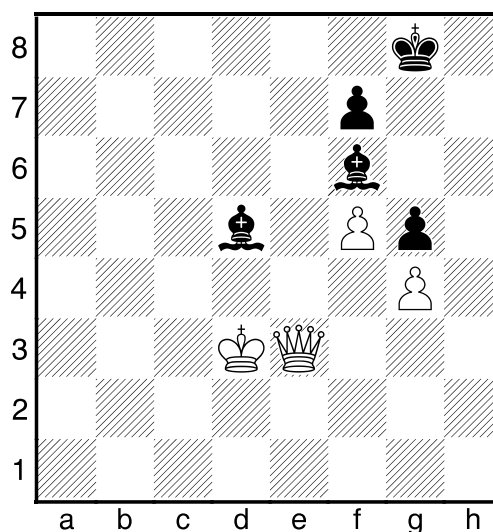
Diagram č. 104

43. Kf2 Sh1 44. Ke3 Sb7 45. Dc7! Sg2
46. Dd6!! Černý je prakticky v nevýhodě tahu a musí pustit bílého krále dopředu.
46. Kd3?! Sf1+ 47. Ke4 Sg2+ 48. Kd3 Sf1+
49. Kc2 Se2 46. ... Sb7 46. ... Sa1 47. Kf2!

Se4 48. De7+–; 46. ... Sf1 47. Dd5! Se7
48. Kf2! Sa6 49. Dc6 Sd3 50. Dc3+ +–
47. Kd3 Sf3 48. Dg3 Sd5 49. De3 Kg8

Diagram č. 105

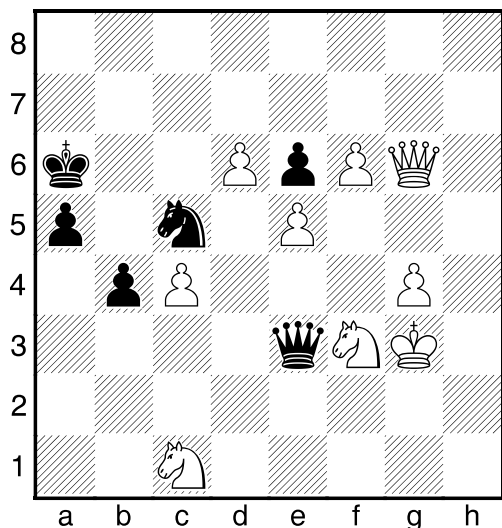

Rozhodující pozice – zdánlivě není možno obranu černého prolomit, ale Lev Polugaevskij si skulinku najde. 50. Kd2!! Uvolňuje pole d3 pro dámu a přesně manévruje, nevycházelo 50. Kc2 Kg7 51. Dd3 Sh1!! 52. Kb3 Se5! = 50. ... Kg7 50. ... Sh1 51. Dh3! Sd5 52. Dh6 +– 51. Kc2! Až nyní – nutí černého, aby opět přestal krýt střelce, což rozhodne. 51. ... Kg8 51. ... Sh1 52. Kb3 Sd5+ 53. Kb4 +– Dáma brání vytvoření pevnosti.] 52. Dd3 Sc6 52. ... Sb7 53. Kb3 Se5 54. Db5+–; 52. ... Sg2 53. Dg3! Se4+ 54. Kb3 Sd5+ 55. Ka4 Sc6+ 56. Ka5 Sd8+ 57. Kb4 Se7+ 58. Kc4+– 53. Dd6 Se4+ 54. Kb3 Kg7 55. Kc4+– Zbytek je jednoduchý. 55. ... Sf3 56. Dg3 Sh1 57. Dh3 Se4 58. De3 Sc6 59. Kc5 Sd7 60. Kd6 Sb5 61. Db3 Se2 62. Db4 Sf3 63. Dc4 Kg8 64. Kd7 Kf8 65. Dc5+ Kg8 66. Ke8 1–0

IX. DÁMA PROTI DVĚMA JEZDCŮM

VUJOSEVIČ – SEKULIČ
JUGOSLÁVIE, 1995

Diagram č. 105
(Po 39. tahu bílého)

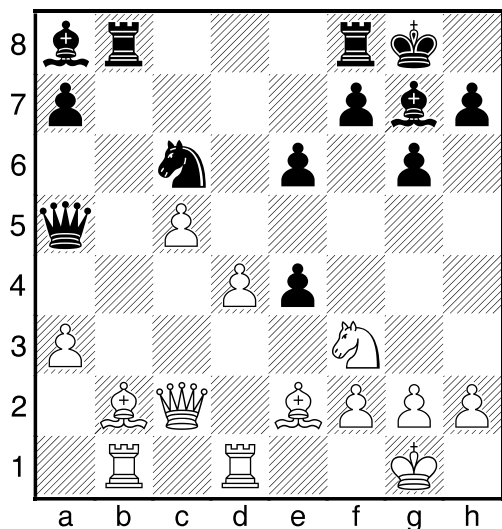

Ohodnoťte pozici a propočítejte další průběh. 39. ... Je4+ 40. Dxe4!! Dxe4 41. f7 +- Da8 42. Jb3 Df8 43. Jc5+ Ka7 44. d7 b3 45. Jxe6 1-0

X. DÁMA PROTI TŘEM FIGURÁM

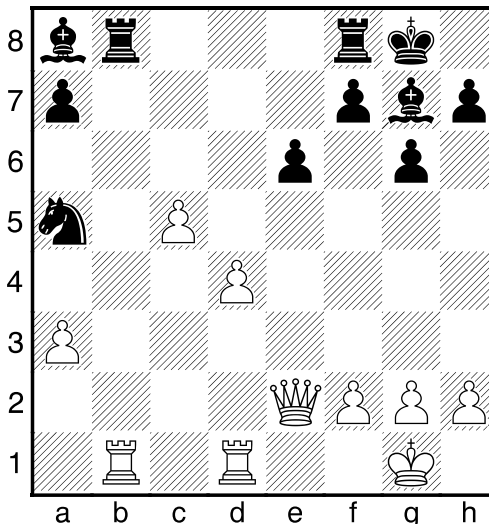
SCHÜSSLER – POLUGAJEVSKIJ
ME DRUŽSTEV SKARA, 1980

Diagram č. 106
(Po 19. tahu černého)

18. Sc3? Podobný příklad už jsme viděli, po ústupu dámy chce bílý dobrat na e4. Ale v šachu musí ustupovat pouze král. 18. ... exf3! 19. Sxa5 fxe2 20. Dxe2 Jxa5

Diagram č. 107

Tři figury jsou v této pozici silnější než dáma, uplatnění této převahy ale vyžaduje trpělivost. 21. Dd2 Jb3 22. Df4 Sd5 23. c6 Zkouší soupeře pozlobit, avšak bez šance. 23. ... Vfc8 24. Vd3 Vb6 25. c7 Sf8 26. h4 Jxd4 27. Ve1 Jf5 28. h5 Vc6 29. g4 Je7 30. h6 V6xc7 31. De5 Jc6 32. Df4 Je7 33. De5 Vc4 34. f3 V8c7 35. Kf2 Sxh6 36. Vb1 Sg7 37. Dh2 Vc2+ Pozice bílého se prostě rozpadla. 0-1

Dalším příspěvkem do věčného sporu, zda je silnější dáma nebo tři lehké figury je následující partie.

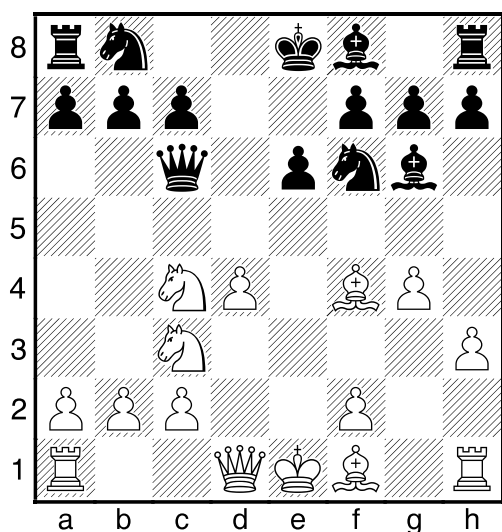
BAÑÁS – BIRIESCU
SATU MARE, 1979

1. e4 d5 2. exd5 Dxd5 3. Jc3 Da5 4. d4 Jf6 5. Jf3 Sg4 6. h3 Sh5 7. g4 Sg6 8. Je5 e6 9. Jc4 Da6 10. Sf4 Dc6

Viz diagram č. 108

Černý provokuje bílého ke kombinaci. A ten ke své škodě přijímá. 11. Jd6+? V dané

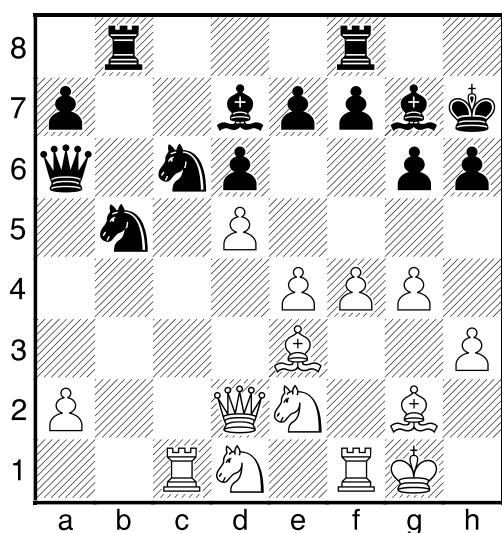
Diagram č. 108

pozici nemůže být dáma silnější než tři figury. 11. ... Sxd6 12. Sb5 Sxf4 13. Sxc6+ Jxc6 14. Df3 Sd6 15. 0-0-0 0-0-0 16. a3 h5 17. g5 Jd5 18. Jxd5? Další chyba, která už rozhoduje, nutné bylo 18. Je4 Sxe4 19. Dxe4 Sf4+ 20. Kb1 Sxg5 21. c4 s ostrou hrou. 18. ... exd5 19. h4 Vhe8 20. Dh3+ Ve6 21. Vhe1 Vde8 22. Vxe6 Vxe6 23. f3 Kb8 24. Dg2 Je7 25. Df2 Jf5 26. Ve1 Sg3 27. Vxe6 fxe6 28. Dd2 Jxh4 29. De3 Sf7 30. Kd1 Jf5 31. Dg1 h4 0-1

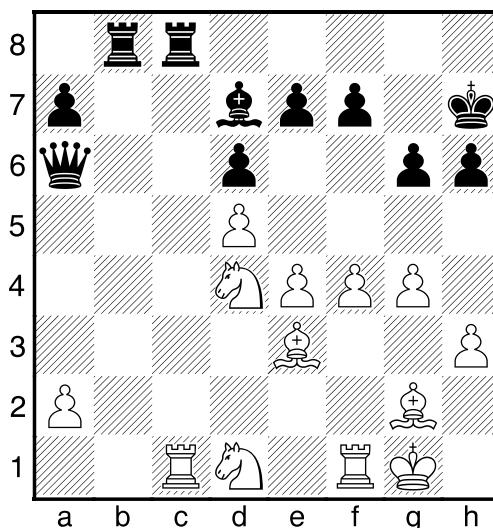
TARRASCH – SPIELMANN
MANNHEIM, 1914

Diagram č. 109
(Po 21. tahu bílého)

21. ... Jb4!! Velice přesně ohodnotiv pozici, odevzdává velmistr Spielmann tři figury za dámu. 22. Dxb4 Jd4 23. Dxd4 Vynuceno. 23. ... Sxd4 24. Jxd4 Vfc8

Diagram č. 110

Bílí pěšci jsou příliš vpředu, jeho figurám chybějí opěrné body, a proto stojí černý značně lépe. 25. Vxc8 Vxc8 26. Vf2 Da3 27. Ve2 Vc1! Černý přeměňuje pozici na převahu materiálu. 28. Sxc1 Dxc1 29. Jf3 29. Ve1 Dc5 -+ 29. ... Dxd1+ 30. Kf2 Sb5 31. Vb2 a6 32. Kg3 Kg7 33. Vf2 Sc4 34. Vb2 Sb5 35. Vf2 Db1 36. Jd4 Dd3+ 37. Jf3 Dxe4 38. Jd2 De3+ 39. Sf3 Da3 40. Jb1 Dc1 41. Jd2 Sd3 42. Sg2 Da3 43. Vf3 Dc3 44. Jf1 De1+ 45. Kh2 Sxf1 46. Vxf1 Dd2 47. a3 Da2 48. Ve1 Dxa3 49. Vxe7 a5 50. Va7 a4 Proti postupu pěšce není obrany. 0-1

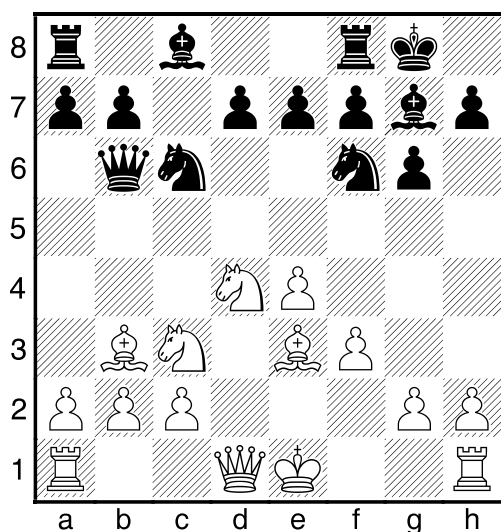
Další partie velmistra Simagina je velice instruktivní.

ZAGOROVSKIJ – SIMAGIN
MOSKVA, 1951

1. e4 c5 2. Jf3 Jc6 3. d4 cxd4 4. Jxd4 g6 5. Jc3 Sg7 6. Se3 Jf6 7. Sc4 0-0 8. f3 Db6 9. Sb3

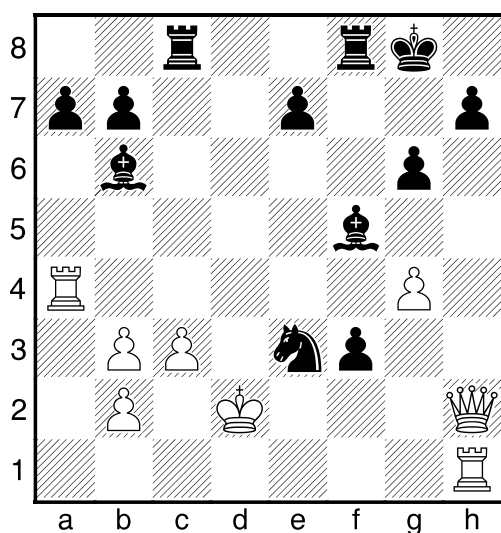
viz diagram č. 111

Diagram č. 111

Jak má černý pokračovat? **9. ... Jg4!**
10. Ja4? Nevzhledné **10. fxg4 Sxd4** **11. Sxd4 Dxd4** **12. Dxd4 Jxd4** **13. 0–0–0 =** bylo lepší. **10. ... Jxe3** **11. Jxb6 Sxd4!!** **12. De2 Sxb6** Černý má tři figury za dámu, bílý král nemůže rošovat, čímž samozřejmě vážne souhra bílých figur, a proto má bílý vážné potíže. **13. Kd2 Ja5!** Jde vyměnit jedinou aktivní figuru soupeře. **14. h4** Jediná šance bílého spočívá v útoku na krále. **14. ... Jxb3+** **15. axb3 d5!** Ale černý chce také útočit! **16. h5 dxe4** **17. hxg6 fxg6** **18. Va4!** Snaží se co nejrychleji zapojit věž do hry. **18. ... Sf5!** Vývin především! **19. g4 Vac8** **20. c3 exf3** **21. Dh2**

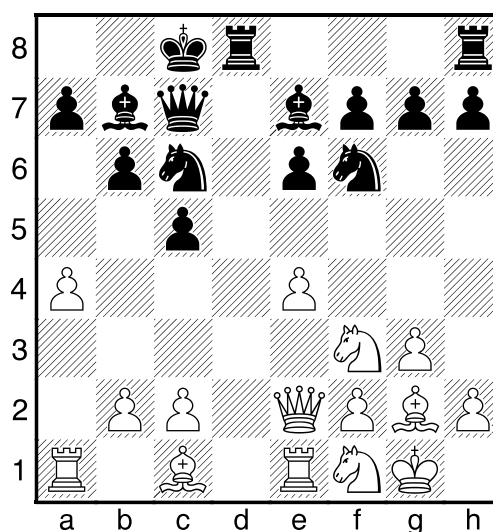
Diagram č. 112

Že by se černý přepočítal? **21. ... Jf1+!** Odvlečení věže, po kterém bude černý rychlejší. **22. Vxf1 Vcd8+** **23. Ke1 f2+** **24. Vxf2 Sxf2+** **25. Dxf2 Sxg4** Hrozbě matu může bílý zabránit pouze odevzdáním dámy, což vede k prohrané koncovce. **0–1**

SEMENOVA – WALKER
 SOLUŇ (OL) 1984

Diagram č. 113
 (Po 12. tahu bílého)

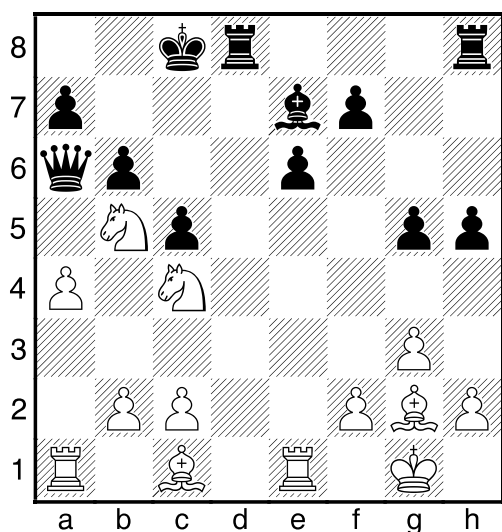

12. ... Jxe4? Angličanka si nejspíš myslela, jak svou zkušenější soupeřku doběhla. Opak je však pravdou. **13. Dxe4 Jd4** **14. Dxb7+!** Pro méně znalé šokující tah, jinak standardní řešení vzniklé situace. Mimochodem, nepřipomíná vám to předchozí partii? **14. ... Dxb7** **15. Jxd4 Da6** **16. Jb5 g5** To není protiútok, spíš snaha zabránit Sf4. **17. Je3 h5** **18. Jc4**

Viz diagram č. 114

Černá dáma je naprosto znehybněna, proto se černý pokouší obětí kvality změnit chod dějin, leč marně. **18. ... Vd4** **19. b3 Vxc4** **20. bxc4** Bílý má poziční i materiální převahu, další průběh je srozumitelný i bez komentáře. **20. ... Sf6** **21. c3 Vd8** **22. a5!** **bx a5** **23. Se3 Se7** **24. Vab1 Vd7** **25. Vb2**

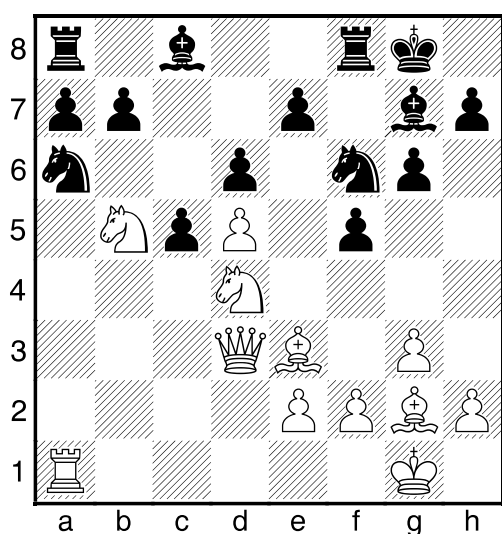
Diagram č. 114

Kd8 26. Sf3 g4 27. Sg2 Ke8 28. Sf4 Kf8
 29. h3 Kg7 30. Kh2 Db6 31. Vbb1 Dd8
 32. Sc6 Vd3 33. Jxa7 Sg5 34. Vb8 De7
 35. Vb7 Dd8 36. Sc7 Dh8 37. Vxe6 Sf6
 38. Ve8 Dh6 39. Sf4 Sg5 40. Vee7 Sxf4
 41. Vxf7+ Kg8 42. Vxf4 a4 43. Sxa4 gxh3
 44. Sc6 Vd1 45. Se4 Dd6 46. Jc6 1–0

V následující partii se materiální poměr měnil několikrát, soupeři tvrdě bojovali o iniciativu, úspěšnější byl nakonec bílý.

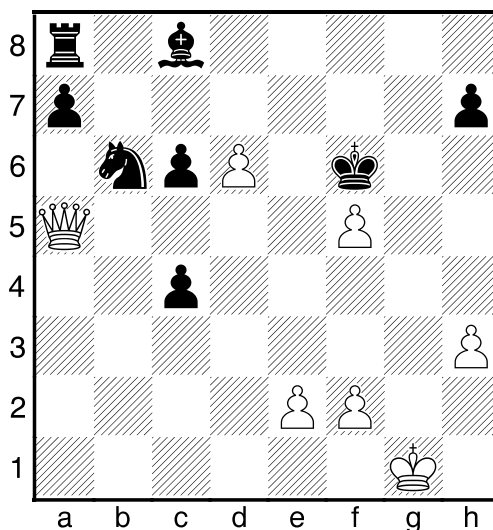
Diagram č. 115

Černý odevzdal dámu za věž a tři pěšce, nyní může dobrat jezdce, ale raději dál pokračuje v komplikacích. V pozicích tohoto

typu je samozřejmě důležitý i propočít variant, ale často rozhoduje správné ohodnocení pozice. 1. ... Jg4!? 2. Sg5 Vf7 3. h3 Je5 4. Db3 Jd7! 4. ... cxd4 5. Vxa6! bxa6 6. Jc7+– 5. Jxf5! Pouze iniciativní hra může bílému přinést úspěch, banální 5. Jc2 Sxa1 6. Jxa1 vede k pozici, kde jsou černí pěšci velice nebezpeční. 5. ... Vxf5 6. Sxe7 Sxa1 7. Jxd6 Jb6 8. Jxf5 gxf5 9. d6+ Poměr sil se opět změnil, černý má za dámu věž a dva jezdce, čili formálně má dokonce převahu, ale rozhodující je – jak už bylo řečeno – iniciativa figur. 9. ... c4 10. Db5 Kg7 11. g4! Jediná šance bílého je v útoku na krále. 11. ... Jb8 12. gxf5 Jc6 13. Sxc6 bxc6 14. Da5 Sf6?! Rozhodující nepřesnost, nutně bylo 14. ... Sd4. 15. Sxf6+ Kxf6

Diagram č. 116

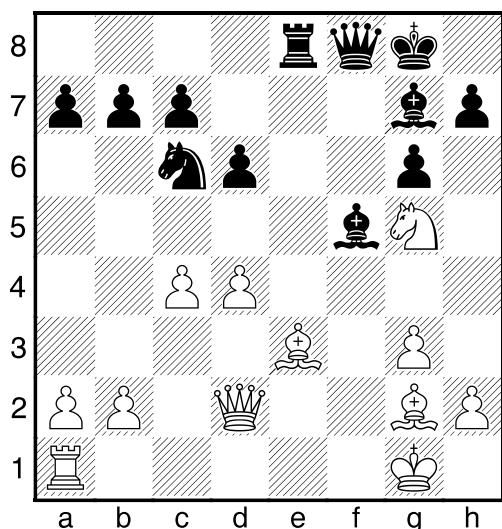

16. f4! Opět nelpí na pěšci a pokračuje v útoku. 16. ... Sxf5 17. De5+ Kg6 18. e4 Sxh3 19. Kh2! Král spěchá na pomoc své družce! 19. ... Sd7 20. f5+ Kg5 21. Kg3 Vg8 22. De7+ Kh6+ 23. Kh4 Se8 24. Df6+ Sg6 25. fxg6 hxg6 26. Kg3 1–0

DÁMU OBĚTUJE TAL

TORAN – TAL
LENINGRAD, 1961

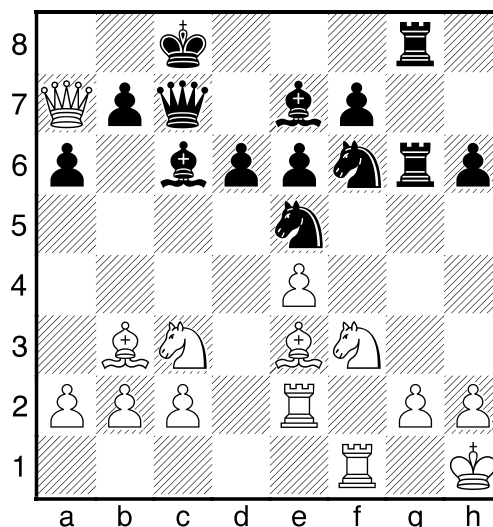
Diagram č. 117
(Po 16. tahu bílého)

16. ... **Vxe3!** Logický tah, pointa teprve přijde. 16. ... Jd8 17. Sd5+ Kh8 18. Vf1 = 17. Sd5+ 17. Dxe3?? Sxd4 18. Dxd4 Jxd4 –+ 17. ... **Kh8** 18. Jf7+ 18. Dxe3?? Sxd4 19. Dxd4+ Jxd4 –+ 18. ... **Dxf7!** Tal se samozřejmě nesmíří s opakováním tahu a odevzdává dámu za dvě lehké figury, navíc střelec na f7 je v ofsajdu a všechny černé figury v souhře si podají bílého krále. 19. Sxf7 **Vd3** 20. **De2** 20. Dg2 Sxd4+ 21. Kh1 Je5 22. Sd5 c6 23. Se4 Vd2!! –+ 20. ... **Sxd4+** 21. **Kg2 Je5** 22. **Vd1 Ve3** 23. **Df1** 23. Dd2 Se4+ 24. Kh3 Jf3 25. Da5 Sf5+ 26. Kg2 (26. g4 Je1+ 27. Kh4 Sf6+ 28. g5 Jg2#) 26. ... **Ve2+!** 27. Kxf3 Vf2# 23. ... **Se4+** 24. **Kh3 Vf3** 25. **De2** 25. De1 Sf5+ 26. Kg2 Vf2+ 27. Kh1 –+ Jf3 28. De8+ (28. Dxf2 Sxf2 29. Vf1 Sd4 –+) 28. ... Kg7 29. Dg8+ Kh6 30. Df8+ Sg7 –+; 25. Dxf3 Sxf3 26. Vxd4 Jxf7 27. Vf4 Kg7 28. Vxf3 Jg5+ –+ 25. ... **Sf5+** 26. Kg2 Vf2+ 27. Dxf2 Sxf2 28. Kxf2 Jxf7 –+ 0–1

NIKITIN – TAL
SSSR, 1959

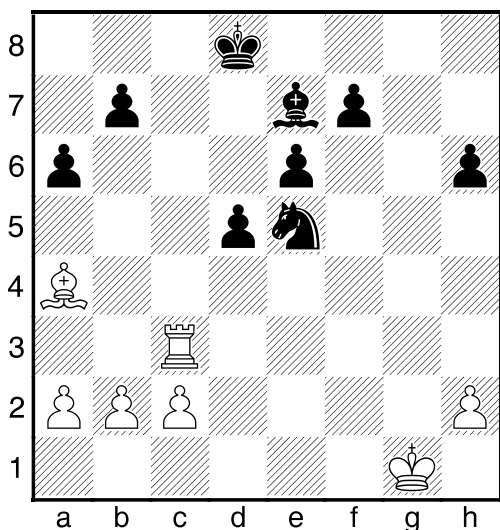
Diagram č. 118
(Po 20. tahu bílého)

Záslouhou obou soupeřů vznikla velice ostrá pozice, kde ačkoliv zatím nedošlo k přímé srážce, se ani jeden král nemůže cítit bezpečně. V takových pozicích je potřeba nebýt líný, hodně počítat, zapojit fantazii a také se nebát. 21. ... **Jxe4!** Tal se v podobných pozicích cítí jako ryba ve vodě a nyní zahajuje boj na bodáky. Zbabělé by bylo 21. ... Jfg4 22. Jxe5 Jxe5 23. Vd2 = 22. **Sb6 Jxc3!!** Plně korektní oběť dámy, kterou musí bílý přijmout. 23. **Sxc7** Útok černého by neodrazilo ani 23. bxc3 Db8 24. Jxe5 dxe5 25. Vxf7 Dxa7 26. Sxa7 Vxg2 27. Vxg2 Vxg2 28. Sxe6+ Kd8 29. h3 Vg6+ 30. Kh2 Vxe6 31. Vg7 –+ 23. ... **Jxe2** 24. **Sb6** 24. Db8+ Kd7 25. Sd8 (25. Jxe5+ dxe5 26. Vd1+ Jd4 –+) 25. ... Vxd8 26. Da7 –+ 24. ... **Vxg2** 25. **Sa4!** I bílý chce promluvit do chodu partie, hrozí Da8 s dalším Dxb7. 25. ... **Vg1+!** Jenže to všechno měl Tal spočítané už při zahájení kombinace. 25. ... Sxa4?? 26. Da8+ Kd7 27. Dxb7+ Ke8 28. Dc8+ Sd8 29. Dxd8#; 25. ... Jxf3?? 26. Da8+ Kd7 27. Dxb7+ Ke8 28. Dc8+ Sd8 29. Dxd8# 26. **Sxg1 Vxg1+** 26. ... Sxf3+ 27. Vxf3 Vxg1+ 28. Dxg1 Jxg1 29. Vc3+ Kd8

30. Kxg1 27. Dxd8 28. Vxf3 Jxg1
29. Vc3+ Kd8 30. Kxg1 d5

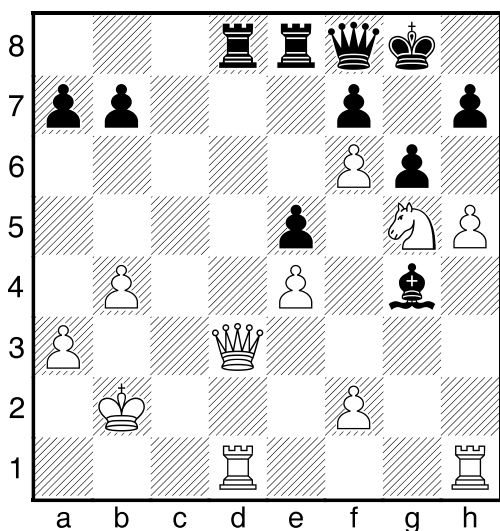
Diagram č. 119

Dva pěšci za kvalitu jsou více než dostatečnou kompenzací, navíc centrální pěšci představují hroznou sílu, proto je pozice černého vyhraná. 31. Vg3 Sg5 32. b4 b5 33. Sb3 f5 34. c3 Ke7 35. a4 f4 36. Vh3 Jc4 37. axb5 axb5 38. Kf2 Kd6 39. Ke2 e5 40. Sxc4 Tato výměna bílému neprospívá, ale nic lepšího mu poradit nelze. 40. ... bxc4 40. ... dxc4?! 41. Kf3 41. Vh5 e4 42. h4 f3+ 43. Kd1 Sf4 44. Vf5 0-1

TAL – ARONIN
MOSKVA, 1957

Diagram č. 120
(Po 25. tahu černého)

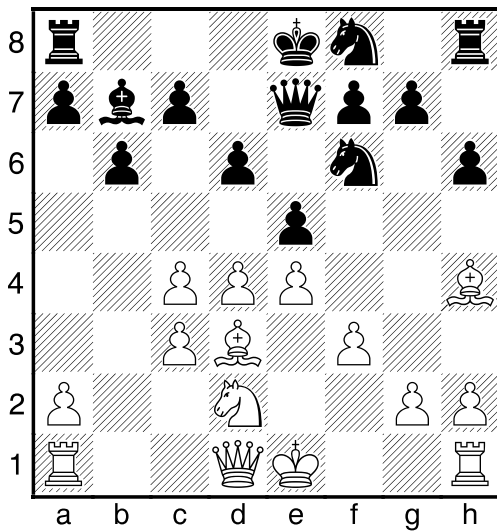
TAL – HECHT
VARNA (OL), 1962

1. d4 Jf6 2. c4 e6 3. Jf3 b6 4. Jc3 Sb7
5. Sg5 Sb4 6. e3 h6 7. Sh4 Sxc3+ 8. bxc3
d6 9. Jd2 e5 10. f3 De7 11. e4 Jbd7 12. Sd3
Jf8

Viz diagram č. 121

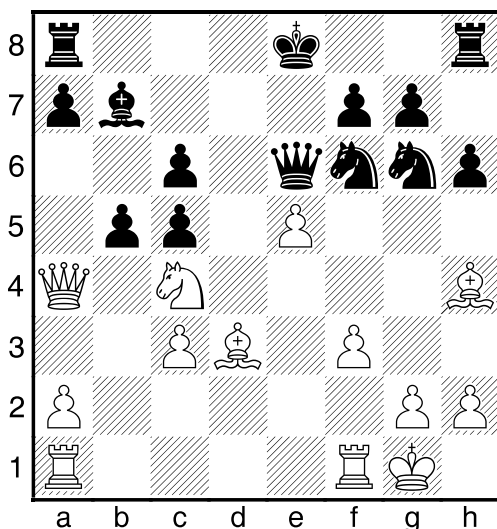
26. hxg6! Jediné pokračování útoku (ale černému velmi nebezpečné). 26. ... Vxd3 26. ... hxg6 27. Dxd8 (27. Vh7 Vxd3 28. Vxd3) 27. ... Vxd8 28. Vxd8 Dxd8 29. Vh8+ 29. ... Kxh8 30. Jxf7+ Kg8 31. Jxd8 +- Sf3? 32. f7+ Kf8 33. Je6+ Kxf7 34. Jg5+ +-; 26. ... Sh5 27. g7+- (27. Dg3! 27. ... Vxd1 28. Vxh5 +-); 26. ... fxg6? 27. Dc4+ +-; 26. ... h6? 27. gxf7+ Dxf7 28. Dxd8 Vxd8 29. Vxd8+ Df8 30. Vxf8+ Kxf8 31. Vxh6 +-; 26. ... Sxd1 27. Dh3 h6 28. g7 Dd6 27. Vxd3 27. gxh7+? 27. ... Kh8 28. Vxd3 Se6 29. Vg1 (29. Vg3 Dd6) 29. ... Dh6 27. ... hxg6 27. ... fxg6 28. f7+ Dxf7 29. Jxf7 Kxf7 30. Vxh7+ +-; 27. ... Vd8 28. gxh7+ Kh8 29. Jxf7+ +-! 28. Vh7! Pointa oběti dámy, dalším plánem bílého je f3 a po ústupu střelce buď vniknout věží na 7. řadu nebo obsadit h-sloupec. 28. ... Vc8! Jediný obranný tah, prohrávalo 28. ... Vd8 29. Vh8+ (29. Vxd8 Dxd8 30. Vh8+ Kxh8 31. Jxf7+ Kg8 32. Jxd8 Sf3 (32. ... Sc8 33. Kc3+-)) 33. f7+ Kg7 34. Je6+ Kxf7 35. Jg5+ +-; 28. ... Ve6? 29. Jxe6 fxe6 (29. ... Sxe6 30. Vg7+ Kh8 31. Vd1 Sg4 32. f3 Sxf3 33. Vd7 +-) 30. Vg7+ Kh8 31. Vdd7 Dxf6 32. Vgf7 +- 29. f3 Vc6 29. ... Sh5? 30. Vd7; 29. ... Se6? 30. Vd2 30. Vxf7! Přejít do remízové vězovky je vynucen, jinak by stál bílý špatně. 30. fxg4 Vxf6 31. Vdh3 Vf2+ 32. Kb3 Dd6 33. Vh8+ Kg7 34. V3h7+ Kf6 35. Vxf7+ Kxg5 36. Vxf2 Dd3+ 30. ... Dxf7 31. Jxf7 Kxf7 32. fxg4 Kxf6 33. Vd7 Vb6 34. Kc3 Kg5 35. a4 a6 36. Kc4 Kxg4 1/2

Diagram č. 121

Soupeři rozehráli Nimcovičovu indickou, kde se černému často daří zablokováním pozice znehybnit soupeřovi střelce a získat výhodu. Proto Tal neváhá. **13. c5! dxc5** Bezpečnější bylo 13. ... bxc5 14. d5, ovšem s poziční převahou bílého. **14. dxe5 Dxe5 15. Da4+ c6?** Vypadá dobře, ale lepší bylo 15. ... J6d7 **16. 0-0 Jg6** 16. ... Dxc3 17. Sa6 (17. Jc4 b5 18. Jd6+ Kd7 19. Jxb5 cxb5 20. Sxb5+) **17. Jc4 De6** 17. ... b5 18. Jxe5 bxa4 19. Jxg6 fxg6 20. e5 +- **18. e5!** Zahajuje fantastickou kombinaci, která povede do – výhodné koncovky. **18. ... b5** Zajímavé bylo 18. ... Jxh4 19. Jd6+ Kf8 20. Vae1!! s výhodou bílého.

Diagram č. 122

19. exf6!! Motiv z partie Lilienthal – Capablanca (Hastings 1934/35), nyní by černému nepomohla ani rošáda – **19. ... bxa4** 19. ... 0-0 20. Vae1! Dd5 (20. ... Dxe1 21. Vxe1 bxa4 22. Sxg6 fxg6 23. Ve7 Vf7 24. Jd6 +-) 21. Dc2 Jxh4 22. Je5 se silným útokem. **20. fxg7 Vg8 21. Sf5!!** Vrchol kombinace (ale nikoliv závěr!). **21. ... Jxh4** 21. ... Dxc4 22. Vfe1+ De6 23. Vxe6+ fxe6 24. Sxg6+ Kd7 25. Vd1+ Kc7 26. Sg3+ Kb6 27. Vb1+ Ka6 28. Sd3+ Ka5 29. Sc7#; 21. ... Dxf5 22. Jd6+ Kd7 23. Jxf5 Jxh4 24. Vad1+ Kc7 25. Jxh4 Vxg7 26. Vfe1 +- **22. Sxe6 Sa6** Že by Tal něco přehlédl? 22. ... fxe6 23. Jd6+ +- **23. Jd6+ Ke7 24. Sc4** Nikoliv, slibovaná koncovka je zde. **24. ... Vxg7 25. g3 Kxd6 26. Sxa6 Jf5 27. Vab1 f6 28. Vfd1+ Ke7 29. Ve1+ Kd6 30. Kf2 c4 31. g4 Je7 32. Vb7 Vag8 33. Sxc4 Jd5 34. Sxd5 cxd5 35. Vb4 Vc8 36. Vxa4 Vxc3 37. Va6+ Kc5 38. Vxf6 h5 39. h3 hxg4 40. hxg4 Vh7 41. g5 Vh5 42. Vf5 Vc2+ 43. Kg3 Kc4 44. Vee5 d4 45. g6 Vh1 46. Vc5+ Kd3 47. Vxc2 Kxc2 48. Kf4 Vg1 49. Vg5 1-0**

Jako zákusek přidáváme ještě jednu Talovu partii:

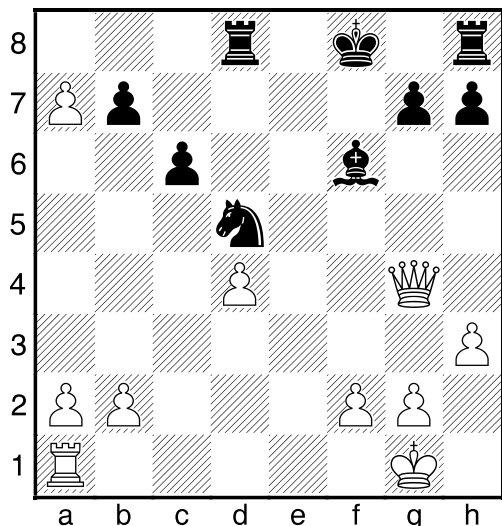
TAL – SUETIN
TBILISI, 1969

1. e4 c5 2. Jf3 e6 3. d4 cxd4 4. Jxd4 a6 5. Sd3 Je7 6. Jc3 Jbc6 7. Jb3 Jg6 8. 0-0 b5 9. Se3 d6 10. f4 Se7 11. Dh5! Sf6 12. Vad1 Sxc3 13. bxc3 Dc7 14. Vd2 Jce7 15. Jd4 Sd7 16. f5! exf5 17. exf5 Je5 18. Je6! Sxe6 19. fxe6 g6 20. Dxe5! dxe5 21. exf7+ Kd7 21. ... Kf8 22. Sh6# 22. Sf5+ Kc6 23. Se4+ Jd5 24. Sxd5+ Kd7 25. Sxa8+ Ke7 26. Sg5+ Kf8 27. Sh6+ Ke7 28. f8D+ Vxf8 29. Sxf8+ 1-0

A na úplný konec kapitoly si přehrejte příklad, kdy dámu obětoval Talův soupeř.

TAL – PORTISCH
ZÁPAS KMS, 1965

Diagram č. 123
(Po 22. tahu bílého)

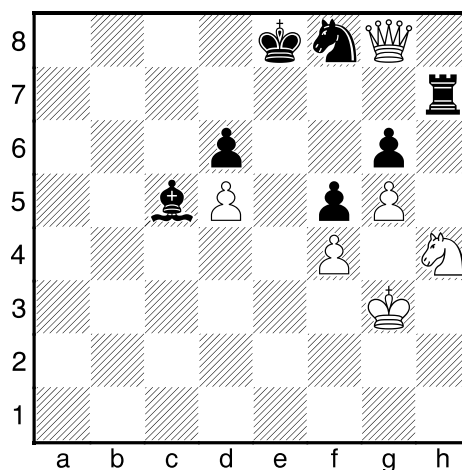
Velice ostrá a těžká (i na zhodnocení) pozice. V předchozím průběhu bílý obětoval věž za útok, na což odpověděl černý protiobětí dámy, za kterou dostal dostatečnou materiální náhradu. Samozřejmě, pokud se černý konsoliduje a naladí souhru figur, měl by stát lépe, ale a-pěšce také není možno podceňovat. **22. ... Ke7?** Ukazuje se, že Portisch podobné pozice právě nemiluje a hůř se v nich orientuje. Nyní chce zlikvidovat a-pěšce králem, to je však nešťastný nápad. Lepší bylo 22. ... g6!? **23. b4!** Černý počítal jen s 23. Ve1+ Kd6 24. Dg3+ Kd7 25. Dg4+ Kc7 **23. ... Va8?** Prohrávající chyba, ještě stále se mohl černý držet po 23. ... Jc7 **24. Ve1+ Kd6** 24. ... Kf7 25. De6+; 24. ... Kd8 25. Dg3! 25. ... Kc8 26. b5!; 24. ... Kd8 25. Dg3 Kc8 26. Vb1 **25. b5!** Bílý chce buď zahájit útok na pěšce c6, anebo zahrát b6 a pokrýt si důležitého pěšce. **25. ... Vxa7?** Prohrává okamžitě, ale pozice černého už byla těžká. 25. ... cxb5 26. De6+ +-; 25. ... Kc7 26. Dg3+ Kc8 27.

bxc6 bxc6 28. Vb1!; 25. ... Kc7 26. Dg3+ Kd7 27. b6! Sxd4 (27. ... Jxb6 28. Vb1 !) 28. Dg4+; 25. ... Kc7 26. Dg3+ Kd7 27. b6 Sxd4 28. Vd1; 25. ... Kc7 26. Dg3+ Kb6 27. bxc6 bxc6 28. Vb1+ Kxa7 29. Da3#; 25. ... Vhd8 26. b6! 26. ... Jxb6 27. Vb1; 25. ... Vhe8 26. Vxe8 Vxe8 27. Dg3+ Kd7 28. Db8 **26. Ve6+ Kc7 27. Vxf6 ! 1-0**

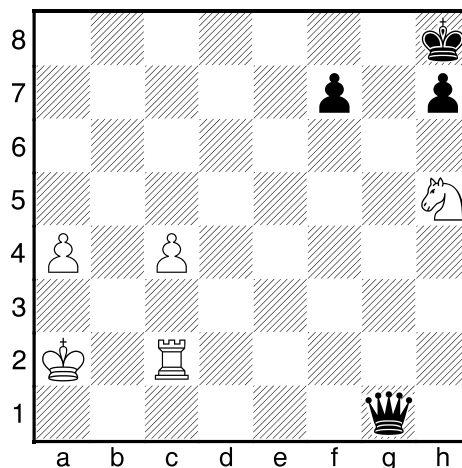
XI. STUDIE

Téma boje dámy proti jiným figurám se ve studiích vyskytuje poměrně často, zkuste svůj ostrovtip na následujících příkladech. Řešení najdete na konci článku – kromě prvního diagramu je na tahu vždy bílý.

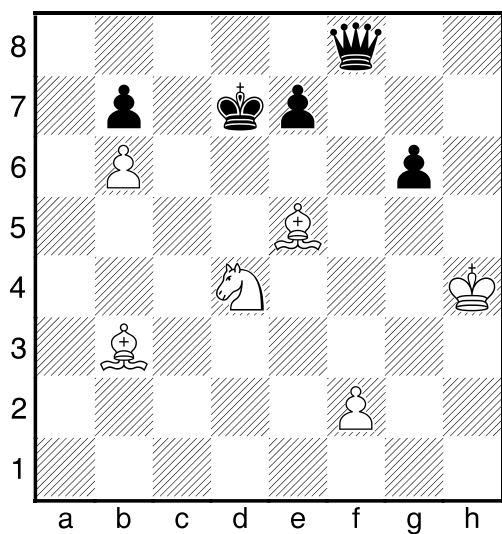
Příklad č. 1 – ČNT

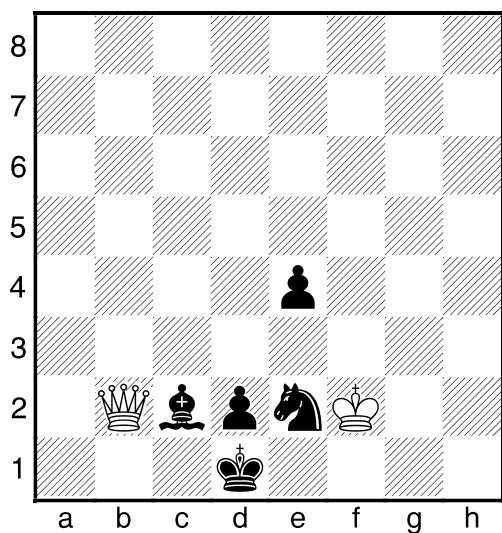
Příklad č. 2

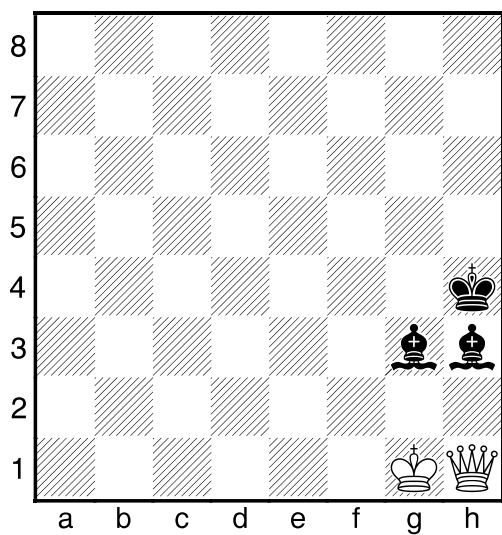
Příklad č. 3

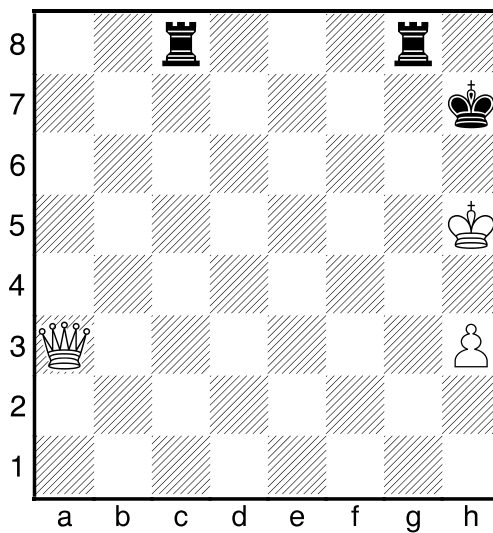
Příklad č. 4

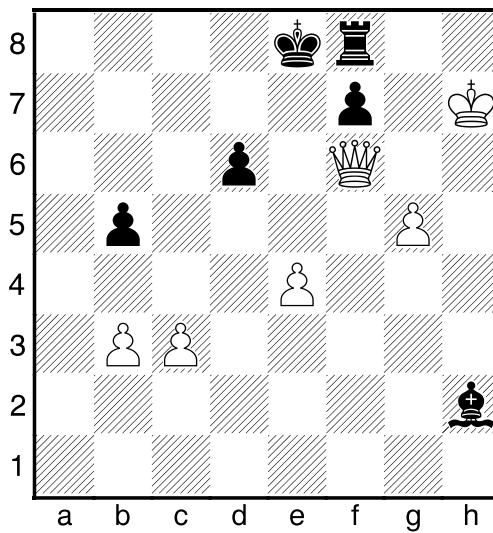
Příklad č. 5

Příklad č. 6

Příklad č. 7

Příklad č. 8

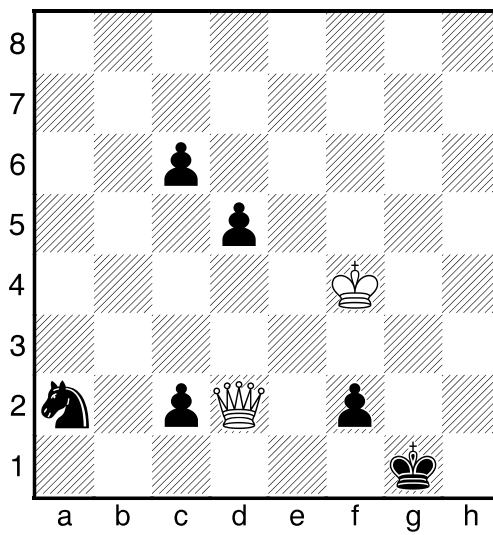

Diagram č. 9

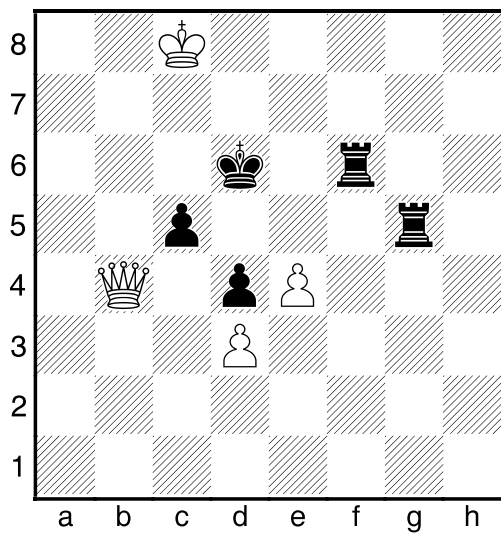

Diagram č. 12

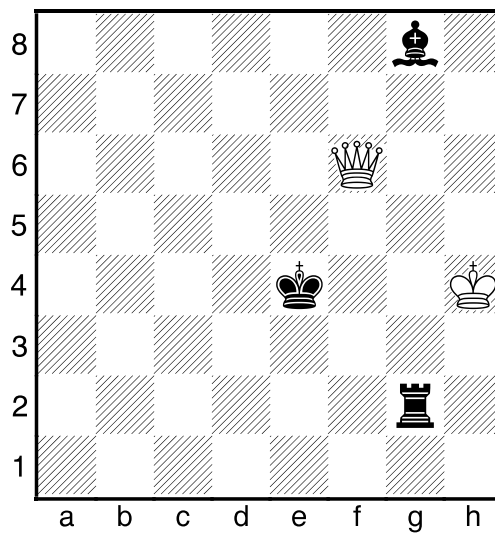

Diagram č. 10

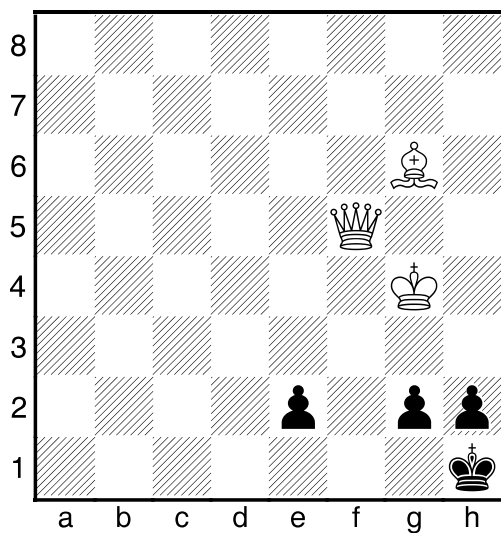

Diagram č. 13

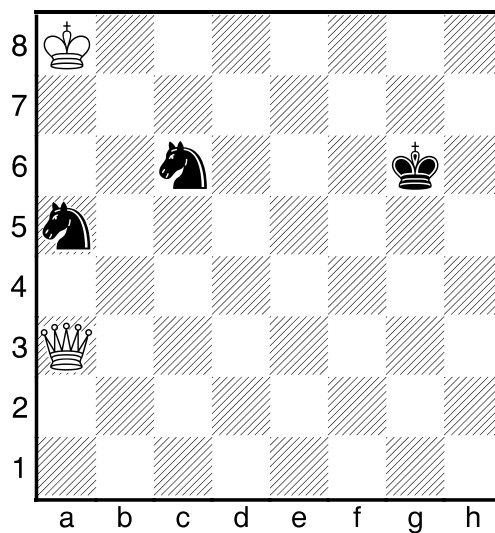

Diagram č. 11

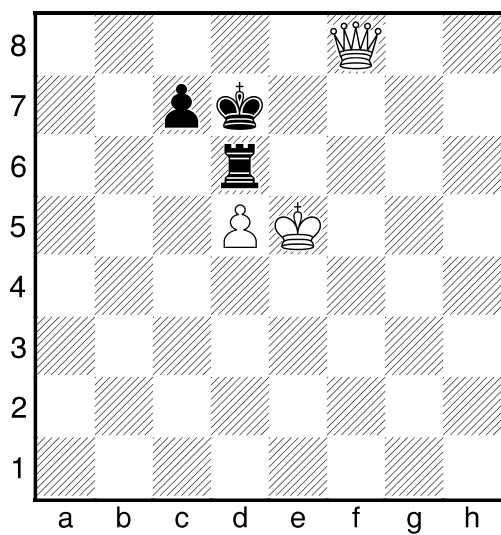
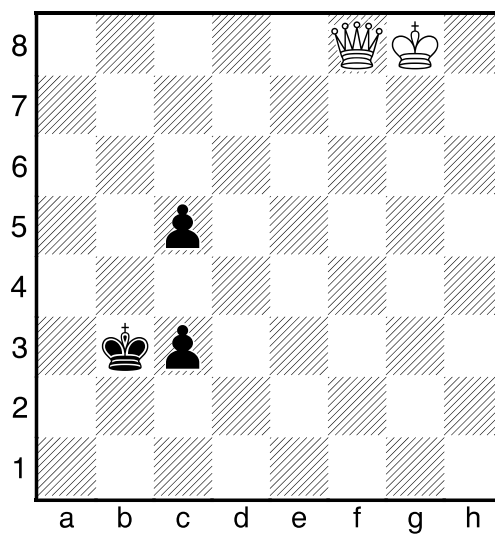

Diagram č. 14

ŘEŠENÍ:

Příklad č. 1

Partie Ree – Hort, Wijk aan Zee, 1986

59. ... Vxh4!! Fantastická obranná idea spasí černého. **60. Kxh4 Sd4!** Zavírá bílou dámu.

61. Kg3 Ke7 62. Kf3 Sa1 1/2

Příklad č. 2

1. Ve2! Jediné pole! **1. ... Dg8 2. Jg7!!** s výhrou ve všech variantách. Pozor nevycházel 2. Jf6? Dg1 3. Ve8+ Kg7 4. Vg8+ Kh6! = s patem.

Příklad č. 3

1. Se6+ Ke8 2. Jf5!! Rozhodující omezení černé dámy. **2. ... gxf5 3. Kh5 f4 4. f3 Kd8 5. Kg5! Ke8 6. Kg6 Kd8 7. Kh7 Ke8 7. ... De8 8. Sc7# 8. Sg7 1-0**

Příklad č. 4

1. Ke3 Ke1 1. ... Jc1 2. Df6 Jd3 3. Df1+ Je1 4. De2+ Kc1 5. Dxd2+ +- 2. Db4 Kf1 3. Dxd2 Sd3 4. Da5 Kg2 5. Dg5+ Kf1 6. Dg7 Jg1 7. Dg3 1-0

Příklad č. 5

1. Df3 Sg4 2. Df6+ Kh5 2. ... Kh3 3. Dh8+ Sh4 4. Dc3+ Sg3 5. De3 3. Kg2 Sh4 4. Df4 Sg5 5. Df7+ Kh6 6. Kg3 Sh5 7. Df5 Sg6 8. Df8+ Kh7 9. Kg4 Sh6 10. Df6 Sg7 11. De7 1-0

Příklad č. 6

1. Dd6! Vge8! **1. ... Kg7 2. Dg6+ Kf8 3. Df6+ Ke8 4. De6+ 2. Dd7+ Kh8 3. Kg6 Vc6+ 4. Kf7! Vee6 5. Dd8+ Kh7 6. Dg8+ Kh6 7. Dg7+ Kh5 8. Dg4+ Kh6 9. Dh4# 1-0**

Příklad č. 7

1. Kh6! Se5 2. Kg7!! 2. ... Sh2 3. c4! bxc4 4. e5!! Sxe5 5. bxc4 Sxf6+ 6. gxf6 1-0

Příklad č. 8

1. Kf3 f1D+ 2. Kg3 Dh3+ 2. ... Dd3+ 3. Dxd3 c1D 4. Dd4+ Kh1 5. Dh4+ Kg1 6. Dh2+ +- 3. Kxh3 Kf1 4. Kg3 1-0

Příklad č. 9

1. e5+ Kxe5 1. ... Vxe5 2. Db6+ Ke7 3. Dc7+ Ke6 4. Dd7# 2. Dxc5+ Kf4 3. Dxd4+ Kf5 4. De4# 1-0

Příklad č. 10

1. Df3 e1D 2. Se4 Dg1 3. De2! 3. Kg3 De3; 3. Kh4 Df2+; 3. Sd5 Dd4+ 3. ... Df2 4. Dd1+ Dg1 5. Sxg2+ Kxg2 6. Df3# 1-0

Příklad č. 11

1. Dxd6+ cxd6+ 2. Kf6! 1-0

Příklad č. 12

1. Kh3 Vg1 2. Dc6+ Sd5 2. ... Kd3 3. Df3+ Kc4 4. Kh2 Vg7 5. De4+ Kb3 6. Dd3+ Ka2 7. Dc2+ Ka1 8. Dc3+ +-; 2. ... Kf4 3. Dc7+ Kf3 4. Dc3+ Ke4 5. Dc2+ Kd5 6. Df5+ Kc4 7. Kh2 Vg7 8. De4+ +- 3. Dc2+ Kf3 4. Dd3+ 1-0

Příklad č. 13

1. Df3!! Kg5 1. ... Je5 2. Df8!!; 2. De4! Kf6 3. Ka7 +- 2. ... Jac6 3. Kb7 Ja5+ 4. Kc7 Jac4 5. Df4 +- 2. Df2!! +- Je5 2. ... Jc4 3. Dg2+ 3. Dd2+ 1-0

Příklad č. 14

1. Df4 Kc2 1. ... Kb2 2. De5 2. De3 Kb2 2. ... c4 3. Dd4 Kb3 4. Kf7 3. De5 Kc2 4. Dxc5 Kb3 5. Dd4 1-0